

výroční zpráva

Národní  
muzeum  
v přírodě

2023



Národní  
muzeum  
v přírodě

Muzeum  
v přírodě  
Zubrnice

Muzeum  
v přírodě  
Vysočina

Hanácké  
muzeum  
v přírodě

Valašské  
muzeum  
v přírodě



# OBSAH

Úvodní slovo generálního ředitele .....	4
<b>NÁRODNÍ MUZEUM V PŘÍRODĚ.....</b>	<b>6</b>
Významné události roku 2023 .....	6
Základní charakteristika .....	9
Poslání a cíle organizace .....	10
Organizační struktura .....	11
Činnost řídicích a poradních orgánů .....	13
Členství pracovníků v odborných komisích a organizacích .....	18
Věda a výzkum, ediční činnost.....	23
Odborné aktivity.....	27
Spolupráce s jinými institucemi .....	30
Propagace.....	36
Návštěvnost NMvP a jeho organizačních složek.....	39
Granty a dotace .....	40
Plnění profilových úkolů .....	44
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.....	49
Ekonomika.....	50
Metodické centrum pro muzea v přírodě.....	55
<b>HANÁCKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ .....</b>	<b>60</b>
<b>MUZEUM V PŘÍRODĚ VYSOČINA.....</b>	<b>66</b>
<b>MUZEUM V PŘÍRODĚ ZUBRNICE .....</b>	<b>79</b>
<b>VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ .....</b>	<b>86</b>
Seznam použitých zkratk.....	97



## ÚVODNÍ SLOVO GENERÁLNÍHO ŘEDITELE

Vážené dámy, Vážení pánové,

těší mě, že Vám opět po roce mohu předložit výroční zprávu Národního muzea v přírodě. Rok 2023 byl pro naše muzeum v některých záležitostech přelomový a nabitý významnými událostmi, které nad rámec běžného provozu obohatily a zlepšily jak celoroční nabídku programů a aktivit pro návštěvníky, tak i provozní potřeby muzea. Bylo to také období intenzivních přípravných prací na dlouhodobých strategických a koncepčních materiálech, které ovlivní budoucnost Národního muzea v přírodě a jeho organizačních složek v dalším desetiletí.

V průběhu celého roku 2023 se setkávali pracovníci managementu muzea, aby vyhodnotili a zužitkovali poznatky a zkušenosti ze společného fungování čtyř muzeí pod „jednou střechou“ a doplnili je vizí do budoucnosti za účelem vytvořit dlouhodobý plán činnosti, který systematicky a ve vzájemné provazbě definuje plán činnosti Národního muzea v přírodě na deset let dopředu. Vzniklo tak pět strategických dokumentů na léta 2024–2033 pro Národní muzeum v přírodě, Hanácké muzeum v přírodě, Muzeum v přírodě Vysočina, Muzeum v přírodě Zubrnice a Valašské muzeum v přírodě, které jsou ještě doplněny marketingovým plánem, střednědobým plánem a dalšími dotazníkovými přílohami.

Vůbec poprvé byla na půdě Národního muzea v přírodě vypracována takto kompaktní rozvojová strategie, neboť mimo předchozí plán rozvoje Valašského (později Národního) muzea v přírodě, jehož platnost vypršela právě na konci 2023, dosud nebyla příležitost tvorby obdobného materiálu. Hlavním cílem strategie Národního muzea v přírodě je jeho směřování k lídrovství v oblasti muzejnictví v přírodě za účelem rozvoje tohoto oboru v rámci ČR a zároveň, aby se Národní muzeum v přírodě stalo důstojným reprezentantem této disciplíny i v evropském prostoru.

Strategické materiály jednotlivých organizačních složek jsou rozvrstveny do sedmi oblastí činnosti, tzv. pilířů, v nichž jsou stanoveny úkoly a způsoby jejich plnění tak, aby směřovaly muzea k dalšímu rozvoji.

V souvislosti s tvorbou nové strategie rozvoje nastal i čas hodnocení té předchozí, která vznikala v roce 2013 původně pouze pro Valašské muzeum v přírodě. Mohu konstatovat, že její plnění bylo zdařilé a téměř všechny stanovené úkoly byly realizovány, a to i přes řešení nenadálé situace vyhoření objektu Libušína na Pustevnách a jeho znovupostavení.

V návaznosti na nově tvořené strategie vznikala i nová Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum v přírodě na léta 2024–2028. Národní muzeum v přírodě je zapsanou výzkumnou organizací v registru Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. V roce 2023 skončila předchozí koncepce výzkumných aktivit a její plnění bylo poskytovatelem hodnoceno jako velmi dobré. Nová koncepce na další pětileté období byla patřičným odborem Ministerstva kultury ČR schválena. Úkoly a způsoby jejich plnění jsou v koncepci nastaveny tak, aby podpořily plán dosažení lídrovství Národního muzea v oboru muzejnictví v přírodě tvorbou metodik, památkových postupů nebo teoreticko-metodických textů a zároveň pokryly muzeím vlastní činnost,



tj. zpracování a vytěžení sbírkových fondů prostřednictvím výstav a publikování odborných článků a knih.

Jednotlivé organizační složky vedle osvědčené programové nabídky pro své návštěvníky připravily i novinky v podobě nových dlouhodobých výstav a expozic, z nichž vybírám jen některé. Mezi nejvýznamnější počiny náleží zpřístupnění objektu Hájovny s bytem, dílnou a kanceláří polesného a dalších drobných hospodářských staveb s muzejními expozicemi v nově vznikajícím areálu Kolibiska ve Valašském muzeu v přírodě. V Hanáckém muzeu v přírodě připravili rozsáhlý program společného představení instituce s názvem *Národní muzeum Vás zve*. Specializovaný okruh o zpracování lnu s komentovanými prohlídkami s nositelem tradice je novinkou v nabídce návštěvníkům na Veselém kopci Muzeum v přírodě Vysočina. A v Muzeu v přírodě Zubrnice obohatili prostory expozičních objektů o novou dlouhodobou expozici s názvem Chmel, který stavěl domy.

Muzeum naplňovalo i svou odbornou činnost. Došlo k rozšíření muzejních sbírek a odbornému zpracování přírůstků. Byla realizována konzultační, přednášková a publikační činnost, bylo zpřístupněno několik výstav. Muzeum organizovalo nebo se podílelo na přípravě tří odborných konferencí.

V Národním muzeu v přírodě pokračovala intenzivně i investiční činnost. Zásadním počinem byla dostavba nového depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm, díky čemuž bylo dobudováno centrální pracoviště konzervace a deponování sbírkových předmětů ve Valašském muzeu v přírodě. Vedle toho probíhaly postupně opravy expozičních a provozních budov a prostorů ve všech organizačních složkách muzea.

Rok 2023 hodnotím jako úspěšný díky Vaší přízni a podpoře. Rok 2023 rovněž vnímám jako období intenzivních příprav pro další aktivity v následujících letech, které mají směřovat k dalšímu rozvoji celé instituce. Čeká nás hodně práce, jejíž výsledky uvidíte a doufám, že i oceníte, v příštích rocích.

Ing. Bc. Jindřich Ondruš  
Generální ředitel



## VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI ROKU 2023

### Tvorba strategických materiálů pro rozvoj Národního muzea v přírodě a jeho organizačních složek na léta 2024-2033

V průběhu roku 2023 byl připravován a dokončen významný dokument, který plánuje budoucnost muzea na léta 2024–2033. Jedná se celkem o pět strategií rozvoje pro Národní muzeum v přírodě, Hanácké muzeum v přírodě, Muzeum v přírodě Vysočina, Muzeum v přírodě Zubrnice a Valašské muzeum v přírodě. Součástí je i marketingový plán, střednědobý plán a přiložena jsou i dotazníková šetření, která vznikala v průběhu příprav dokumentů. Strategické materiály mají dvě části – analytickou, která hodnotí dosavadní vývoj jednotlivých muzeí a plánovací, která stanovuje výhled aktivit na dalších deset let fungování. Plánovací části jsou rozřazeny do sedmi pilířů, které odpovídají základním oblastem muzejních aktivit. Kromě dokumentů pro Valašské muzeum v přírodě byly ostatní strategie v této podobě tvořeny poprvé.

Význam strategií spočívá ve vzájemné provázanosti a definování úkolů a způsobů jejich plnění ve vymezeném období za účelem systematicky rozvíjet jednotlivé oblasti činnosti muzeí.

### Nová Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum v přírodě

Výzkumná činnost je jednou z důležitých aktivit odborných pracovníků muzea. V souladu s nově vytvořenými strategickými dokumenty Národního muzea v přírodě byla v roce 2023 vyhotovena Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum v přírodě na léta 2024–2028. Definuje směry vědecko-výzkumných aktivit zacílených jednak na podporu lídrovství muzea v oboru muzejnictví v přírodě v ČR a rovněž míří na odbornou činnost spočívající v práci se sbírkovými fondy. Koncepce prošla hodnocením příslušného odboru MK ČR, přičemž pro dosažení plánovaných výsledků ve vymezeném období let 2024–2028 byla schválena institucionální podpora ve výši 5 335 000 Kč.

### Zpřístupnění objektu Hájovny z Valašské Bystřice

Dne 11. května 2023 byla za účasti zástupců MK ČR, Zlínského kraje, olomouckého arcibiskupství, města Rožnova pod Radhoštěm, zástupců Lesů ČR a dalších významných hostů slavnostně otevřena expozice Hájovny z Valašské Bystřice. Jedná se o originální objekt, který byl do muzea transferován a vystaven na pomezí stávajícího areálu Valašské dědiny a nově vznikajícího areálu Kolibiska. Je vybaven expozicí bytu a kanceláře hajného a je instalován z 1023 ks sbírkových předmětů, přičemž některé pocházejí z původního vybavení objektu. Souběžně se zpřístupněním expozice hájovny byly otevřeny i další expozice umístěné v drobných hospodářských objektech rozestých při západním okraji budoucího areálu Kolibiska.

### Dostavba nového depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm

V roce 2023 pokračovala výstavba dalšího křídla depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm. Hotová stavba byla zkolaudována v říjnu. Valašské muzeum v přírodě získalo moderní, nízkooenergetický prostor pro ukládání rozměrných sbírkových předmětů, které jsou zatím deponované v objektech neposkytující optimální



podmínky pro jejich dlouhodobé uchovávání. Stěhování sbírkových předmětů bude zahájeno v roce 2024.

### **Konference Valašsko - historie a kultura III. Duchovní život**

Po pěti letech znovu navázali pracovníci Valašského muzea v přírodě a Ostravské univerzity spolupráci nad společnou přípravou již třetí konference s názvem *Valašsko – historie a kultura III. Duchovní život*. Konference proběhla ve dnech 4. – 6. října 2023 a zaznamenala dosud největší zájem mezi pasivními i aktivními účastníky. Zaznělo celkem 50 příspěvků k tematice spjaté s duchovním životem našich předků a přiblížily významná místa a církevní památky, činnost duchovních, zvyky a obřady apod. V následujícím roce 2024 bude z vybraných příspěvků vydána monografie.

### **Vydání odborné publikace Jaroňci - Umění a srdce Valašska**

Na konci roku 2023 Národní muzeum v přírodě vydalo pět let připravovanou publikaci *Jaroňci - Umění a srdce Valašska*. Rozsáhlá monografie je věnována životním a profesním osudům sourozenců Julie, Bohumíra a Aloise Jaroňkových – umělcům, kteří nejenže zasahovali do kulturního dění na Moravě, ale podstatnou měrou iniciovali vznik Valašského muzea v přírodě. Na tvorbě textů se podíleli odborní pracovníci nejen muzea, ale i dalších paměťových či akademických institucí z celé ČR. Značný přínos publikace spočívá ve vyčerpávajícím katalogu děl z tvorby sourozenců, který zaujímá podstatnou část knihy.

### **Národní muzeum v přírodě vás zve**

V cyklu společné propagace naší instituce se v sobotu 17. 6. 2023 uskutečnil pořad *Národní muzeum v přírodě vás zve*. Jednalo se o dosud největší programovou akci v dějinách Hanáckého muzea v přírodě, při němž vystoupilo na 120 členů pěveckých a folklorních souborů zastupujících všechny čtyři regiony, které pokrývá Národní muzeum v přírodě. Akce byla doplněna prezentací tradičních řemesel a místní gastronomie. Součástí slavnostního dne byla také vernisáž výstavy *Zranitelné stovební dědictví* připravená pracovníky Metodického centra pro muzea v přírodě. Výstava byla umístěna v sýpkách Kameníčkova gruntu a bude přístupná ještě v průběhu roku 2024.

### **XVII. konference Tradiční lidová kultura na Hané**

Ve spolupráci s Hanáckým folklorním spolkem a obcí Příkazy pracovníci Hanáckého muzea v přírodě připravili konferenci zaměřenou na poznání minulosti a současných podob tradiční lidové kultury na Hané. Konference proběhla 9. listopadu 2023 a zúčastnilo se jí 77 posluchačů z laických i odborných řad. Bylo předneseno celkem 13 příspěvků, které budou opublikovány ve společném sborníku v roce 2024.

### **Cena České národopisné společnosti Muzeu v přírodě Vysočina**

V roce 2023 obdrželo Muzeum v přírodě Vysočina 1. cenu České národopisné společnosti v rámci Ankety o nejvýznamnější počín v oboru za rok 2022 v kategorii Projekt/akce/konference za uspořádání konference *Nositelé nemateriálního kulturního dědictví a paměťové instituce*, která byla věnována roli muzeí v procesu zachování nemateriálního kulturního dědictví. Konference proběhla ve dnech 1. – 3. 11. 2022 ve spolupráci s Českou národopisnou společností a pod záštitou ministra kultury Martina Baxy a České komise pro UNESCO při příležitosti 50. výročí Muzea v přírodě Vysočina.



Zúčastnilo se jí přes 80 odborníků z různých typů paměťových institucí. Mezi účastníky patřili také zástupci MK ČR.

### **Výstava k 5. výročí zápisu ruční výroby žinylkových textilií v Hlinsku na národní seznam**

Technologie výroby žinylkových textilií na Hlinecku je od roku 2018 zapsaná na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Muzeum v přírodě Vysočina ve spolupráci s Nositelem tradice lidových řemesel Josefem Fidlerem a módní návrhářkou Beátou Rajskou připravilo výstavu přibližující historii a současnost této jedinečné výroby. Výstavu mohli návštěvníci shlédnout v domě čp. 178 v památkové rezervaci lidové architektury Betlém v Hlinsku. Její součástí byly také komentované prohlídky Tkalcovny Josefa Fidlera umístěné v jednou z objektů památkové rezervace.

### **Zpřístupnění stálé expozice Chmel, který stavěl domy**

Tříleté úsilí věnované dokumentaci fenoménu chmelařství na Zubrnicku a získávání sbírkových předmětů vyvrcholilo v dubnu 2023 slavnostním otevřením stálé expozice s názvem *Chmel, který stavěl domy*. Expozice je umístěna v autentickém půdním prostoru jednoho z objektů v muzeu a netradičním způsobem vypráví příběhy lidí, jejichž živobytím se stalo pěstování a zpracování chmele. Jedná se první dlouhodobou expozici výstavního typu, která byla v Muzeu v přírodě v Zubrnících za jeho dobu existence instalována.





## ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

Národní muzeum v přírodě je státní **příspěvková organizace zřizovaná Ministerstvem kultury České republiky** se sídlem na Maltézském náměstí 471/1, 118 11 Praha 1. Bylo **zřízeno úpravou zřizovací listiny Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm dne 11. prosince 2018** ve smyslu ustanovení §3 odst. 1 zákona č. 203/2016 Sb. o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Název: Národní muzeum v přírodě, příspěvková organizace  
Statutární zástupce: Ing. Bc. Jindřich Ondruš, generální ředitel  
Adresa: Palackého 147, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Telefon: +420 571 757 111  
E-mail: [muzeum@nmvp.cz](mailto:muzeum@nmvp.cz)  
Datová schránka: 8xzf4vx

Webové stránky: [www.nmvp.cz](http://www.nmvp.cz)  
IČ: 00098604  
DIČ: CZ00098604  
Bankovní spojení: Česká národní banka, číslo účtu 138851/0710

Organizační složky: Hanácké muzeum v přírodě  
Muzeum v přírodě Vysočina  
Muzeum v přírodě Zubrnice  
Valašské muzeum v přírodě



## POSLÁNÍ A CÍLE ORGANIZACE

V souladu se zřizovací listinou Národní muzeum v přírodě získává, shromažďuje, trvale uchovává, eviduje, odborně zpracovává a zpřístupňuje veřejnosti **sbírky muzejní povahy**.

**Sběrná oblast**, z níž jednotlivé organizační složky muzea primárně shromažďují nemovité i movité doklady k dějinám lidové kultury, národopisu, řemesel a zemědělství, se zvláštním zřetelem na dějiny lidového stavitelství, zahrnuje tyto regiony: Valašsko, Těšínské Slezsko, Hanou, Horácko, Chrudimsko, Litomyšlsko, severozápadní Čechy, České Středohoří a jejich přechodové oblasti.

Jako **výzkumná organizace** zapsaná v seznamu Ministerstva školství a tělovýchovy dále provádí základní a aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj týkající se těchto sbírek a prostředí, z něhož jsou získávány. Současně se věnuje výzkumu, ochraně a prezentaci **nemateriálního kulturního dědictví**. Výsledky výzkumu a vývoje šíří prostřednictvím výuky, publikování, muzejních výstav a muzejních programů, metodik nebo transferu zkušeností a technologií.

Vedle sbírkotvorné a vědecko-výzkumné činnosti se Národní muzeum v přírodě zaměřuje na **chov původních plemen hospodářských zvířat a pěstování původních odrůd zemědělských plodin**.

Vydává a veřejně šíří **periodické i neperiodické publikace**. Samostatně nebo ve spolupráci s jinými subjekty **pořádá odborné konference**, sympózia a semináře.

Dalším těžištěm práce NMvP je realizace **kulturních a vzdělávacích programů**, přehlídek a festivalů, zejména se zaměřením na folklor, ukázky tradičních řemesel a lidové výroby a každodenní život i sváteční chvíle obyvatel českého, moravského a slezského venkova.

Součástí NMvP je **Metodické centrum pro muzea v přírodě**, jehož hlavním posláním je napomáhat rozvoji oboru muzejnictví v přírodě formou experimentálního a aplikovaného výzkumu, šířením jeho výsledků a formou metodické a konzultační činnosti.



# ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Dle zřizovací listiny ze dne 11. prosince 2018 stojí v čele Národního muzea v přírodě generální ředitel. Muzeum sdružuje čtyři organizační složky – Hanácké muzeum v přírodě, Muzeum v přírodě Vysočina, Muzeum v přírodě Zubrnice a Valašské muzeum v přírodě. Národní muzeum v přírodě je také působištěm Metodického centra pro muzea v přírodě.

## Útvar generálního ředitele

(14 zaměstnanců)

**Generální ředitel**

*Ing. Bc. Jindřich Ondruš*

Statutární zástupce generálního ředitele, technický náměstek

*Ing. Milan Gesierich*

Náměstkyně generálního ředitele pro odbornou činnost

*PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (do 15. 8. 2023)*

*Mgr. Lenka Drápalová (od 1. 9. 2023)*

Náměstkyně generálního ředitele pro ekonomiku

*Ing. Věra Cáblová*

Náměstek generálního ředitele pro provoz

*Ing. Jaroslav Polášek*

## Metodické centrum pro muzea v přírodě

(3 zaměstnanci)

Vedoucí *Mgr. Radek Bryol, Ph.D. (do 11. 9. 2023)*

*PhDr. Jaroslav Dvořák, Ph.D. (od 12. 9. 2023)*

## Hanácké muzeum v přírodě

(3 zaměstnanci)

Vedoucí *PhDr. Petr Vodešil, Ph.D.*

## Muzeum v přírodě Vysočina

(21 zaměstnanců)

Ředitelka *PhDr. Magda Křivanová*

Oddělení provozně ekonomické (*Václava Rothanzlová*)

Oddělení odborné činnosti (*Bc. Nikola Pospíšilová*)

Oddělení technické údržby (*Jan Pešava*)

## Muzeum v přírodě Zubrnice

(9 zaměstnanců)

Ředitelka *Ing. Věra Kmoníčková*

Útvar ředitelky

Oddělení návštěvníckého provozu (*Lenka Pfeifferová*)



## **Valašské muzeum v přírodě**

**(105 zaměstnanců)**

### **Ekonomický útvar (Ing. Věra Cábová)**

Oddělení všeobecné účtárny (Lenka Štruncová)

Oddělení mezd a personalistiky

Oddělení skladového hospodářství

### **Provozní útvar (Ing. Jaroslav Polášek)**

Správce ICT

Oddělení programů a propagace (PhDr. Radek Hasalík)

Oddělení služeb návštěvníkům (Julie Hlavenková)

Oddělení ostrahy, EZS, EPS a hospodářské správy (Vojtěch Šimčík)

### **Technický útvar (Ing. Milan Gesierich)**

Oddělení projekce, investic a archiv (Olga Holišová)

Projektant

Oddělení obnovy památek a údržby (Pavel Žabčík)

Oddělení dopravy, BOZP, PO, revize a energetiky (Jiří Vašut)

Oddělení truhlárny (Ladislav Mičkal)

### **Útvar pro odbornou činnost (Mgr. Lenka Drápalová)**

Zemědělské oddělení (Miroslav Románek)

Oddělení výzkumu a sbírek (Mgr. Lenka Kučerová)

Oddělení dokumentace (Mgr. Zdeněk Cvikl)

Oddělení péče o sbírky (Mgr. Markéta Šimčíková)



## ŘÍDÍCÍ A KOORDINAČNÍ ORGÁNY

### Rada ředitelů

Rada ředitelů je hlavním poradním orgánem generálního ředitele NMvP pro otázky fungování NMvP po organizační stránce. Její strukturu tvoří generální ředitel NMvP, jeho náměstci, ředitelé a vedoucí všech organizačních složek muzea (dále jen OS). Rada ředitelů se sešla dvanáctkrát k řádné poradě, jichž se dle potřeby zúčastňují kolegové z řad zaměstnanců, kteří pracují pro generální ředitelství a podílejí se na řešení specializovaných agend. Porady ředitelů sloužily především k ladění řídicích procesů, tvorbě akčních plánů a rozpočtů, plánování společných akcí pod hlavičkou NMvP a řešení provozních záležitostí. V průběhu celého roku 2023 se rada ředitelů dále systematicky setkávala při vytváření strategického materiálu pro rozvoj NMvP pro léta 2024–2033.

Členy Rady ředitelů byli: *Ing. Jindřich Ondruš, Ing. Věra Cáblová, Ing. Jaroslav Polášek, Ing. Milan Gesierich, PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (do 15. 8. 2023), Mgr. Lenka Drápalová (od 1. 9. 2023), PhDr. Magda Křivanová, Mgr. Věra Kmoníčková a PhDr. Petr Vodešil, Ph.D.*

### Muzejní rada

Mujejní rada je nejvyšším řídicím a výkonným orgánem NMvP, jenž rozhoduje o organizačních záležitostech, stanovuje roční rozpočty a plány činnosti, nastavuje řídicí procesy, přijímá důležitá rozhodnutí a schvaluje nové směrnice. Její rozhodnutí jsou dále předkládána Radě ředitelů. Muzejní rada se sešla celkem dvanáctkrát.

Jejími členy byli: *Ing. Jindřich Ondruš; Ing. Jaroslav Polášek; Ing. Milan Gesierich; PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (do 15. 8. 2023), Mgr. Lenka Drápalová (od 1. 9. 2023) a Ing. Věra Cáblová.*

## PORADNÍ ORGÁNY

### Kolegium Národního muzea v přírodě

Kolegium NMvP je poradním orgánem generálního ředitele muzea, jehož posláním je projednávat střednědobé a dlouhodobé strategie rozvoje NMvP jako celku. Zabývá se postavením NMvP nejen v rámci systému příspěvkových organizací MK ČR, ale především jeho rolí v rozvoji oblasti muzejnictví v přírodě. Jako nástroj této činnosti slouží především MC. Členové Kolegia jsou vybraní tuzemští i zahraniční odborníci z oblasti muzejnictví v přírodě, prezentace kulturního dědictví, zástupci kulturních odborů krajských úřadů, národních institucí a zřizovatele NMvP.

V roce 2023 se jednání kolegia uskutečnilo dvakrát ve dnech 5. května 2023 a 22. září 2023. Členové poradního orgánu byli seznamováni zejména s problematikou tvorby strategického rozvojového materiálu pro všechny organizační složky i samotné Národní muzeum v přírodě pro léta 2024–2033 a souběžně s tvorbou Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace pro léta 2024–2028. Na tato témata navazovalo i shrnutí desetileté působnosti Metodického centra pro muzea v přírodě a hodnocení jeho činnosti. Kolegium ocenilo výsledky práce Metodického centra a rovněž iniciovalo zahrnutí dalších témat do okruhu zájmu. Všechny materiály byly v průběhu tvorby členy Kolegia připomínkovány a po zpracování poznámek byly schváleny.

Členy Kolegia Národního muzea v přírodě byli: *doc. PhDr. Daniel Drápala, Ph.D. (předseda); PhDr. Pavel Douša, Ph.D. (místopředseda); Mgr. Radek Bryol; od 1. 9. 2023*



*Mgr. Lenka Drápalová; Jarosław Gałęza; PhDr. Magda Křivanová; PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.; Mgr. Věra Kmoníčková; Ing. Vlastislav Ouroda, Ph.D.; Ing. Oldřich Pešek; Mgr. Radovan Sýkora; PhDr. Martin Šimša, Ph.D.; Ing. PhDr. Petra Štůlová, Ph.D.; PhDr. Petr Vodešil, Ph.D.; PhDr. Ilona Vojancová; PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.; Bc. Jan Žůrek; Ing. Roman Línek; Ing. Mgr. Zuzana Fišerová Ph.D.; Mgr. Jiří Řehák.*

## **Rada starších**

Rada starších posuzuje návrhy na důstojné připomenutí významných osobností regionu Moravského Valašska, které se zasloužily o jeho rozkvet v různých sférách profesního či soukromého lidského bytí – kultuře, sportu, vědě, veřejné prospěšné či spolkové činnosti, a to formou zápisu do Knihy paměti kraje a ve vybraných případech i uložení ostatků a zhotovením náhrobků těmto osobnostem na čestném pohřebišti zvaném Valašský Slavín v muzejním areálu Dřevěné městečko. V roce 2023 nebyla Rada starších svolána, neboť VMP neobdrželo žádný nový návrh,

Členy Rady starších byli: *PhDr. Karel Bogar; Mgr. Marie Brandstettróvá; Mgr. Jiřina Fabiánová; PhDr. Zdeněk Fišer; Mgr. Hana Jabůrková; PhDr. Tomáš Mikuláščík; PhDr. Alena Prudká; Karel Rosenkranz; Mgr. Jiřina Veselská a Vanda Vrlová.*

## **Redakční rada časopisu Museum vivum**

V roce 2023 se členové redakční rady sešli jednou. Znovu byla projednávána příprava dvojčísla 2022/2023, při jednáních byla představena jeho definitivní verze. Souběžně byly prezentovány anotace recenzovaných studií a materiálových článků a další obsah čísla 2024, přičemž základní struktura byla schválena. Redakční radou bylo doporučeno dodržovat obecný harmonogram prací, stanovený na předchozím jednání v roce 2022.

Členy redakční rady byli: *Ing. Martin Čerňanský, Ph.D.; Mgr. Lenka Drápalová (od 1. 9. 2023) doc. Ing. Miloš Dudáš CSc.; PhDr. Sylva Dvořáčková; PhDr. Martin Novotný, Ph.D.; Mgr. Tereza Johanidesová; PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.; PhDr. David Pindur, Ph.D.; Mgr. Jan Pohůnek, Ph.D.; Dr. hab. Gregorz Studnicki; PhDr. Lucie Uhlíková, Ph.D.; PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.*

## **VĚDECKÉ RADY ŘEDITELŮ ORGANIZAČNÍCH SLOŽEK**

Vědecké rady jsou v jednotlivých organizačních složkách vrcholnými poradními orgány, v případě VMP generálního ředitele, u MPZ a MPV ředitelů a v HMP jeho vedoucího. Tyto poradní orgány jsou sestaveny z předních odborníků vědních disciplín podílejících se na koncipování a chodu muzea v přírodě s přihlédnutím na regionální specifika v oblastech zájmu jmenovaných muzeí. Členové vědeckých rad se vyjadřují k střednědobým a dlouhodobým koncepcím rozvoje muzeí, jejich areálů, odborných a popularizačních aktivit, k problematice týkající se vědecko-výzkumné činnosti a případně k dalším otázkám, které předloží generální ředitel, ředitelé nebo vedoucí organizačních složek. V roce 2023 se uskutečnila jednání všech vědeckých rad v jednotlivých organizačních složkách NMvP.

## **Vědecká rada Hanáckého muzea v přírodě**

V roce 2023 se členové Vědecké rady HMP setkali 12. října 2023 v Příkazech. Hlavním tématem jednání se stala strategického rozvojového materiálu pro léta 2024–2033.



Dokument takového rozsahu byl na půdě muzea tvořen poprvé. Vedle toho se předmětem jednání stala příprava nové stálé expozice v hanáckém statku a plnění profilového úkolu zaměřeného na expoziční rozvoj celého areálu muzea.

Členy Vědecké rady HMP byli: *PhDr. Ilona Vojancová (předsedkyně)*, *Mgr. Radek Bryol, Ph.D. (místopředseda)*; *Mgr. Markéta Hnilicová*; *Mgr. Jiří Kaláb*; *PhDr. Miroslav Koudela*; *Mgr. Mária Kudelová*; *PhDr. Martin Novotný, Ph.D.*; *Ing. Ladislav Ptáček*; *doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D.*

### Vědecká rada Muzea v přírodě Vysočina

Vědecká rada MPV zasedala 7. listopadu 2023. Hlavním bodem programu bylo seznámit její členy se zpracovaným dokumentem *Strategie rozvoje MPV na roky 2024 až 2033*. Členům Vědecké rady byl tento materiál poslán s předstihem k prostudování a případnému připomínkování. Členové rady vyjádřili souhlas a poděkování za precizně zpracovaný dokument. Následně byli přítomni informováni o počinech muzea v období mezi vědeckými radami a dále o aktivitách muzea plánovaných na rok 2024, zejména v oblasti investiční činnosti a interpretace TLK. Ředitelka muzea také požádala jednotlivé členy rady o finální názor ke zvažovanému transferu roubené stodoly z Boru u Skutče a o vyjádření k finanční částce, za níž je navrženo vykoupit uvedený expoziční objekt. Vědecká rada tento záměr jednomyslně podpořila.

Členy Vědecké rady MPV byli: *PhDr. Lubomír Procházka, CSc. (předseda)*; *PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (místopředsedkyně)*; *Ing. arch. Petr Dostál*; *Mgr. Lenka Drápalová*; *doc. Mgr. Petr Grulich, Ph.D.*; *Mgr. Petra Hrbáčová, Ph.D.*; *PhDr. Martin Novotný, Ph.D.*; *Mgr. Naděžda Pemlová a PhDr. Radim Urbánek*.

### Vědecká rada Muzea v přírodě Zubrnice

Vědecká rada zasedala v roce 2023 dvakrát v termínech 9. března a 27. listopadu. Rada byla seznámena s činností muzea a významnými akcemi uspořádanými v průběhu roku. Hlavními tématy jednání bylo seznámit členy s procesem tvorby koncepčních dokumentů – strategie rozvoje MPZ pro léta 2024–2033 a pracemi na Plánu rozvoje lokality MPZ, který definuje využití jednotlivých objektů muzea a rozvoj muzea jako celku. Tyto texty byly členy rady podrobně připomínkovány.

Členy Vědecké rady MPZ byli: *doc. Ing. arch. Tomáš Efler (předseda)*; *PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (místopředsedkyně)*; *Mgr. Radek Bryol, Ph.D.*; *PhDr. Pavel Bureš*; *Ing. Pavel Hušek*; *Mgr. Petr Karlíček, Ph.D.*; *PhDr. František Ledvinka*; *Mgr. Alena Sellnerová*; *PhDr. Radim Urbánek*

### Vědecká rada Valašského muzea v přírodě

Vědecká rada VMP se v roce 2023 setkala ve dvou termínech, a to 12. května a 15. září. V červnu 2023 skončilo funkční období stávající Vědecké rady a od července byla generálním ředitelem jmenována nová Vědecká rada.

Při obou zasedáních byli členové rady informováni zejména o procesu tvorby strategických rozvojových materiálů pro VMP na léta 2024–2033 a při druhém zasedání v listopadu posoudili i finální podobu textů. Vědecká rada tento dokument schválila. Členové rady se při jednáních rovněž zabývali obsahem nově tvořené Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace na léta 2024–2028 (dále jen DKRVO) a byli seznámeni jak s výzkumnými aktivitami realizovanými v rámci dvou schválených projektů NAKI III., tak i úkoly výzkumu uskutečňovanými v rovině interní. Dále byl



členům Vědecké rady prezentován postup a dokončení prací na objektu Hájovny z Valašské Bystřice včetně jejího slavnostního otevření a zpřístupnění souběžně i s první částí dokončeného prostoru nového expozičního areálu Kolibiska. Zároveň byla Vědecká rada obeznámena i s průběhem prací na novém křídle centrálního depozitáře, problematikou vytváření optimálních depozitárních podmínek a harmonogramem stěhování sbírkových předmětů do nových prostor.

Členy vědecké rady VMP do června 2023 byli: *doc. PhDr. Daniel Drápala, Ph.D. (předseda); PhDr. Martin Novotný, Ph.D. (místopředseda); doc. Mgr. Robert Antonín, Ph.D.; Ing. Vojtěch Bajer; Mgr. Radek Bryol; PhDr. Ivo Frolec; Ing. Milan Gesierich; Ing. Nelly Komendová; Mgr. Jana Koudelová, Ph.D.; doc. Mgr. Otakar Kirsch, Ph.D.; PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.; Mgr. et Mgr. Michal Medek; PhDr. Václav Michalička, Ph.D.; PhDr. Kamil Podroužek, Ph.D.; Ing. Alena Pospíšilová LL.M.; Mgr. Antonín Šimčík; Ing. Václav Tetera, CSc. a PhDr. Ilona Vojancová.*

Nově jmenovaná Vědecká rada sestává z těchto odborníků: *PhDr. Martin Novotný, Ph.D. (předseda), PhDr. Kamil Podroužek, Ph.D. (místopředseda); Ing. Vojtěch Bajer; Mgr. Radek Bryol, Ph.D.; PhDr. Ivo Frolec; Ing. Milan Gesierich; Ing. Nelly Komendová; doc. Mgr. Otakar Kirsch, Ph.D.; Mgr. Jana Koudelová, Ph.D.; prof. doc. Alena Křížová, Ph.D.; PhDr. Václav Michalička, Ph.D.; Ing. Alena Pospíšilová LL.M.; Mgr. Antonín Šimčík; Mgr. Radoslav Vlk, Ph.D.; PhDr. Ilona Vojancová; prof. PhDr. Aleš Zářický, Ph.D.*

## **PORADNÍ SBORY PRO SBÍRKOTVORNOU ČINNOST**

Každá organizační složka NMvP má jmenovaný Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost, jehož úkolem je vyjadřovat se a posuzovat zařazení předmětů do sbírkového fondu daného muzea. Členové sboru se dále vyjadřují k nakládání se sbírkami, vyřazování z fondu nebo výměně. Sbor je složen z odborných pracovníků muzeí a znalců, jejichž odbornosti pokrývají oblasti sbírkotvorné činnosti níže vyjmenovaných organizačních složek.

### **Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Hanáckého muzea v přírodě**

Jednání Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost proběhlo v listopadu 2023. Celkem bylo kurátorem sbírky představeno členům poradního sboru 161 předmětů, které pro větší přehlednost byly rozděleny do pěti skupin: převody ze starých sběrů muzea, převody z majetku muzea, převody od jiných právnických osob, koupě a dary. Při výběru poradní sbor vycházel nejen z interních předpisů (mj. aktuální koncepce sbírkotvorné činnosti Národního muzea v přírodě), ale reflektoval i možnost využití předmětů v plánované nové expozici HMP. Poradní sbor doporučil zápis těchto 161 předmětů do sbírky HMP, muzeum celkem vynaložilo na jejich nákup 9 500 Kč.

Členy sboru byli: *Mgr. Pavel Bulena; Mgr. Helena Cviklová; Mgr. Veronika Hrbáčková; Mgr. Petra Hrbáčová, Ph.D.; Mgr. Ondřej Machálek; Mgr. Kamil Lukeš, DiS.; Mgr. Robert Najman; PhDr. Jana Poláková, Ph.D.; Bc. Milan Zahradník.*

### **Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Muzea v přírodě Vysočina**

Setkání členů poradního sboru se za účelem projednání nákupu předmětů do sbírky MPV proběhlo v prosinci 2023. Poradní sbor odsouhlasil nákup předložených předmětů





i jejich cenu, na nákup sbírkových předmětů bylo vynaloženo 19 970,- Kč. Jednalo se o předměty do nové stálé expozice Len na Veselém Kopci, konkrétně lněnou košili a lněné kalhoty z ateliéru Dany Kozákové z Ústí nad Orlicí. Dále byl zakoupen kartáčnický stroj, který pochází z kartáčnické dílny rodiny Zahálkových z Hlinska. Členové poradního sboru byli zároveň seznámeni s novými přírůstky do sbírky získanými formou darů nebo vlastním sběrem, jež v průběhu roku posuzovali zaměstnanci muzea v rámci interních jednání. Celkem bylo do sbírkové evidence MPV v roce 2023 zapsáno 93 přírůstkových čísel.

Čeny sboru byli: *Mgr. Pavel Bulena, BcA. Adéla Mensová, Bc. Soňa Krátká, Jana Vašková a PhDr. Ilona Vojancová.*

### **Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Muzea v přírodě Zubrnice**

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost zasedal v průběhu roku 2023 v květnu a v listopadu. Odborní pracovníci muzea představili členům sboru několik stovek předmětů za účelem zařazení do sbírkového fondu, především drobné předměty charakteru zboží pro expozici do historického kupeckého krámu, ale i další jako vybavení domácnosti – především nádobí a nábytek, vybavení hospodářské usedlosti – drobné nářadí a pomůcky ke zpracování ovoce a rovněž vybavení školy. Jednalo se především o dary, za schválené koupě předmětů muzeum vynaložilo 2000 Kč.

V roce 2023 byl Poradní sbor rovněž seznámen s výsledky uzavření druhé dekády inventarizací sbírkových předmětů ke dni 31. 5. 2023.

Členy sboru byli: *Mgr. Radek Andonov, Mgr. Lenka Drápalová, Petr Joza, MgA. Karel Konopka, Mgr. Martin Krsek, Mgr. Daniela Linková, prof. ak. mal. Jaroslav Prášil*

### **Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Valašského muzea v přírodě**

V roce 2023 Poradní sbor pro sbírkotvornou jednal celkem třikrát v dubnu, září a listopadu. Na základě jeho schválení se sbírkový fond VMP rozrostl celkem o 680 sbírkových předmětů reprezentujících nábytek, zemědělské nářadí a vybavení řemeslných dílen. Muzeum vynaložilo na získání nových přírůstků 175 320 Kč.

Členy sboru byli: *Mgr. Marie Brandstetrová, Mgr. Sylva Dvořáčková, Mgr. Lenka Drápalová (od 1. 9. 2023), Mgr. Eva Hovorková, Mgr. Lenka Kučerová, PhDr. Eva Kuminková, Ph.D. (do 15. 8. 2023), Mgr. Tomáš Mikuláščík, Mgr. Olga Méhešová, Mgr. Pavla Platošová a PhDr. Alena Prudká.*



## ČLENSTVÍ PRACOVNÍKŮ V ODBORNÝCH KOMISÍCH A ORGANIZACÍCH

### Mezinárodní organizace

Název organizace	Jméno zaměstnance	Funkce
AEOM – Evropský svaz muzeí v přírodě	Bryol Radek	člen
	Kuminková Eva	členka výboru
	Ondruš Jindřich	člen
CIOFF – Mezinárodní rada organizátorů folklorních festivalů	Kolektivní členství	
ICME – Mezinárodní výbor pro etnografická muzea ICOM	Kolektivní členství	
ICOM – Mezinárodní rada muzeí	Kolektivní členství	
Interpret Europe	Kuminková Eva	členka
IOV – Národní sekce, Mezinárodní organizace lidového umění v ČR	Ondruš Jindřich	člen výboru spolku
AIMA – Mezinárodní asociace zemědělských muzeí	Kolektivní členství	



## Domácí oborové organizace

Název organizace	Jméno zaměstnance	Funkce
Asociace muzeí a galerií České republiky	kolektivní členství	
Asociace muzeí a galerií – Etnografická komise	Cviklová Helena	členka
	Drápalová Lenka	členka
	Kučerová Lenka	členka
	Kuminková Eva	členka
	Urban Josef	člen
	Tichá Jana	členka
	Vojancová Ilona	členka
Asociace muzeí a galerií – Knihovnická komise	Borová Anna	členka
Asociace muzeí a galerií – Komise konzervátorů a restaurátorů	Adamová Dita	členka
	Dostál Tomáš	člen
	Dostálová Kateřina	členka
	Dvořák Luděk	člen
	Matochová Libuše	členka
	Musil Martin	člen
	Šimčíková Markéta	členka výboru, vedoucí moravskoslezské a olomoucké sekce
Asociace muzeí a galerií – Komise pro práci veřejností a muzejní pedagogiku	Pelclová Soňa	členka
Asociace muzeí a galerií – Senát	Ondruš Jindřich	člen
Asociace muzeí a galerií – Komise regionální historie Moravy a Slezska	Urban Josef	člen
Česká komise pro UNESCO	Ondruš Jindřich	člen
Česká národopisná společnost	kolektivní členství	
	Bryol Radek	člen
	Křivanová Magda	členka Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení
	Kuminková Eva	místopředsedkyně, pověřenec pro mezinárodní vztahy a UNESCO
	Lid'ák Petr	člen
	Navrátilová Lucie	členka
	Tichá Jana	členka
	Urban Josef	členka
	Vodešil Petr	člen
	Vojancová Ilona	členka Komise pro lidové obyčeje



Český svaz muzeí v přírodě	kolektivní členství	
	Bryol Radek	tajemník
	Konopka Karel	člen
	Ondruš Jindřich	prezident
	Vojancová Ilona	členka
Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR (SIMID)	Konopka Karel	člen
	Kuminková Eva	členka

## Poradní orgány MK ČR

Název organizace	Jméno zaměstnance	Funkce
Komise pro granty v oblasti tradiční lidové kultury	Urban Josef	člen
	Vojancová Ilona	předsedkyně
Komise pro udělování titulu <i>Nositel tradice lidových řemesel</i>	Bryol Radek	místopředseda
	Vojancová Ilona	předsedkyně
Komise Programu záchrany architektonického dědictví	Ondruš Jindřich	člen
Národní rada pro tradiční lidovou kulturu	Kuminková Eva	členka
	Vojancová Ilona	místopředsedkyně
Porota pro udělování cen Ministerstva kultury v oblasti zájmových uměleckých aktivit – Cena za rozvoj tradiční lidové kultury a folkloru	Vojancová Ilona	členka
Stipendijní rada Odboru regionální a národnostní kultury MKČR	Lid'ák Petr	člen



## Poradní orgány muzeí (mimo NMvP)

Název organizace	Jméno zaměstnance	Funkce
Hodnotící komise Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice	Vojancová Ilona	předsedkyně
Komise pro sbírkotvornou činnost Muzea Beskyd Frýdek-Místek	Tichá Jana	členka
Nákupní komise Muzea a galerie v Prostějově	Urban Josef	člen
Nákupní komise Muzea Těšínska	Lid'ák Petr	člen
Nákupní komise Etnografického oddělení Národního muzea v Praze	Vojancová Ilona	členka
Poradní sbor pro Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy	Bryol Radek	člen
	Tichá Jana	členka
	Vojancová Ilona	členka
Rada Muzea východních Čech v Hradci Králové	Křivanová Magda	členka
Redakční rada Národního ústavu lidové kultury pro projekty videodokumentace	Drápalová Lenka	členka
Redakční rada vlastivědné revue <i>Valašsko</i>	Lid'ák Petr	člen
Ředitelská rada Muzea Těšínska	Ondruš Jindřich	člen
Ředitelská rada Národního ústavu lidové kultury	Ondruš Jindřich	člen
Správní rada Institutu lidového kulturního dědictví, Litomyšl	Bryol Radek	člen
Vedecká rada Slovenského národného múzea pre etnológiu	Bryol Radek	člen



## Regionální a lokální komise

Název organizace	Jméno zaměstnance	Funkce
Hodnotící komise pro tradiční lidovou kulturu Pardubického kraje	Křivanová Magda	členka
	Vojancová Ilona	předsedkyně
Hodnotící komise programu Podpora kultury a památkové péče v Pardubickém kraji	Křivanová Magda	členka
Komise pro tradiční lidovou kulturu Ústeckého kraje	Kmoníčková Věra	členka
Kulturní komise města Rožnov pod Radhoštěm	Brňovjáková Jitka	členka
Muzejní spolek Litovelsko	Urban Josef	člen
Pracovní skupina pro tradiční lidovou kulturu Olomouckého kraje	Urban Josef	předseda
Sbor pro ochranu a uchování jízdy králů na Moravě	Urban Josef	člen
Vlastivědná společnost muzejní v Olomouci	Urban Josef	člen výboru
Výběrová komise MAS Hlinsko pro realizaci Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD)	Křivanová Magda	členka
Certifikační komise pro udělování regionální značky Kvalita z Hlinecka	Křivanová Magda	členka
	Vojancová Ilona	členka
Dotační komise města Hlinska pro kulturu a sport	Křivanová Magda	členka
Výběrová komise pro oceňování dobrovolníků regionu Hlinsko – Křesadlo	Magda Křivanová	členka
Výbor pro cestovní ruch Zastupitelstva Zlínského kraje	Ondruš Jindřich	člen
Výbor pro kulturu a památkovou péči Zastupitelstva Pardubického kraje	Křivanová Magda	předsedkyně
Strategický výbor města Rožnov pod Radhoštěm	Ondruš Jindřich	člen
Komise pro cestovní ruch města Rožnov pod Radhoštěm	Ondruš Jindřich	člen



NMvP je institucí zapsanou v seznamu výzkumných organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Reprezentuje obor muzejnictví v přírodě a svou vědecko-výzkumnou činností směřuje k dosažení postu předního představitele této oblasti v České republice a významného zástupce v evropském měřítku. K naplnění tohoto cíle pracovníci NMvP vyvíjejí vědecko-výzkumné aktivity za účelem podpory oboru tvorbou teoreticko-metodických podkladů pro potřeby institucionálního a koncepčního rozvoje muzeí v přírodě. Zároveň přispívají k poznávání a popularizaci tradiční lidové kultury a k procesu jejího zachovávání. Výsledky své práce se podílejí na předávání poznatků široké laické i odborné veřejnosti.

### DLOUHODOBÁ KONCEPCE ROZVOJE VÝZKUMNÉ ORGANIZACE

Vědecko-výzkumná činnost je cíleně plánována na pětileté období a je shrnuta v oponovaném dokumentu Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum v přírodě na léta 2019–2023. Plnění naplánovaných úkolů je závazné. Koncepce stanovuje 2 výzkumné oblasti (Muzea v přírodě a Tradiční lidová kultura) a v nich na každý rok dosažení definovaného počtu a druhů výsledků v určených oblastech, které jsou zpětně kontrolovány a vyhodnocovány příslušným orgánem MK ČR.

V roce 2023 skončilo celé pětileté plánované období, proto byla vědecko-výzkumná činnost NMvP hodnocena nejen za rok 2023, ale i v rámci celého plánovaného období. Radou ministra kultury pro výzkum byly aktivity pracovníků NMvP za rok 2023 hodnoceny stupněm A, což je výrazné zlepšení oproti předchozímu roku, kdy NMvP bylo hodnoceno stupněm C. Celkové plnění DKRVO za léta 2019–2023 bylo hodnoceno stupněm B – velmi dobré plnění koncepce, což odpovídá dlouhodobému průměru hodnocení výzkumné činnosti muzea a zároveň i vstupnímu hodnocení celé koncepce pro léta 2019–2023.

Dle hodnocení NMvP celkově splnila cíle koncepce a svou misi mírně nadprůměrně, mezi silné stránky patří systematičnost v řešení plánovaných úkolů a uplatňování výsledků. Slabší stránkou je však nedostatečné navazování mezinárodní výzkumné spolupráce. Plánované cíle a výsledky byly splněny.

#### • Oblast Muzea v přírodě

Je zaměřená na teoretické a metodické postupy pro fungování a rozvoj muzeí v přírodě. V rámci koncepce je zařazena do systému institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací. V roce 2023 byla vedle finančních zdrojů NMvP podpořena dotací prostředků MK ČR ve výši 1 299 000 Kč. V roce 2023 bylo v této oblasti dosaženo těchto výsledků:

#### *Schválené památkové postupy (Npam)*

**Dvořák, Luděk a Bryol, Radek: Kaseinové tmely pro opravy dřevěných konstrukcí.** Památkový postup pro restaurování dřevěných prvků stavebních konstrukcí na objektech lidového stavitelství. <https://invenio.nusl.cz/record/53309>



**Stejskal, David: Vyměřování při opravách tesařských konstrukcí.**

Památkový postup pro opracování dřevěných konstrukčních prvků na objektech lidového stavitelství za účelem opravy a výroby kopií a rekonstrukcí. <https://invenio.nusl.cz/record/534637>

**Baar, Jan – Koudelová, Jana – Šimčíková, Markéta: Postup dezinfekce sbírkových předmětů v přesné termokomoře s regulovanou vlhkostí vzduchu.**

Památkový postup ošetřování sbírkových předmětů ze dřeva, popř. jiných organických materiálů za užití řízeného tepla a vlhkosti vzduchu v uzavřené komoře proti biotickým škůdcům bez užití chemických preparátů. <https://invenio.nusl.cz/record/537187>

***Výstava s kritickým katalogem (Ekrit)***

**Bryol, Radek – Kraut, Jan: Zranitelné stavební dědictví.**

Výstava představila proces postupného zanikání, ale také možnosti záchrany, ochrany objektů lidového stavitelství a způsoby jejich využití v současné době od formy památkové ochrany až po užívání k bydlení. **(Hanácké muzeum v přírodě od 17. 6. 2023 dosud)**

***Odborné publikace (B)***

**Svobodová, Kateřina a Kučerová, Lenka (eds.): Jaroňci – Umění a srdce Valašska. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě 2023.**

Publikace představuje sourozence Jaroňkovy z mnoha úhlů – rodinného života, získávání zkušenosti v zahraničí, výkonu profesí, přínosu v kulturním prostředí města, podílu na vzniku Valašského muzea v přírodě, hodnotí jejich význam pro oblast umění v první třetině 20. století. Součástí publikace je kvalitní fotografický doprovod a rozsáhlý katalog jejich děl.

**Matyáš, Jan: Péče o památky na Valašsku v letech 1850–1938. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě 2023.**

Kniha představuje proces rozvoje přístupů památkové ochrany stavebních objektů v regionu Valašsko. Je prvním přehledem dotýkajícím se této problematiky v takto ucelené podobě.

**Bryol, Radek a Hnilicová, Markéta (eds.): Zranitelné stavební dědictví. Nenápadné, nechtěné a nenahraditelné. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě 2023.**

Publikace je doprovodným katalogem pro výstavu Zranitelné stavební dědictví (viz výše) a podrobně zpracovává výše uvedenou tematiku.

***Recenzovaný článek (J)***

**Bryol, Radek a Kraut, Jan: Možnosti a limity rekonstrukce a prezentace sídelní krajiny v muzeích v přírodě. *Prameny a studie*, 73, s. 75-91.**

Autoři článku se věnovali problematice tvorby exteriérových expozic muzeí v přírodě, jejichž význam pro vykreslení co nejvíce skutečného obrazu minulého života je pro oblast muzejnictví v přírodě samostatnou disciplínou, avšak v praxi ještě mnohdy opomíjenou. Článek předkládá možnosti a klade důraz na tvorbu krajinného prostředí jako na neoddelitelnou součást odborné práce při zakládání či doplňování areálů muzeí v přírodě.





## • Oblast Tradiční lidová kultura

Oblast je zaměřená na průzkum a zhodnocování sbírkových fondů muzea, výzkum tradiční lidové kultury, folkloru a duchovní a sociální kultury. Je podporována jak ze zdrojů poskytnutých v rámci IP DKRVO, tak z interních zdrojů muzea.

### ***Výstava s kritickým katalogem (Ekrit)***

#### **Drápalová, Lenka: Pěkné kvítí z bílých nití (Valašské muzeum v přírodě)**

Výstava prezentovala fenomén bílého vyšívání v oblasti Rožnovska, přičemž připomenuty byly i další druhy dosud opomíjené v odborném zpracování – bílou výšivka na tylu a síťovině, které souběžně koexistovaly s tzv. rožnovskou a zuberskou bílou výšivkou. Do výstavy bylo využito 152 ks sbírkových předmětů ze sbírek Valašského muzea v přírodě. Výstava je putovní, v roce 2024 bude realizována v Zubří. Součástí výstavy se stal katalog (viz níže v textu).

### ***Odborné publikace (B)***

#### **Drápalová, Lenka: Pěkné kvítí z bílých nití. O bílém vyšívání na Rožnovsku. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2023.**

Publikace popisuje fenomén bílého vyšívání v oblasti Rožnovska. Vedle dobře zpracovaného tématu bílé výšivky z Rožnovska a Zuberska si všímá opomíjených technik bílé výšivky na tylu a síťovině. Publikace uvádí dějinný přehled vývoje těchto výšivek, jejich výroby a uplatnění, rozebírá technologie jejich zhotovování. Autorka v knize tyto tři techniky výšivky mezi sebou konfrontuje, přičemž dokládá neméně významnou roli výšivky na tylu a síťovině jak v rovině zdobení oděvů, tak také v procesu obživy velkého množství místního obyvatelstva. Při tvorbě textů autorka těžila z dosud nepublikovaných archivních pramenů.

#### **Drápala, Daniel (ed): Co je na tem pravdy, nevím... Příběhy z dob minulých zapsané Milošem Kulišťákem. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2023.**

Publikace vzešla ze zpracování bohaté pozůstalosti po rožnovském vlastivědném pracovníkovi, který se mimo jiné věnoval zaznamenávání pohádek, pověrečných povídek, ale dokumentoval i skutečné historické události v Rožnově pod Radhoštěm a jeho okolí. V knize je uveden výběr jeho zápisů, které jsou doprovázené životopisným medailonem a vyhodnocením jeho aktivit a přínosu pro poznání minulosti v regionu.

## **PROJEKTY APLIKOVANÉHO VÝZKUMU NAKI III**

Od března 2023 realizuje NMvP dva projekty.

- **Projekt *Prevence a údržba dřevěných konstrukcí v památkovém zájmu.*** Poprvé se NMvP podařilo získat projekt tohoto typu v roli příjemce koordinátora, jedná se o konsorciální projekt, dalšími příjemci jsou Mendelova univerzita v Brně – Lesnická a dřevařská fakulta a ÚTAM. Projekt je zaměřen na problematiku dokumentace, záchrany, ochrany a údržby historických stavebních objektů. Jedná se o téma, které je jedním ze zásadních problematik, jimiž se muzea v přírodě zabývají. Při realizaci pracovníci muzea tak zúročí své bohaté zkušenosti.



- **Projekt *Dokumentace Ústředí lidové umělecké výroby: zdroj poznání a inspirace*.** V tomto projektu NMvP vystupuje v roli příjemce. Koordinátorem projektu je Masarykova univerzita v Brně – Ústav evropské etnologie, dalším příjemcem pak Národní muzeum v Praze – Archiv Národního muzea v Praze. Projekt je zaměřen na vytvoření společné databáze se záznamy ÚLUV, které jsou v současnosti v různém stupni zpracovanosti uchovávány ve dvou pracovištích – NMvP v Rožnově pod Radhoštěm a v Archivu Národního muzea v Praze. Účelem je zpřístupnit badatelsky zajímavý a využívaný fond široké veřejnosti.



## ODBORNÉ AKTIVITY

### ORGANIZACE ODBORNÝCH AKCÍ

Posláním NMvP je předávat znalosti a zkušenosti odborné i laické veřejnosti. Z titulu předního představitele oboru muzejnictví v přírodě v ČR pořádá muzeum odborná setkání různého druhu, jež jsou obecně zaměřena především na problematiku muzejnictví a muzejnictví v přírodě, historie, etnologie a dalších příbuzných oborů, nebo se naopak týkají úzce vymezených témat. Pracovníci muzea zároveň přednášejí na středních a vysokých školách, aktivně se účastní konferencí, seminářů a jiných odborných setkání a pořádají přednášky a další naučné akce pro veřejnost.

#### **Konference (Ne)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie.**

*Česká národopisná společnost, Národní muzeum v přírodě, Etnologický ústav AV ČR a Muzeum a galerie Prostějov*

Ve dnech 19. až 21. září 2023 v Prostějově proběhla konference zaměřená na výzkum tradice jako fenoménu spjatého s identitou a kontinuitou, ale také politikou či filozofií. Na konferenci zaznělo 23 příspěvků, z nichž vybrané budou publikovány v odborných časopisech.

Za NMvP se konference aktivně zúčastnil PhDr. Petr Vodešil, Ph.D. s příspěvkem *Kontinuita a tradice jako konstitutivní fenomény etnologické, muzejní a společenské praxe.*

#### **Konference Valašsko – historie a kultura III. Duchovní život.**

*Národní muzeum v přírodě a Ostravská univerzita – Centrum regionálních studií*

Již potřetí se ve spolupráci s Ostravskou univerzitou na půdě Valašského muzea v přírodě uskutečnila konference tematicky zacílená na region Valašska, tentokrát s vymezením na duchovní život. Zaznělo celkem 50 příspěvků převážně historického charakteru s prezentací významných osobností, míst či předmětů spjatých s religiozitou regionu.

Z vybraných příspěvků bude vydána kolektivní monografie.

Za NMvP se konference aktivně zúčastnila Mgr. Lenka Drápalová s příspěvkem *Ikonografie obřadního oděvu z Valašska.*

#### **Konference Tradiční lidová kultura na Hané**

*Hanácké muzeum v přírodě, Hanácký folklorní spolek a obec Příkazy*

9. listopadu 2023 se v Záloženském domě v Příkazích uskutečnila již XVII. odborná konference, na níž zaznělo celkem 13 příspěvků přibližujících odborné i laické veřejnosti tematiku tradiční lidové kultury. Konference se zúčastnilo 77 posluchačů. Z příspěvků bude v roce 2024 vydán sborník.

Za NMvP se konference aktivně zúčastnil Mgr. Radek Bryol, Ph.D. s příspěvkem *Zapomenuté hodnoty venkovského prostředí v Moravské bráně.*

## AKTIVNÍ ÚČAST PRACOVNÍKŮ NMvP NA ODBORNÝCH SETKÁNÍCH A KONFERENCÍCH

### **Len na Veselém Kopci, pěstování a zpracování**

Mezinárodní konference *Etnologické experimenty 2023 aneb Jak se co dělá*

Termín: 23. 3. 2023

Přednášející: PhDr. Magda Křivanová, Josef Fidler



Organizátoři: Městské muzeum v Ústí nad Orlicí ve spolupráci s islandskými muzei

### **Symbolika barev na masopustních maskách z Hlinecka**

Mezinárodní konference *Barva v lidové kultuře*

Termín: 30. – 31. 5. 2023

Přednášející: PhDr. Ilona Vojancová

Organizátoři: Slovácké muzeum v Uherském Hradišti a Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech

### **Kontinuita a tradice jako konstitutivní fenomény etnologické, muzejní a společenské praxe.**

Konference *(Ne)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie.*

Termín: 19. – 21. 9. 2023

Přednášející: PhDr. Petr Vodešil, Ph.D.

Organizátoři: Česká národopisná společnost, Národní muzeum v přírodě, Etnologický ústav AV ČR, Muzeum a galerie Prostějov

### **Ikonografie obřadního oděvu z Valašska**

Konference *Valašsko – historie a kultura III. Duchovní život*

Termín: 4. – 6. 10. 2023

Přednášející: Mgr. Lenka Drápalová

Organizátoři: Národní muzeum v přírodě a Ostravská univerzita

### **Vztah mezi celorepublikovým seznamem a krajskými seznamy**

*Kulatý stůl k inventarizaci nemateriálního kulturního dědictví ČR*

Termín: 1. 11. 2023

Přednášející: PhDr. Ilona Vojancová

Organizátoři: Ministerstvo kultury České republiky, Národní ústav lidové kultury Strážnice a Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno

### **Zapomenuté hodnoty venkovského prostředí v Moravské bráně.**

*Konference Tradiční lidová kultura na Hané*

Termín: 9. 11. 2023

Přednášející: Mgr. Radek Bryol, Ph.D.

Organizace: Hanácké muzeum v přírodě, HanFos, obec Příkazy

### **Vývoj regionálních pracovišť od založení do současnosti**

Slavnostní setkání: *20. výročí přijetí Úmluvy*

Termín: 15. 11. 2023

Přednášející: PhDr. Ilona Vojancová

Organizátoři: Ministerstvo kultury České republiky a Národní ústav lidové kultury Strážnice



## **ODBORNÉ PŘEDNÁŠKY A VÝUKA**

### ***Muzejní Metodická centra v ČR***

Masarykova univerzita – Ústav evropské etnologie

Termín: 12. 3. 2023

Přednášející: Mgr. Lenka Drápalová

Hlavním cílem přednášky bylo seznámit studenty se systémem metodických center zřizovaných MK ČR pro metodickou pomoc v činnosti muzeí, důraz kladen na aktivity MC pro muzea v přírodě.

### ***Tradiční lidová kultura Pardubického kraje. Její podpora a ochrana.***

Pro Krajský úřad Pardubického kraje

Termín: 9. 11. 2023

Přednášející: PhDr. Ilona Vojancová

U příležitosti Kulturní konference pořádané Pardubickým krajem.

### **Přednáškový cyklus Specifika sbírek muzeí v přírodě**

Masarykova univerzita v Brně – Ústav archeologie a muzeologie

Termín: podzimní semestr 2023

Přednášející: Mgr. Lenka Drápalová

Cílem přednáškového cyklu je seznámit studenty s problematikou sbírkotvorné činnosti muzeí v přírodě, se specifiky, jež tuto činnost provází, výuka je doplněna o praktické příklady.

Vedle těchto aktivit pracovníci Národního muzea v přírodě poskytují široké veřejnosti tematicky zaměřené přednášky vycházející především z jejich specializací. Jedná se o aktivity uskutečňované v základních a středních školách, obecních a městských úřadech, knihovnách, domovech seniorů, pro spolky apod.



# SPOLUPRÁCE S JINÝMI INSTITUCEMI

## Oborová a odborná sdružení a organizace

### Asociace muzeí a galerií

- spolupráce s Etnografickou komisí AMG – dílčí úkoly v rámci vytvoření pojmosloví etnografických sbírek
- aktivní účast pracovníků NMvP v oborových komisích

### Česká národopisná společnost

- spolupořadatelství konference *(Ne)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie*.
- aktivní zapojení pracovníků NMvP do činnosti společnosti včetně práce Hlavního výboru

### Sdružení pro interpretaci místního dědictví (SIMID) a Ústav pro interpretaci místního dědictví (UIMID)

- spolupráce při revizi interpretace ve všech areálech VMP
- spolupráce na plánování interpretace pro nový areál Kolibiska
- MPZ – tvorba koncepce rozvoje Muzea v přírodě Zubrnice
- HMP – spolupráce na Plánu rozvoje lokality pro HMP

## Univerzitní a akademická pracoviště

### Masarykova univerzita – Ústav evropské etnologie

- spolupráce na přípravě a realizaci 16. kongresu SIEF v Brně 2023
- spolupráce na projektu NAKI III *Dokumentace Ústředí lidové umělecké výroby: zdroj poznání a inspirace* (VMP)

### Mendelova univerzita

- spolupráce na projektu NAKI III *Prevence a údržba dřevěných konstrukcí v památkovém zájmu* (MC)

### Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

- Fakulta umění a designu – práce s přírodními materiály – spolupráce na opravách hliněných vymazávek roubených objektů; spolupráce na přípravě stálých expozic (MPZ)
- Fakulta životního prostředí – spolupráce při inventarizaci ovocných stromů v areálu MPZ dle metodiky *Mapování ovocných stromů starých odrůd v krajině* Ing. Martina Lípy

### Ostravska Univerzita

- Filozofická fakulta – spolupráce při pořádání konference Valašsko – historie a obživa III. Duchovní život

### Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, pobočka Frýdek-Místek

- spolupráce při přípravě expozice hájovny z Valašské Bystřice ve VMP



### **Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s. r. o.**

- odborná příprava programu *Bramborová sobota* v MPV

### **Kulturní instituce, ústavy a organizace**

#### **Dačického dům v Kutné Hoře – Vzdělávací a prezentační centrum kulturního dědictví UNESCO**

- spolupráce při prezentaci a propagaci památek UNESCO

#### **Institut Paměti národa Pardubice**

- spolupráce MPV při tvorbě sbírek vzpomínek pamětníků z regionu Pardubického kraje

#### **Městské muzeum a galerie Hlinsko**

- spolupráce s MPV v oblasti prezentace lidové kultury Hlinecka
- vzájemná spolupráce s MPV v rámci nákupní komise
- výměna poznatků a podkladů k tématům regionální historie

#### **Muzeum loutkářských kultur Chrudimi**

- spolupráce s MPV v oblasti interpretace tradiční lidové kultury
- společný program MPV a MLK v průběhu roku 2023

#### **Muzeum města Ústí nad Labem**

- spolupráce v rámci Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost (MPZ)

#### **Muzea na území Pardubického kraje**

- spolupráce regionálního pověřeného pracoviště pro tradiční lidovou kulturu MPV
- s muzei v regionu v souvislosti s koordinací identifikace prvků tradiční lidové kultury

#### **Národní muzeum v Praze – Archiv národního muzea**

- spolupráce na projektu NAKI III *Dokumentace Ústředí lidové umělecké výroby: zdroj poznání a inspirace* (VMP)

#### **Národní památkový ústav**

- Územní odborné pracoviště v Olomouci – spolupráce HMP v rámci oblasti lidového stavitelství
- Územní odborné pracoviště Pardubice – spolupráce MPV při památkové péči a ochraně dokladů lidového stavitelství
- Územní odborné pracoviště Ústí nad Labem – odborná spolupráce při opravách a obnovách objektů v areálu MPZ
- MC – spolupráce s generálním ředitelstvím a různými územními odbornými pracovišti Národního památkového ústavu – školicí akce a konzultace v problematice opracování a povrchových úprav stavebně-truhlářských prvků



### **Národní ústav lidové kultury**

- spolupráce v oblasti ochrany tradiční lidové kultury a tradičních stavebních technologií
- spolupráce pracovníků MPV na přípravě MFF Strážnice
- spolupráce v rámci Komise pro udělení titulu Nositel tradice ČR
- spolupráce v rámci projektu Tradiční lidový oděv Valašska

### **Okresní archiv Olomouc**

- spolupráce HMP při archivním bádání k dějinám Kameníčkova gruntu a k dějinám obce Příkazy

### **Olomoucký kraj**

- spolupráce HMP v rámci činnosti Pracovní skupiny pro tradiční lidovou kulturu Olomouckého kraje
- spolupráce s Centrálou cestovního ruchu Olomouckého kraje (CCROK)

### **Svaz lnu a konopí ČR, z.s.**

- spolupráce MPV v oblasti pěstování a zpracování tradičních odrůd přadného a olejného lnu včetně výzkumu vlastností lnu při ručním a strojovém zpracování

### **Vlastivědné muzeum v Olomouci**

- spolupráce HMP s Regionálním pracovištěm pro tradiční lidovou kulturu při Vlastivědném muzeu v Olomouci

## **Propagace a marketing**

- **Centrála cestovního ruchu Východní Morava o.p.s. (VMP)**
- **Centrála cestovního ruchu Olomouckého kraje (HMP)**
- **Česká televize**
- **Česká tisková kancelář**
- **Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism**
- **Český rozhlas (celostátní i regionální redakce)**
- **Destinační management turistické oblasti Beskydy–Valašsko, o.p.s. (VMP)**
- **Destinační společnost Východní Čechy (MPV)**
- **Destinační společnost Koruna Vysočiny, z.s. (MPV)**
- **Destinační agentura České středohoří o.p.s. (MPZ)**
- **Chrudimsko–Hlinecko (MPV)**
- **Informační centra v regionech a další organizace**
- **Kabelový Informační Systém KIS – TV Hlinsko (MPV)**
- **Krajské úřady dle jednotlivých regionů – cestovní ruch**
- **Olomouc Tourism (HMP)**
- **Rádio Blaník (MPV)**
- **Turistické informační centrum Hlinsko (MPV)**
- **TV Noe (VMP)**
- **TV Polar**
- **TV Prima (MPZ)**





## Ostatní

### Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

- CHKO Žďárské vrchy – péče o původní odrůdy ovocných stromů, spolupráce při péči o krajinu včetně poradenství v oblasti lidového stavitelství (MPV)
- CHKO Železné hory – péče o krajinu včetně poradenství v oblasti lidového stavitelství (MPV)
- CHKO České středohoří, LIFE České středohoří – aktivní účast MPZ na akci v obci Hlinná *Slavnosti pastvin* s aktivitami na téma sklizeň obilí
- CHKO České středohoří — spolupráce při vzniku studie Zubrnice — společný projekt s NPÚ, odborné pracoviště v Ústí nad Labem a OÚ Zubrnice

### AGRITEC, výzkum, šlechtění a služby, s.r.o.

- spolupráce při zajištění osiva lnu

### CEP Horní Nezly a Středohorský sadařský spolek

- spolupráce MPZ v oblasti zpracování ovoce a prezentace tradičních odrůd ovoce

### Dětský domov Ústí nad Labem Střekov

- zapojení mládeže do nakládání zelí, moštování ovoce, pečení a her v rámci jednodenní akce *Podzim v muzeu* pořádané MPZ

### EC MELUZÍNA, RCAB Ostrov nad Ohří

- genofondové plochy starých ovocných odrůd a jejich prezentace na [www.stareodrudy.cz](http://www.stareodrudy.cz) (MPZ)
- péče o genofondové plochy, odběr roubů, školení na realizaci výchovného řezu, určování odrůd ovoce starých stromů v genofondových plochách MPZ

### Gengel, o. p. s.

- spolupráce v oblasti pěstování a uchování tradičních druhů a odrůd užitkových rostlin ve VMP

### Gymnázium K. V. Raise, Hlinsko

- konzultace MPV k projektům studentských prací – odborná pomoc
- spolupráce MPV se studenty při realizaci tematických programů
- spolupráce MPV při dokumentování židovské komunity v Hlinsku

### Krajské úřady

- Pardubický kraj – zajištění činnosti pověřeného Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu v Pardubickém kraji, oceňování nositelů tradice Pardubického kraje, práce ve výborech a komisích

### Mateřské a základní školy v Hlinsku a v okolních obcích

- spolupráce při přípravě a realizaci programu *Rozloučení s masopustem*

### Město Hlinsko

- spolupráce v péči o areál památkové rezervace lidové architektury Betlém
- spolupráce MPV na prezentaci a podpoře kulturního dědictví regionu



- dokumentace a popularizace masopustních obchůzek na Hlinecku
- účast pracovníků MPV ve výborech a komisích
- spolupráce se stavebním úřadem, úsekem památkové péče při obnově památek lidového stavitelství v regionu Hlinecko

#### **Město Rožnov pod Radhoštěm**

- spolupráce oddělení dokumentace VMP v rámci editorské činnosti města (fotodokumentace)
- spolupráce s VMP na základě smlouvy
- členství pracovníků VMP ve výborech a komisích
- vzájemná propagace

#### **Ministerstvo kultury ČR**

- mnohoúrovňová spolupráce se zřizovatelem
- spolupráce v rámci činnosti regionálního pověřeného pracoviště pro tradiční lidovou kulturu
- členství pracovníků NMvP v odborných a grantových komisích a Národní radě pro tradiční lidovou kulturu

#### **Místní akční skupina Hlinecko**

- aktivní účast pracovníků MPV v komisích

#### **Obce Hamry, Jeníkov, Studnice, Vortová**

- dokumentace a popularizace masopustních obchůzek
- participace na realizaci záchovných opatření vyplývajících ze zápisu statku do *Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR a Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO*

#### **Obec Příkazy**

- spolupráce při organizaci kulturních programů HMP
- možnost volného vstupu obyvatelům obce Příkazy do HMP (vánoční program)

#### **Obec Vysočina a Zemědělská a.s. Vysočina**

- pomoc se zajištěním některých programů v areálu Veselý Kopec
- poskytnutí podkladů MPV pro vydání publikace *Obec Vysočina včera a dnes*

#### **Obec Zubrnice**

- spolupráce na prezentaci MPZ a kulturního dědictví v obci Zubrnice a jejím okolí

#### **Spolek líných kolařů, Příkazy**

- Spolupráce při zajišťování občerstvení při kulturních akcích HMP

#### **Střední lesnická škola Hranice na Moravě**

- spolupráce VMP s bývalými pedagogy na přípravě expozice hájovny z Valašské Bystřice



### **Valašská Konopa, pobočný spolek, Rožnov pod Radhoštěm**

- zajištění osiva, spolupráce při výsevu, sklizni a zpracování technického konopí ve VMP
- prezentace technického konopí na výstavě *Hortikomplex* ve VMP

### **Valašský muzejní a národopisný spolek**

- poskytnutí prostor pro činnost spolku
- využití dobrovolníků při akcích a činnosti VMP
- besedy s odbornými pracovníky pro členy spolku

### **Zubrnická museální železnice, z. s.**

- vzájemná spolupráce na rozmanité turistické nabídce, společná koordinace
- doprava návštěvníků obce Zubrnice a MPZ historickými linkami

## **Spolupráce se zahraničím**

### **Evropský svaz muzeí v přírodě (AEOM)**

- zastoupení NMvP ve výboru svazu a související podíl na jeho činnosti

### **Mezinárodní asociace zemědělských muzeí AIMA**

- spolupráce v otázce pěstování lnu a chovu včel

### **Únia múzeí v prírode**

- podepsáno memorandum o spolupráci v projektech týkajících se oblasti muzejnictví v přírodě



## Společná propagace NMvP

V roce 2023 pokračovala jednotná propagace a marketing NMvP v duchu zažití **používání jednotného vizuálního stylu muzea** při tvorbě dílčích výstupů muzea na sociálních sítích a v nových propagačních materiálech. Během roku docházelo k průběžnému plnění a **zvyšování funkcionality webových stránek [www.nmvp.cz](http://www.nmvp.cz)** – vytvoření kompletní sady virtuálních prohlídek jednotlivých muzeí na webu.

**Facebookový profil NMvP** byl pravidelně aktualizován a doplňován, v průběhu roku pokračovala rubrika *Víte, že...* Webové stránky evidovaly za rok 2023 celkem 1 362 844 zobrazení, návštěvnost kulminovala před termíny konání akcí a během hlavní návštěvnické sezony.

Pokračovala též plynulá spolupráce s vybranými krajskými i celorepublikovými médii (ČTK, ČT, ČRo a dalšími televizními, rozhlasovými a tištěnými médii), weby (akce byly např. prezentovány na portále [www.kudyznudy.cz](http://www.kudyznudy.cz), v Kalendáriu kulturních akcí státních muzeí a galerií zřizovaných MKČR). V průběhu roku docházelo k aktualizaci kontaktních údajů a aktuálních otevíracích dob a ceníků jednotlivých muzeí na různých portálech ([www.cz-museums.cz](http://www.cz-museums.cz), [www.google.com](http://www.google.com), [www.mapy.cz](http://www.mapy.cz) apod.). Souběžně se jednotlivá muzea i celek prezentovaly na sociálních sítích (převážně na Facebook, YouTube, Instagram apod.).

V rámci **tištěných materiálů** byl připraven a vytištěn přehled plánových akcí na rok 2024 pro jednotlivá muzea. Na základě potřeby kvalitních profesionálních fotografií ze strany muzeí se přistoupilo k postupnému doplňování **jednotné fotobanky** (dle potřeb jednotlivých muzeí). Ta má zároveň sloužit jako výchozí zdroj pro tvorbu společných propagačních materiálů NMvP a za účelem společné prezentace všech muzeí NMvP. V průběhu roku došlo k **aktualizaci a dotiskům vybraných tiskovin** a doplňování **propagačních předmětů NMvP** (např. blok, dárkové papírové tašky ve dvou velikostech, papírové sáčky, USB, propisky atd.) – to vše pro prezentaci NMvP a organizačních složek.

V průběhu roku se uskutečnily **2 sezonní tiskové konference** (v Rožnově p. R. a v Hlinsku), bylo vydáno 7 souhrnných tiskových zpráv a 42 tiskových zpráv o dění v jednotlivých muzeích (mimo VMP). Celkově bylo za rok evidováno **4 239** dokumentovaných **mediálních výstupů** všech organizačních složek NMvP.

NMvP představilo svá jednotlivá muzea a jejich činnost dne 28. 9. 2023 na **Dni otevřených dveří MK ČR**.

## Hanácké muzeum v přírodě

Mediální prezentace v roce 2023 se odehrávala především formou propagace programů a akcí pro veřejnost. Pro všechny programy byly vytvořeny původní **plakáty** v souladu s Manuálem vizuálního stylu NMvP. Plakáty byly vylepeny na plakátovací plochy rozmístěné na vytipovaných místech v regionu. Současně byly ve spolupráci s Radiem Haná vytvořeny pro všechny programy HMP **reklamní spoty**, které byly vysílány v předem stanovených časech v průběhu celého týdne před daným programem.

byla také spojena s programy pro veřejnost.

Na akcích *Ostatké na Hané* a *Hanácké Velikonoce* byly ČT natáčeny spoty do zpravodajství, ČRo Olomouc zachytil atmosféru edukačního programu *Za prací a řemeslem na hanácký statek* včetně rozhovoru s odborným pracovníkem. Ohlas

programů byl zaznamenán rovněž v rádiu Proglas a v Olomouckém deníku. HMP využívá i možnosti placené inzerce, v roce 2023 v magazínu *Look at it!* ve vydání *Haná, Střední Morava a Hostýnsko* (s. 57 **Po stopách předků**). HMP ke své propagaci a ke komunikaci s návštěvníky používá také **sociální sítě i webové stránky**. Muzeum rovněž pro svou propagaci využívá **místní periodika**, zejména časopis *Pod hanáckým žudrem*, který vychází v obci Příkazy.

## Muzeum v přírodě Vysočina

MPV v průběhu roku zajistilo **kompletní propagaci programové nabídky** muzea pro rok 2023. Před hlavní návštěvnickou sezónou byly veškeré propagační a informační tiskoviny distribuovány do informačních center a rekreačních zařízení v zájmové oblasti muzea. Pracovníci MPV připravili grafické a výtvarné podklady pro tisk nových pohledů, leporel a ručně malovaného vánočního pexesa, které byly v adventním období dány do prodeje upomínkových předmětů na Veselém Kopci a v Betlémě. Jednalo se o 15 druhů pohlednic, tři druhy leporela (Veselý Kopec, PR Betlém, MPV) a vánoční pexeso doplněné QR kódem poskytujícím uživatelům zajímavosti z období adventu. V areálu Veselého Kopce byl ve vstupním objektu pokladny umístěn **informační panel** věnovaný filmové produkci realizované v jednotlivých areálech muzea v přírodě po dobu jeho existence. Ve vstupním prostoru byly instalovány **infopanely o NMvP a jeho organizačních složkách**. Muzeum aktualizovalo a modernizovalo webové stránky a sociální sítě (FB, IG) a průběžně doplňovalo informace v QR kódech umístěných na informačních tabulích

V roce 2023 **Česká televize natáčela** populárně naučné pořady *Toulavá kamera (2x)*, *Co naše babičky uměly a na co my jsme zapomněli*, *Pečení na neděli*, pořad pro děti *Archouni*. VČTV s.r.o. zde natáčela dokument *Na cestách Pardubickým krajem*. Vznikl také prezentační spot PR Betlém a tkalcovské dílny Josefa Fidlera *Ručně tkané šátky, model Harley*. Po celý rok muzeum prezentovalo své expozice a počiny v regionálních a celostátních audiovizuálních i tištěných médiích. ČT a Místní kabelová televize KIS přinášely reportáže z některých akcí pořádaných MPV. Spolupráce s Českým rozhlasem a Rádiem Blaník probíhala formou reportáží a rozhovorů s odbornými pracovníky o činnosti muzea včetně programové nabídky.

V rámci **press tripů** pořádaných Destinační společností Východní Čechy se uskutečnilo několik návštěv zahraničních novinářů, kteří své výstupy prezentovali zejména v tištěných médiích svých zemí. MPV se ve spolupráci s Destinační společností Východní Čechy také účastnilo prezentační akcí na veletrzích cestovního ruchu v ČR a v Polsku.

## Muzeum v přírodě Zubrnice

Propagace muzea se soustředila zejména na **internetové prostředí**. Tato platforma se v době proticovidových opatření v předchozích letech velmi osvědčila a návštěvníci si na ni zvykli. FB profil MPZ dosahuje **přes 4000** sledujících a jeho dosah, zejména při akcích, toto číslo mnohonásobně převyšuje.

V průběhu roku byly pravidelně vydávány **tiskové zprávy, pozvánky na akce a PR články, reportáže a rozhovory** v tištěných médiích a jejich webových mutacích, v lokálních i celoplošných TV a v komerčních rádiích.

ČRo Sever odvysílal vstupy a pozvánky ke všem akcím včetně slavnostních vernisáží výstav zpřístupněných v roce 2023. **Placené inzerce** byly publikovány v kulturních měsícnících Enter Děčínsko, Ústecko a na jednotlivé akce formou plakátů.

V roce 2023 byly vytvořeny **nové propagační magnety** s tematikou MPZ, všechny propagační materiály i roční programy byly distribuovány do informačních center



Ústeckého kraje, ubytovacích a restauračních zařízení v regionu. Partnerům muzea byly předány čestné vstupenky.

Pro MPZ byla dokončena **virtuální prohlídka**, která doplnila sadu virtuálních prohlídek publikovaných na webových stránkách NMvP.

## Valašské muzeum v přírodě

Hlavním úkolem oddělení propagace VMP v roce 2023 bylo zajištění **kompletní propagace programů a akcí**. Pracovníci oddělení se věnovali činností, které spočívají především v grafické výrobě plakátů, pozvánek, letáků a programových poutačů. U velkých pořadů nechybělo zajištění výzdoby areálů a výroba rozmanitých rekvizit. Z propagačních materiálů byly graficky zpracované programové sborníky 2023 pro všechna muzea. Současně byly připraveny nové mapy pro venkovní prostor u Sušáku a řešeny další grafické požadavky související s provozem muzea.

V průběhu celého roku muzeum oslovovaly televizní štáby za účelem tvorby propagačních videí z různých akcí. **ČT natáčela** nové díly pořadů *Toulavá kamera* a *Staré hospody*. Dále pak proběhlo živé vysílání do pořadu ČT – *Studio 6*, **TV Noe** pořad *Poletuchy*, **TV Nova** – pořad *Víkend*. Dále byl realizován **dokument ČT Historie.cs** o původu Valachů, valašské kolonizaci a moravském Valašsku.

Součástí činnosti oddělení bylo vydávání **tiskových zpráv** o akcích, výstavách, projektech a aktualitách. Pokračující medializace a informovanost o dění v muzeu přináší zájem veřejnosti, příspěvky jdou sdíleny na dalších portálech, v odborných kruzích a v zájmových skupinách. Počet uživatelů na sociální síti FB se v roce 2023 zvýšil o 5355, k 31. 12. 2023 měl **FB profil** VMP celkem 20 938 uživatelů.

Ve spolupráci s ČRo Ostrava, ČRo Zlín a ČT vznikla řada zajímavých **upoutávek a živých vstupů o dění v muzeu**. Spolupráce dále probíhala s ČTK Zlín, TV Noe, Czech Tourism, krajskými redakcemi lokálních periodik, Centrálou cestovního ruchu Východní Morava a s řadou dalších celostátních médií a lifestyleových časopisů.

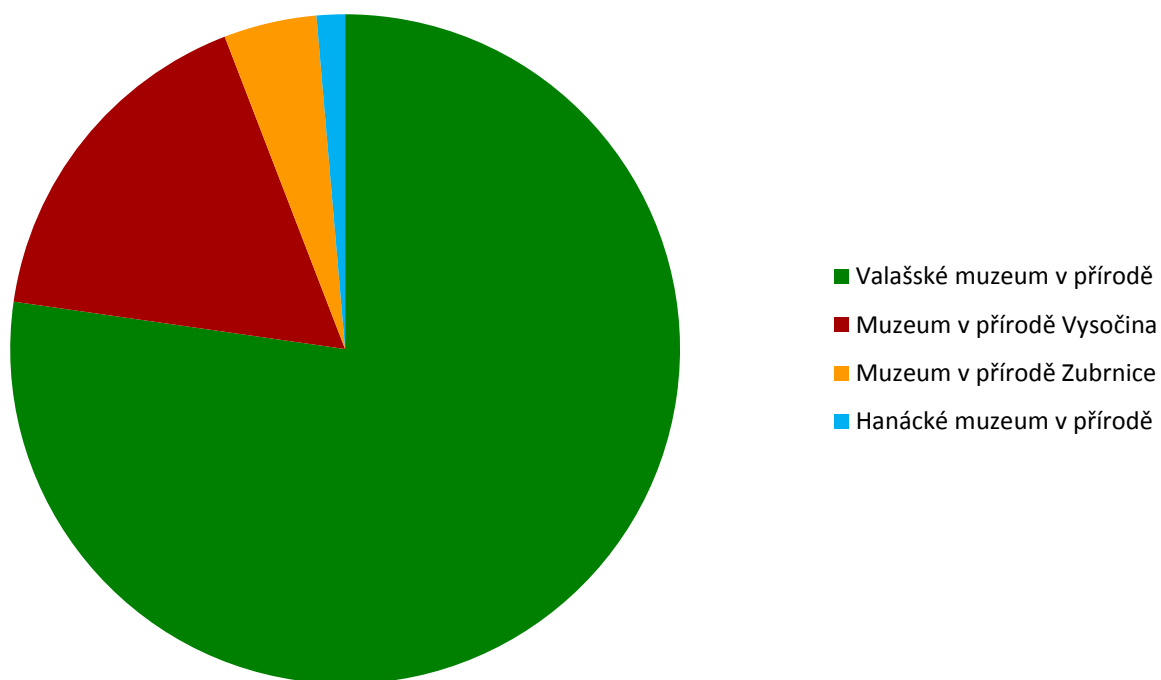
Propagační materiály byly distribuovány pravidelně do informačních center a ubytovacích zařízení ve Zlínském a Moravskoslezském kraji. Současně se oddělení propagace zapojilo do **propagační kampaně s městem Rožnov pod Radhoštěm** a spolupracovalo v projektech Beskydy Valašsko Card a Regionpartner.



## NÁVŠTĚVNOST NMvP A JEHO ORGANIZAČNÍCH SLOŽEK

	NMvP	VMP	MPV	MPZ	HMP
2023	394 924	305 130	66 680	17 712	5 402
2022	430 527	333 955	70 666	20 304	5 260
2021	340 420	276 391	50 937	9 333	3 477
2020	274 938	227 785	35 822	7 572	3 759
2019	480 038	364 140	93 003	18 523	4 372
2018	----	354 000	74 325	21 978	3 491

### Návštěvnost NMvP v roce 2023



## GRANTY A DOTACE

V roce 2023 čerpalo NMvP finanční podporu z následujících programů v podobě těchto projektů:

Název programu: **Fondy EHP/Norska 2014–2021, program Kultura**  
Název projektu: **Zabezpečení sbírek Národního muzea v přírodě, KU-CH1-009**  
Poskytovatel: Fondy EHP/MK ČR  
Doba řešení: 1. 4. 2021 – 30. 4. 2024  
Celkové náklady: 31 200 000 Kč  
Výše dotace: 28 019 000 Kč  
Náklady v roce 2023: 23 800 000 Kč

Záměrem projektu je zvýšení ochrany jedinečného sbírkového fondu NMvP. Projekt se soustředí na rozvoj bezpečnostních systémů zejména s ohledem na ochranu sbírky jeho největší OS, tedy VMP, a to zejména v oblasti prevence vzniku požáru, krádeží, vandalizmu, terorizmu a ostatních nezákonných činností. Projekt zároveň řeší vybudování velínu (pultu požární ochrany), který bude umístěn ve VMP. V rámci projektu probíhá spolupráce s partnery, Technickým muzeem Brno a norským hornickým městem Røros formou workshopů a výměnných pobytů partnerů.

Název programu: **IROP SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví**  
Název projektu: **Výstavba nového depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm**  
Doba řešení: leden 2020 – prosinec 2023  
Celkové náklady: 180 000 000 Kč.  
Výše dotace: Strukturální fondy EU IROP – 50 000 000 Kč,  
MK ČR – 127 000 000 Kč  
Náklady v roce 2023: 69 362 340 Kč

Cílem projektu je zabezpečení kvalitnějšího uložení sbírkových předmětů z hlediska poskytnutí odpovídajících klimatických a dalších podmínek nutných k co nejmenší degradaci materiálů, z nichž jsou sbírkové předměty vyrobeny, zamezení šíření dalších škodlivých faktorů (jako je prach, plíseň, živočišní škůdci) a tím prodloužení jejich životnosti. Nový depozitář bude mít dostatečné skladové kapacity a také rezervy pro další sbírkovou činnost. V roce 2023 byl depozitář dostavěn, zkolaudován a v roce 2024 bude zahájen transfer sbírkových předmětů k uložení.

Název programu: **Investiční záměr MK ČR**  
Název projektu: **VMP, rekonstrukce vodovodního a požárního řádu ve všech areálech Valašského muzea v přírodě**  
Doba řešení: 2021–2024  
Celkové náklady: 42 000 000 Kč  
Náklady v roce 2023: 13 300 000 Kč

Záměrem projektů je provést celkovou rekonstrukci vodovodního a požárního řádu v areálech Valašského muzea v přírodě. V roce 2023 probíhaly práce ve Valašské dědině a v areálu Dřevěného městečka.





Název programu: **NPO – Digitalizace kulturních statků a národních kulturních památek I.**  
Název projektu: **Digitalizace sbírkových fondů Valašského muzea v přírodě**  
Poskytovatel: EU – Next Generation EU/MK ČR  
Dobrá řešení: 1. 1. 2023 – 31. 12. 2023  
Celkové náklady: 3 151 000 Kč  
Výše dotace: 2 489 290 Kč  
Náklady v roce 2023: 3 151 000 K

Cílem projektu je vytvoření vhodného prostředí pro systematickou digitalizaci sbírkových předmětů NMVP z pohledu dostatečné datové kapacity, rychlosti ukládání, ICT bezpečnosti ukládaných dat s výhledem na minimálně 5 let a s možností operativní rozšiřitelnosti všech navržených HW prvků v režimu ONLINE. Součástí projektu je i částečná digitalizace skupiny „kraslice“ sbírkového fondu VMP, včetně přírůstků za kalendářní rok.

Název programu: **Investiční záměr MK ČR**  
Název projektu: **NMvP-VMP, Projekt parkoviště před vstupní budovou**  
Poskytovatel: MK ČR  
Doba řešení: červen 2023 – prosinec 2023  
Celkové náklady: 7 000 000 Kč  
Výše dotace: 7 000 000 Kč  
Náklady v roce 2023: 7 000 000 Kč

Účelem projektu bylo provedení rekonstrukce zpevněných ploch před vstupním objektem do Valašského muzea v přírodě a HZS Rožnov pod Radhoštěm, včetně odvodnění pomocí realizace nové dešťové kanalizace, odlučovače lehkých kapalin a retenční nádrže s regulovaným odtokem.

Název programu: **Institucionální podpora Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace**  
Poskytovatel: MK ČR  
Doba řešení: 1. 1. 2019 – 31. 12. 2023  
Celkové náklady: 3 882 000 Kč  
Výše dotace: 3 882 000 Kč  
Náklady v roce 2023: 1 299 000 Kč

Národní muzeum v přírodě jako zapsaná výzkumná organizace v registru MŠMT vyvíjí vědecko-výzkumnou činnost na bázi teoreticko-metodické pro podporu rozvoje oboru muzejnictví v přírodě a na bázi zhodnocování a zpřístupňování sbírkových fondů a dokumentace širokému okruhu odborné a laické veřejnosti formou výstav, publikací, databází a článků.

Název programu: **Investiční záměr MK ČR**  
Název projektu: **NMvP-MP Zubrnice/Osazení stodoly ze Zadní Lhoty u domu čp. 75**  
Poskytovatel: MK ČR



Doba řešení: 2. 1. 2023 – 31. 12. 2024  
Celkové náklady: 10 500 000 Kč  
Výše dotace: 10 500 000 Kč  
Náklady v roce 2023: 5 187 998 Kč

Účelem dotace je doplnit expoziční areál Historické vesnice v MPZ o originální transferovanou stavbu.

Název programu: **Podpora tradiční lidové kultury**  
Název projektu: **Speciální programy pro děti a rodiny s dětmi**  
Poskytovatel: MK ČR  
Doba řešení: červen – říjen 2023  
Celkové náklady: 59 037,40 Kč  
Výše dotace: 35 000 Kč

MPV jako pověřené regionální pracoviště pro Pardubický kraj pravidelně připravuje speciální programy pro cílové skupiny dětí a rodin s dětmi. Posláním programů je vhodnou formou prezentovat různé oblasti tradiční lidové kultury. V této činnosti muzeum dlouhodobě spolupracuje s nositeli jednotlivých jevů. V roce 2023 mohli zájemci sledovat zajímavé činnosti související s tradičními řemesly a zpracováním zemědělských plodin. V této souvislosti je třeba vyzdvihnout program věnovaný zpracování lnu, k němuž jsou využívány příslušné objekty na Veselém Kopci (expoziční políčko se zasetým lnem, pazderna, stodola s nožní stoupou, olejna se stoupou poháněnou vodou, světnice s tkalcovským stavem) a také doprovodné programy k výstavě *Probuzený poklad aneb výroba žinylkových textilií na Hlinecku* týkající se historie a současnosti výroby žinylkových oděvních a bytových doplňků na Hlinecku. Tyto programy byly realizovány ve spolupráci s *Nositelem tradice lidových řemesel Josefem Fidlerem*. Většinu speciálních programů provází materiály zvané Pracovní listy a také možnosti přímého zapojení návštěvníků do ukázek činností.

Název programu: **Podpora tradiční lidové kultury**  
Název projektu: **Výzkum masopustních občůzek na Hlinecku**  
Poskytovatel: MK ČR  
Doba řešení: leden – prosinec 2023  
Celkové náklady: 37 541 Kč  
Výše dotace: 37 000 Kč

Vesnické masopustní občůzky a masky z Hlinecka jsou od roku 2010 zapsané na Reprezentativním seznamu nemateriální kultury lidstva organizace UNESCO. Z této skutečnosti pro MPV, které bylo předkladatelem nominačního návrhu pro zápis, vyplývá povinnost podílet se na soustavné redokumentaci tohoto jevu. Do výzkumu jsou zahrnuty nejen vesnice s masopustní tradicí, které jsou uvedené v nominaci, ale dokumentují se i lokality, v nichž byl tento zvyk po roce 2010 obnoven. Dokumentace obsahuje terénní výzkum a práci s nositeli i pamětníky. Terénní výzkum nezaznamenal žádné změny jejich podoby. Rozhovory s nositeli jevu a obyvateli vesnic s masopustní tradicí byly v roce 2023 primárně věnovány tématu barevnosti materiálů použitých při výrobě kostýmů, dále pak na vnímání občůzek obyvateli daných lokalit, kteří nejsou



přímými aktéry. MPV průběžně shromažďuje fotografie a videodokumenty týkající se tohoto statku. V závěru roku také započaly přípravy na modernizaci stálé expozice věnované masopustním maskám a obchůzkám na Hlinecku, která je umístěna v jednom z objektů památkové rezervace Betlém v Hlinsku.

Název programu: **Podpora tradiční lidové kultury**  
Název projektu: **Putovní výstava o historii a současnosti výroby žinylkových textilií na Hlinecku**  
Poskytovatel: MK ČR  
Doba řešení: listopad – prosinec 2023  
Celkové náklady: 71 113 Kč  
Výše dotace: 71 000 Kč

Technologie výroby žinylkových textilií na Hlinecku je zapsaná na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Muzeum v přírodě Vysočina v roce 2023 připravilo výstavu přibližující historii i současnost této jedinečné výroby. Na základě ohlasů odborníků i veřejnosti se muzeum rozhodlo připravit putovní podobu výstavy včetně verze v anglickém jazyku. Čerpání prostředků poskytnutých v mimořádné dotaci se týká tohoto záměru. Finanční částka byla využita na překlad textu do angličtiny, zpracování grafických podkladů pro vytvoření panelů v angličtině, tisk panelů v anglické mutaci a doplnění mobilní verze v češtině. Další finanční prostředky byly vynaloženy na pořízení ukázek dokumentujících jednotlivé fáze výroby žinylky.

Název programu: **Podpora tradiční lidové kultury v Pardubickém kraji**  
Název projektu: **Výkon činnosti pověřeného regionálního pracoviště pro TLK v Pardubickém kraji v roce 2023**  
Poskytovatel: Pardubický kraj  
Doba řešení: leden – prosinec 2023  
Celkové náklady: 71 051,50 Kč  
Výše dotace: 70 000 Kč

MPV v Pardubickém kraji vykonává funkci pověřeného regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu a naplňuje úkoly stanovené MK ČR a NÚLK Strážnice. Jedním z hlavních úkolů pracoviště v roce 2023 byla spolupráce s NÚLK Strážnice na řešení záměru změn vedení inventarizace nemateriálního dědictví především ve vztahu seznamu ČR a krajských seznamů. V rámci Pardubického kraje došlo k finalizaci změn metodiky vedení krajského seznamu a podávání návrhů na udělení titulu Nositel tradice Pardubického kraje. MPV dokončilo nominační návrh na zápis *Stavění a kácení máje v Pardubickém kraji* pro zápis na krajský seznam. Tento jev byl v roce 2023 na seznam zapsán.



## PLNĚNÍ PROFILOVÝCH ÚKOLŮ

### Profilový úkol č. 1:

**Nadále plnit opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025, v rámci plnění věnovat pozornost především opatřením s termínem plnění během roku 2023.**

NMvP průběžně plní opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025 a popis postupu dodalo zřizovateli formou zprávy o plnění Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením.

### Profilový úkol č. 2:

**Předložit zřizovateli novou Strategii rozvoje NMvP s platností dokumentu od roku 2024.**

Dne 13. 10. 2023 byly zřizovateli odevzdány nově vytvořené materiály s názvem Strategie rozvoje Národního muzea v přírodě pro léta 2024–2033. Hlavním materiálem je strategie rozvoje Národního muzea v přírodě, jako zastřešující instituce pro své organizační složky – Valašské muzeum v přírodě, Hanácké muzeum v přírodě, Muzeum v přírodě Vysočina a Muzeum v přírodě Zubrnice, které mají také každá svůj strategický rozvojový plán. Každý materiál má analytickou část a plánovací část, v níž jsou v rámci sedmi pilířů charakterizujících hlavní činnosti muzea naplánovány úkoly a způsoby jejich realizace včetně časového harmonogramu jejich dosažení. Materiál obsahuje i rámcový rozpočet pro realizaci jednotlivých úkolů. Tyto materiály jsou dále doplněny přílohami obsahujícím střednědobý plán, marketingový plána, dotazníková šetření a možnosti využívání dotačních titulů pro provoz muzea.

### Profilový úkol č. 3:

**Informovat o postupu stavebních prací na objektu centrálního depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm**

V roce 2023 pokračovaly stavební práce na objektu centrálního depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm. Navazovaly na již hrubě připravenou stavbu. Práce se odvíjely dle čtvrtletních harmonogramů:

#### **VI. čtvrtletí byly prováděny instalační práce a povrchové úpravy:**

- hrubé rozvody a napojení do dešťové kanalizace
- hrubé trubní rozvody a trubní koridory
- trubní rozvody a hrubá montáž strojovny TČ
- hrubá kabeláž silnoproudých a slaboproudých rozvod
- provádění povrchových úprav – vnitřní omítky, kompletace hrubých podlah

#### **Ve II. čtvrtletí byly provedeny tyto práce:**

- realizace čistírny odpadních vod a napojení na stávající kanalizaci
- realizace propojovacího krčku mezi stávajícím a novým depozitem
- propojení instalací stávajícího a nového depozitu - vodovod, požární vodovod, slaboproudé rozvody
- provádění povrchových úprav po instalacích včetně sádkartonových konstrukcí, omítky a hrubé podlahy
- kompletace střešního pláště včetně hydroizolace a klempířských prvků



- propojení technologie požární nádrže
- instalačních prací
- kompletace rozvodů a napojovacích prvků
- osazování VZT jednotek a jejich napojení
- montáž požárního odvětrávání
- montáž strojovny tepelných čerpadel osazení otopných těles a regulačních armatur
- dopojování rozvaděčů a osazení svítidel, armatur a čidel
- slaboproudé rozvody a jejich rozvaděče

### **Ve III. čtvrtletí bylo prováděno:**

- realizace podlah a soklů
- osazování vnitřních výplní otvorů
- montáž výtahu a zvedacích plošin, včetně dodělávání šachet
- osazování a dopojování vrat
- provádění kompletačních instalačních prací
- osazování zařizovacích předmětů a baterií
- osazování koncových prvků, průchodek a el. dopojení
- osazení otopných těles a regulačních armatur
- dopojení rozvaděčů a osazení koncových prvků (vypínačů, čidel ...)
- osazení elektroměrů
- realizace oplocení
- kompletace propojovacího krčku
- dokompletování střešního pláště včetně propojovacího krčku a klempířských prvků
- hrubé terénní úpravy kolem objektu
- výstavba požárního únikového schodiště
- realizace chodníkových ploch kolem objektu
- realizace pojízdných příjezdových zpevněných ploch k objektu
- realizace terénních úprav
- realizace výsadby kolem objektu
- konečné povrchové práce, malby, nátěry
- kompletace výplní otvorů
- konečné kompletace instalací a jejich revize
- JTÚ kolem objektu a zatravnění

V rámci předpředávací prohlídky došlo:

- ke specifikaci vad a nedodělků
- k funkčním zkouškám
- k zaškolování obsluhy jednotlivých zařízení

Byly provedeny předkolaudační prohlídky KHS a HZS

**Objekt byl 26. 10. 2023 zkolaudován.**



#### **Profilový úkol č. 4:**

**Zrealizovat plánované výstavy „Bratři Jaroňkové – umění a srdce Valašska“ a „Valašský Slavín – paměť kraje“.**

##### ***Výstava „Bratři Jaroňkové – Umění a srdce Valašska“***

Již v roce 2022 proběhla heuristika pramenů pro vytvoření libreta a scénáře pro realizaci výstavy s názvem „Bratři Jaroňkové – umění a srdce Valašska.“ Na základě scénáře byla provedena projektová dokumentace výstavy a výběr sbírkových předmětů jak ze sbírek Valašského muzea v přírodě, tak dalších paměťových institucí z celé ČR. V průběhu dubna byla výstava instalována a následně 18. 5. 2023 při slavnostní vernisáži zpřístupněna veřejnosti.

Výstava je zaměřena na prezentaci díla bratří Jaroňků, významných představitelů kulturního života v Rožnově pod Radhoštěm v první třetině 20. století a umělců věnujících se malbě obrazů, dřevorytům, návrhům nábytku, malování porcelánu a návrhům na výrobu gobelínů.

##### ***Výstava „Valašský Slavín – paměť kraje“***

Plánovaná výstava s pracovním názvem „Valašský Slavín – paměť kraje“ prezentuje vybraný okruh osobností – reprezentantů Valašska v různých oblastech lidské činnosti – umění, literatury, technice, kultury, jejichž ostatky jsou uloženy na čestném pohřebišti v areálu Dřevěné městečko ve Valašském muzeu v přírodě. Ve spolupráci s externím dodavatelem a konzultantem – společností SIMID bylo vytvořeno libreto a scénář, na jejichž základě byla vyhotovena projektová dokumentace v podobě technického a výtvarného scénáře a byli osloveni dodavatelé služeb – elektromontáže, výroby výstavního fundusu a interaktivních prvků. Exponáty byly zajištěny akvizicí a ze sbírkových fondů Valašského muzea v přírodě. Vzhledem k předání rozpracovaného díla novému garantovi výstavy a k nedodržení dodavatelských závazků ze strany externích firem a také k nárůstu potřebných finančních zdrojů na realizaci výstavy došlo k posunu termínu realizace. Garant řeší problematiku dodavatelské vztahy a muzeum našlo finanční zdroje k pokrytí navýšení rozpočtu výstavy. Zpřístupnění výstavy s názvem Srdce a duše Valašska – Osobnosti Valašského Slavína veřejnosti dne 16. 12. 2023 bylo spojeno s průběhem vánočních programů realizovaných pracovníky muzea v měsíci prosinci v roce 2023.

#### **Profilový úkol č. 5:**

**Informovat o průběhu dokončení, vybavení interiéru a slavnostního otevření expozice hájovny z Valašské Bystřice.**

Hájovna je prvním zpřístupněným objektem nově vznikajícího areálu Kolibiska. Donedávna stála v obci Valašská Bystřice. Z iniciativy Národního muzea v přírodě a Lesů České republiky došlo k záchraně unikátního objektu, který se řadí mezi poslední roubené hájovny v ČR.

Hájovna je umístěna mezi Valašskou dědinou a vznikajícím areálem Kolibiska, účelně propojuje okraj zástavby vesnice s prostředím lesa. Zasazením interiéru do 50. – 60. let 20. století prezentuje mladší doposud chybějící expozici, která poukazuje na dílčí modernizaci bydlení. Návštěvníci si mohou prohlédnout byt a dílnu hajného a kancelář revírníka.

Vědecká rekonstrukce hájovny trvala necelé 2 roky a vyžádala si finanční investici ve



výši 12,3 mil. Kč, která byla financována z rozpočtu Národního muzea v přírodě. Nejprve se podařilo zachránit nosnou trémovou konstrukci. Následné tesání nových prvků bylo ruční pomocí tesařských sekyr. Na renovaci a výrobě nových oken podle dobových technologií se podíleli studenti Integrované školy ve Vsetíně. Zdi a stropy interiéru zdobí ručně nahozená hliněná omítka. Na výzdobu stěn byly použity dobové válečky, šablony a barvy míchané z kaolínu. V objektu jsou osazena původní kamna kachlová i litinová.

Hájovna původně stála v údolí Břucko ve Valašské Bystřici. V roce 1920 ji postavil rožnovský velkostatek, který v ní zřídil centrum správy okolních lesů. Sloužila více než 90 let. Hajný František Stančík žil se svou rodinou v tomto domě 26 let od roku 1942. Jak různorodá byla jeho práce, je vidět na množství pomůcek v jeho kanceláři. Takto mohla kancelář vypadat po roce 1955.

K vybavení expozice odborní pracovníci muzea shromáždili unikátní exponáty, např. trezor připomínající dobu, kdy pro výplaty do hájovny chodili lesní dělníci z širokého okolí. Starobylý nástěnný telefon s klikou ukazuje, že kancelář byla centrem celého polesí. V chodbě stojí motorka JAWA 250 – kývačka. Expozici doplňuje komplex s kůlnou vybavený o nářadí a pásovou pilu.

Na základě archivního a terénní výzkumu byla vyhotovena historicko-etnografická studie dokumentující využívání objektu hájovny od její výstavby až do doby transferování objektu do Národního muzea v přírodě. Tato studie se stala odborným podkladem pro vytvoření libreta a scénáře pro realizaci stálé expozice, kde je umístěna kancelář správy polesí a byt hajného z 50. let 20. století složený z kuchyně, obývacího pokoje a ložnice. Expozici doplňuje i vybavení dílny k opracování dřevěných prvků, která je umístěna ve dvoře v kůlně.

Expozice byla instalována z 1023 sbírkových předmětů, přičemž některé z nich pocházejí přímo z původního vybavení objektu. V souvislosti s tvorbou této expozice se autorovi podařilo vytvořit ucelenou sbírkovou skupinu předmětů vybavení kanceláře hajného, která nemá v muzeích obdoby.

Rozsáhlost objektu umožnila v podkroví vybudovat zázemí pro zaměstnance a externí spolupracovníky muzea, které se stane centrem pro nově vznikající areál Kolibiska.

Expozice byla otevřena 11. 5. 2023 za účasti zástupců z MK ČR, Zlínského kraje, olomouckého arcibiskupství, města Rožnova pod Radhoštěm, zástupců lesů ČR a dalších významných hostů a návštěvníků muzea. Slavnostní akt byl doprovázen tematicky zaměřeným programem.

Souběžně s otevřením expozice hájovny byly zpřístupněny další expozice umístěné v drobných hospodářských objektech rozestých při západním okraji budoucího areálu Kolibiska. Byla tak dokončena první fáze tvorby nového areálu.

## **Profilový úkol č. 6:**

### **Informovat o přípravách nové expozice v Hanáckém muzeu v přírodě.**

V průběhu roku byly osloveny osobnosti k sestavení týmu odborníků, který se přípravě nové stálé expozice HMP bude v následujících letech systematicky věnovat. Tento tým personálně i zaměřením bude navazovat na četná jednání v letech 2021 a 2022 Vědeckých rad a na již odvedenou práci na tomto úkolu, zvláště na Interpretační plán HMP (2021), historickou práci *Dějiny Kameníčкова gruntu v Příkazích od nejstarších zmínek až do roku 1990 v širším kontextu historie a života obce* (2021) a Stavebně historický průzkum HMP (2022).

Pro přípravu expozice HMP existují dvě základní východiska, která jsou výsledkem četných jednání především v souvislosti s Interpretačním plánem HMP:



1. Nový expoziční celek by se měl skládat ze dvou samostatných návštěvnických okruhů.
2. Oba okruhy budou připravovány současně, aby nová stálá expozice HMP tvořila kompaktní celek.

První okruh bude zaměřen na samotný Kameníčkův grunt – obraz, respektive interpretaci života a práce na hanáckém gruntu na přelomu 19. a 20. století.

Druhý okruh se soustředí na pás stodol, a to na transferovanou roubenou stodolu z 16. století a tři špaletové stodoly (dvě přibližně z poloviny 19. století, třetí stodola je replika z roku 1987).

Samotné pojetí expozice ve stodolách i v obytné a hospodářské části Kameníčkova gruntu (námět a libreto) bude předmětem navazujících jednání v roce 2024, a to nejen výše uvedeného týmu, ale také Vědecké rady HMP.

Na jaře 2023 proběhla úprava expozice v interiéru Kameníčkova gruntu (světnice, vojenská světnička a ložnice), která návštěvníkům lépe přibližuje život na hanáckém gruntu na přelomu 19. a 20. století. Je to sice expozice provizorní, avšak její příprava i reflexe odborníků a návštěvníků přináší důležité poznatky také pro tvorbu nové stálé expozice Hanáckého muzea v přírodě.

### **Profilový úkol č. 7:**

#### **Metodické centrum pro muzea v přírodě předloží koncepci činnosti s platností dokumentu od roku 2024.**

Pracovníci Metodického centra vypracovali nový koncepční materiál. Předkládaná *Koncepce činnosti Metodického centra pro muzea v přírodě na období 2024–2028* plně reflektuje důležitou roli tohoto centra v rozvoji muzeí v přírodě v České republice. Má za cíl posílit roli Metodického centra pro muzea v přírodě jako klíčového hráče v podpoře a rozvoji těchto muzeí v celé České republice. Koncepce se zaměřuje se na klíčové aspekty, jako je metodologie, výzkum a jeho aplikace, strategie a inovace v oblasti muzejnictví v přírodě.

*Koncepce činnosti Metodického centra pro muzea v přírodě na období 2024–2028* je v souladu se strategickými dokumenty na národní úrovni a novými dlouhodobými koncepcemi Národního muzea v přírodě. Je úzce propojena zejména se *Strategií rozvoje Národního muzea v přírodě na léta 2024–2033* a s *Dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumné organizace Národního muzea v přírodě na léta 2024–2028*.

V porovnání s předchozími koncepčními materiály Metodického centra se v nové strategii pro období 2024–2028 více zdůrazňuje úloha tohoto centra ve struktuře Národního muzea v přírodě. Důraz je kladen na poskytování rovnoměrné metodologické pomoci všem institucím Národního muzea v přírodě. Koncepce má jak analytickou část, zahrnující analýzu 10 let činnosti Metodického centra, SWOT analýzu atd., tak návrhovou část obsahující plán činnosti pro období 2024–2028, a to včetně směrů, forem a tematických oblastí činnosti či kapitoly věnující se financování a personální zabezpečení Metodického centra v dalších letech.

*Koncepce činnosti Metodického centra pro muzea v přírodě na období 2024–2028* v neposlední řadě aktivně reaguje na globální vývojové trendy v muzejnictví, zahrnující nové formy sbírkotvorné činnosti, péči o sbírky, inovativní přístupy k vytváření expozic včetně interaktivity a nové metody komunikace s návštěvníky. Zároveň se soustředí na podporu kreativity, inovací a udržitelného rozvoje muzeí.





# POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Výroční zpráva dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím za rok 2023. Na webových stránkách Národního muzea v přírodě byla uveřejněna 4. 1. 2024.

Počet podaných žádostí o informace - § 18, odst. 1 písm. a)	0
Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti - § 18, odst. 1 písm. a)	0
Počet podaných odvolání proti rozhodnutí - § 18 odst. 1 písm. b)	0
Opis podstatných částí každého rozsudku soudu - § 18 odst. 1 písm. c)	0
Výčet poskytnutých výhradních licencí, včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence - § 18 odst. 1 písm. d)	0
Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobujících vyřízení - § 18 odst. 1 písm. e)	0
Další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona - § 18 odst. 1 písm. f)	0



# EKONOMIKA

## Základní personální údaje

	2021	2022	2023
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců	156	160	160,6*
Fyzický stav k 31. daného roku	157	154	157
Průměrný hrubý měsíční plat	31 618	33 268	36 163**

\* přepočtený stav včetně úvazků z NG a NAKI II

\*\* průměrný plat včetně odměn

## HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

### Údaje o rozpočtu

	částka (Kč)
Příspěvek na provoz dle schváleného rozpočtu na rok 2023	103 018 554
Zvýšený příspěvek na provoz úpravami rozpočtu zřizovatelem	120 134 822
Individuální dotace investiční	47 705 620
Účelově určené prostředky – spolufinancované z prostředků EÚ	75 669 346
Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace	1 299 000
NAKI III	1 429 000



## Přehled o rozpočtu a skutečných nákladech k 31. 12. 2023

Název položky	účet	schválený rozpočet (tis. Kč)	upravený rozpočet (tis. Kč)	skutečnost (tis. Kč)
Spotřeba materiálu	501	5 560	21	6 606
Spotřeba energie	502	15 219	50	9 417
Prodané zboží	504	750		1 088
Aktivace dlouhodobého majetku	506	-500		-450
Aktivace oběžného majetku	507	-300		-169
Změna stavu zásob vlastní výroby	508	0		-1
Opravy a udržování	511	10 000	3 765	13 144
Cestovné	512	300	272	564
Náklady na reprezentaci	513	250		485
Ostatní služby	518	12 626	3 020	19 305
Mzdové náklady	521	57 427	13 553	72 160
Zákonné sociální pojištění	524	19 195	4 229	23 038
Jiné sociální pojištění	525	154		191
Zákonné sociální náklady	527	3 167	227	3 474
Jiné sociální náklady	528	0		2
Daně a poplatky	53x	62		288
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	0		0
Tvorba fondů	548	0		0
Ostatní náklady z činnosti	549	800		905
Odpisy dlouhodobého majetku	551	15 807		16 275
Prodaný DHM	553	0		0
Tvorba a zúčtování rezerv	555	0		6 198
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	2 040	481	2 466
Náklady z přecenění RH	564	0		0
Ostatní finanční náklady	569	250		422
<b>Náklady celkem</b>		<b>142 808</b>	<b>25 619</b>	<b>175 416</b>



## Přehled o výnosech k 31. 12. 2023

Název položky	účet	schválený rozpočet (tis. Kč)	upravený rozpočet (tis. Kč)	skutečnost (tis. Kč)
Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	50		91 051
Výnosy z prodeje služeb	602	27 000		38 924
Výnosy z pronájmu	603	3 800		4 051
Výnosy z prodaného zboží	604	950		1 483
Výnosy z prodeje DHM	646	0		1
Čerpání fondů	648	5 500		1 397
Ostatní výnosy z činnosti	649	1 000		1 972
Výnosy z přecenění RH	646	0		0
Kurzové zisky	663	0		0
Výnosy vybraných ústředních vládních institucí	671	104 500	25 620	127 472
<b>Výnosy celkem</b>		<b>142 800</b>	<b>25 620</b>	<b>175 416</b>

Výsledek hospodaření před zdaněním	0	0	0
Výsledek hospodaření po zdanění	0	0	0

## Přehled o celkových mzdových nákladech k 31. 12. 2023

Název položky	schválený rozpočet	upravený rozpočet	skutečnost
Platy	55 361 121	11 796 242	68 186 743
OON	2 066 000	1 756 677	3 973 341
<b>Mzdové prostředky celkem</b>	<b>57 427 121</b>	<b>13 552 919</b>	<b>72 160 084</b>



## Aktiva k 31. 12. 2023

Aktiva		
Dlouhodobý nehmotný majetek	(012–035)	1 346
Dlouhodobý hmotný majetek	(031–036)	712 865
Dlouhodobé pohledávky	(462–471)	0
Zásoby	(111–139)	7 085
Odběratelé	(311)	769
Krátkodobé zálohy	(314)	4 224
Jiné pohledávky	(315)	0
Pohledávky za zaměstnanci	(335)	0
Daně	(341, 342, 343)	68
Náklady příštích období	(381)	1 835
Příjmy příštích období	(385)	729
Dohadné účty aktivní	(388)	226 191
Pokladna	(261)	676
Ceniny	(263)	19
Běžný účet	(241)	39 745
Běžný účet FKSP	(243)	551
<b>Aktiva celkem</b>		<b>996 119</b>



## Pasiva k 31. 12. 2023

Pasiva	účet	(tis. Kč)
Jmění	(401)	631 387
Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	(403)	85 080
Oceňovací rozdíly	(406, 407)	- 665
Fond odměn	(411)	1 511
Fond kulturních a sociálních potřeb	(412)	611
Fond rezervní	(413, 414)	3 870
Fond reprodukce majetku	(416)	689
Výsledek hospodaření běžného účetního období		0
Dlouhodobé závazky	(441)	6 198
Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	(472)	238 258
Dodavatelé	(321)	4 280
Krátkodobé přijaté zálohy	(324)	702
Zaměstnanci	(331)	6 482
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	(336, 337)	3 413
Ostatní přímé daně	(342)	746
Daň z přidané hodnoty	(343)	0
Výdaje příštích období	(383)	266
Výnosy příštích období	(384)	4 926
Dohadné účty pasivní	(389)	8 229
Ostatní krátkodobé závazky	(378)	134
<b>Pasiva celkem</b>		<b>996 119</b>



## METODICKÉ CENTRUM PRO MUZEA V PŘÍRODĚ

Metodické centrum pro muzea v přírodě je součástí organizační struktury Národního muzea v přírodě. Je odbornou platformou pro spolupráci muzeí v přírodě a institucí podobného charakteru v ČR. Centrum vyvíjí odborné aktivity:

- vzdělávací,
- výzkumné,
- publikační,
- organizační ve sféře muzeí v přírodě.

Tyto aktivity byly aktuálně definovány v nově vypracovaném dokumentu s názvem **Koncepce činnosti Metodického centra pro muzea v přírodě 2024–2028** v souladu se *Strategií rozvoje Národního muzea v přírodě 2024–2033*. Nová koncepce Metodického centra formuluje aktivity na následujících 5 let v souladu s aktuálně řešenými VaV projekty s reflexí obecných trendů v muzejnictví a rovněž s ohledem na personální proměnu a potenciál MC.

### Personálie

Metodické centrum v roce 2023 disponovalo jedním pracovníkem na plný úvazek, dílčími na 0,8 a 0,3 a dále 1,4 děleným úvazkem mezi několik kmenových odborných pracovníků VMP. V třetím kvartálu roku proběhla změna, kdy dosavadního vedoucího Mgr. Radka Bryola, Ph.D. vystřídal na základě výběrového řízení ve funkci historik s řadou manažerských zkušeností PhDr. Jaroslav Dvořák. Mgr. Lenka Drápalová nastoupila na novou pozici v rámci NMvP a její odbornost v MC, tak převzal nový vedoucí.

### Spolupráce s odbornými subjekty

Metodické centrum spolupracuje se subjekty, se kterými se prolínají oblasti zájmu vědy a výzkumu a také vzdělávání. Mezi ně náleží:

- Národní památkový – GR NPÚ, ÚOP Ostrava, Kroměříž, České Budějovice, Olomouc
- Národní ústav lidové kultury ve Strážnici
- Akademie věd ČR – Etnologický ústav, ÚTAM
- Mendelova univerzita v Brně
- Masarykova univerzita v Brně
- Vysoké učení technické v Brně
- Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
- Český svaz muzeí v přírodě

### Metodická činnost

Jako metodická činnost je ze strany Metodického centra vnímáno komplexní působení na sféru muzeí v přírodě zejména formou vzdělávacích akcí a publikační činnosti. Významnými nástroji této kategorie jsou vedle metodik památkové postupy. V roce 2023 byl MK schválen památkový postup **Vyměřování při opravách tesařských konstrukcí** (autor D. Stejskal), u něhož byly opakovaně zapracovávány připomínky recenzenta. Zároveň byl schválen památkový postup **Kaseinové tmely pro opravy dřevěných stavebních konstrukcí**. V dosavadních jednáních i praxi institucí bylo také doporučeno věnovat se komplexněji **problematice topenišť a komínů** v muzeích v přírodě a snažit se v dalších letech zpracovat metodiku k této problematice



s komplexní typologií systémů a obecnými doporučeními k výstavbě, provozu a údržbě. K této problematice byla po získání materiálů z vybraných muzeí v přírodě formulována struktura (Význam stavebních památek a muzeí v přírodě, typologie historických otopných zařízení v ČR, stavba a péče o topidla v minulosti, základní principy funkce a stavební technologie otopných zařízení, práce s hlinou na historických topidlech) a byly soustředěny první rukopisy textů. Proběhlo jednání s příslušnými subjekty za účelem změny souvisejících norem ve smyslu zlepšení zachování a funkce historických topidel. K důležitým činnostem centra v rámci NMvP patří spolupráce na přípravě nových nebo na aktualizaci již stávajících koncepčních materiálů NMvP ošetřujících odbornou činnost muzea – sbírkotvornou, prezentační a vědecko-výzkumnou. V centru byla zastoupena rovněž pozice vědeckého tajemníka NMvP a sekretariátu Vědecké rady VMP a Kolegia NMvP.

### Konzultační a poradenská činnost

Pracovníci NMvP, resp. MC jsou tradičním cílem dotazů institucí a odborné i laické veřejnosti, týkajících se různorodé problematiky spjaté s ochranou, údržbou a rekonstrukcí objektů tradičního stavitelství, dřevěných konstrukcí, s ošetřením sbírkových i nesbírkových předmětů zejména ze dřeva či se způsoby prezentace sbírkových předmětů. Pracovníci zároveň zodpovídají dotazy na různé zdroje informací – plánová a fotografická dokumentace, archiválie aj. Protože i mnohé z laických dotazů se bezprostředně dotýkají problematiky tradičního stavitelství, resp. muzeí v přírodě (např. stavby ve VPR, VPZ, CHKO či objekty s historickými hodnotami), jsou zohledňovány i konzultace s těmito vlastníky objektů. Osobní konzultace jsou poskytovány také při návštěvách jiných muzejníků přímo ve VMP či na výjezdech pracovníků MC.

Pracovníci MC se účastní činnosti četných poradních orgánů muzeí v přírodě a odborných institucí v ČR. Zároveň jsou účastni činnosti poradních orgánů NMvP, kde od dalších přítomných externích odborníků získávají povědomí o dění ve sféře muzeí v přírodě v ČR a podílí se na koncepční činnosti vlastní instituce. V rámci svých odborných znalostí se pracovníci MC vyjadřují formou posudků a recenzí k různým aktivitám v oboru.

Z významnějších konzultací uvádíme pokračující účast restaurátora Lud'ka Dvořáka při koncipování a průběhu rekonstrukce barokních parketových podlah a výplní otvorů na zámku v Kroměříži na žádost OPP KÚ Zlínského kraje. Dále se jednalo o konzultace stejného odborníka k problematice obnovy vyhořelého kostela svatého archanděla Michaela v Praze, ale také k problematice povrchových úprav olejovými barvami na památkách Jihočeského kraje ve spolupráci s NPÚ ÚOP České Budějovice (např. posudek stavu raně gotického stropu paláce hradu Zvíkov).

V rámci NMvP, pro pracovníky paměťových a jiných institucí i pro soukromé osoby proběhly četné konzultace, např. odborných a diplomových prací v rámci spolupráce s VŠ nebo badateli v NMvP.

### Věda a výzkum, publikační činnost pracovníků MC

Pracovníci Metodického centra se podílí na výzkumné činnosti v rámci *Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace NMvP na léta 2019–2023*.

V rámci IPDKRVO v roce 2023 pracovníci MC vytvořili 1 odborný článek reagující na praktické i teoreticko-metodické potřeby v oblasti muzejnictví v přírodě s názvem **Možnosti a limity rekonstrukce a prezentace sídelní krajiny v muzeích v přírodě** (časopis NZM Prameny a studie, R. Bryol, J. Kraut).





V rámci interních vědecko-výzkumných aktivit probíhala video dokumentace metodických aktivit, které se týkají stavebních technologií – tradiční použití vápna za vzniku dokumentu Smysl použití vápna na památkách se znalcem technologie Filipem Trunečkou. Finalizována byla video dokumentace osobností spjatých s fenoménem muzeí v přírodě – Jiří Langer a jeho inspirační zdroje, metody a zkušenosti z muzeí v přírodě, které vytvořil.

Z vnitřní činnosti je potřeba zmínit realizaci koncepce nového areálu VMP Kolibiska v souladu s metodickými zásadami tvorby muzeí v přírodě, na základě interdisciplinárních podkladů a trendů muzejnictví. Koncepční příprava tohoto záměru probíhá prakticky na platformě MC, a pokud interní realizace bude kvalitní, může být průběžně uplatňována jako aplikovaný vzorový postup. V roce 2023 vznikaly v gesci Technického útvaru VMP a spolupráci MC nové objekty a úpravy prostředí. V květnu 2023 byla zpřístupněna veřejnosti část areálu „před plotem“ – s objektem hájovny a několika hospodářských staveb. V rámci této části pracovníci MC navrhli a zpracovali experimentální informační systém a několik drobných expozic. Pracovníci MC rovněž spolupracovali na koncepční přípravě 100. výročí Valašského muzea v přírodě (zejména koncepce historické výsadby expozičního areálu Dřevěné městečko).

## Vývoj software a elektronických nástrojů

Metodické centrum spravuje jednu z informačních databází NMvP – VMP. Účelem této databáze je sjednotit informace k lidovému stavitelství dokumentovanému ve VMP do jednotné přehledné řady, která bude snadnější k praktickému užití nejen v kmenové instituci, ale poslouží především jako základ pro zveřejňování informací o dokumentaci prostřednictvím webu MC. Databáze dosud obsahuje informace z terénních výzkumů prováděných VMP a dalšími institucemi, uložené ve sbírkách VMP. Postupná aktualizace v gesci MC a Oddělení dokumentace VMP přináší on-line zveřejnění žádané součásti sbírek muzea týkající se lidové architektury na Moravě.

V roce 2023 proběhla po četných aktivitách v posledních letech v gesci MC externě zpracovaná výsadba starých a krajových odrůd ovocných stromů z regionu Jižní Valašsko a Těšínsko, které jsou uplatněny ve vznikajícím areálu Kolibiska za účelem zkvalitnění exteriérové expozice. Potenciální zveřejnění uvedených inventarizací v rámci evidence genofondové plochy v jednotné databázi Českého svazu ochránců přírody <http://www.stareodrudy.cz> je důležitým zdrojem pro odbornou i laickou veřejnost v problematice genofondových zdrojů ovocných dřevin.

## Organizace odborných akcí

Ve dnech 20. – 22. 9. 2023 proběhl na základě spolupráce s GR NPÚ v rámci kurzu *Památkářské kompetence v praxi úředníků* třídní praktický **seminář *Ruční opracování dřeva a jeho povrchové úpravy*** s teoretickým výkladem a praktickými ukázkami Ludka Dvořáka a odbornými exkurzemi. Akce se zúčastnily takřka dvě desítky úředníků zodpovídajících za památky v rámci municipalit a regionů.

Na podzim 16. a 17. 11. 2023 proběhlo setkání k problematice kulturní krajiny a biologických sbírek a možností její prezentace v muzeích v přírodě i in situ – ***Tradiční péče o dřeviny a muzea v přírodě***. Pestrá škála účastníků (zástupci státní správy, muzejníci, památkáři, pomologové, arboristé, ochránci přírody aj.) byla zárukou interdisciplinární diskuse, sdílení zkušeností i zvyšování renomé Metodického centra. V rámci výstavy Valašský hortikomplex se odehrála rovněž přednáška Ing. Daniely Znojilové Barašové ***Choroby a škůdci ovocných dřevin***.

MC bylo garantem výstavy k problematice záchrany tradičního stavitelství v Hanáckém



muzeu v přírodě s názvem **Zranitelné stavební dědictví** otevřené 17. 6. 2023.

Výstava k jubileu významného historika a předního znalce evropských muzeí PhDr. Jiřího Langra, CSc., která probíhala ve Valašském muzeu v přírodě, byla předána do Slovenského národního muzea v Martině. Byla demontována expozice *Pod ochranou svatého Josefa* k problematice tesařství, kde MC zajistilo administraci a návrat zápůjček z řady muzeí v ČR.

## Ediční činnost

Zásadní platformou pro publikování napříč celým spektrem muzeí v přírodě je **časopis Museum vivum**, koncipovaný jako časopis českých muzeí v přírodě, vydávaný MC. Časopis je distribuován do většiny muzeí v přírodě v ČR (částečně také SR a PL) a propagován na vzdělávacích akcích i v osobním kontaktu. Na základě doporučení RR bylo vytvořeno dosud dvojčíslo 2022–2023. Číslo se v části studií a materiálů věnuje problematice zachování hmotné podstaty památek sbírkových předmětů a jejich informačního i společenského potenciálu. Součástí jsou zavedené informační a personální rubriky. Odborné studie a materiálové příspěvky podléhají recenznímu řízení. Zároveň byla redakcí připravena značná část obsahu pro ročník 2024.

## Poskytování informací. Knihovny. Archivy. Dokumentační činnost.

Metodické centrum provozuje web *muzeavprirode.cz*, kde se kromě rubriky informací o připravovaných a proběhlých akcích uvádí příklady dobré praxe. Součástí webu je digitální knihovna prací k problematice muzeí v přírodě v ČR, kam v roce 2023 přibyla další publikace. Součástí je bibliografický soupis publikací k této problematice, který je v interaktivní formě dostupný rovněž na webu České národopisné společnosti <https://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/virtualni-badatelna/bibliograficka-databaze>.

O činnosti MC a souvisejících aktivitách informuje také časopis *Museum vivum* i další periodika. O rozličných činnostech MC bylo informováno přímo jeho pracovníky v rámci odborných akcí.

## Vzdělávací činnost pracovníků MC

Vzdělávací charakter má většina akcí pořádaných MC uvedená v samostatné kapitole výše. Důležitou dlouhodobou vzdělávací aktivitou pod lektorským vedením restaurátora Lud'ka Dvořáka je spolupráce s GR NPÚ (zmíněná výše) a dalšími ÚOP NPÚ. Každoroční zdělávání studentů oboru umělecký truhlář ze SOŠ Hamr Litvínov v prostorách školící dílny VMP v roce 2023 neproběhlo.

Mgr. Lenka Drápalová přednášela na Ústavu archeologie a muzeologie FF MU v Brně předmět *Specifika sbírek muzeí v přírodě*, zaměřený na sbírkotvornou, dokumentační a prezentační činnost muzeí a na Ústavu Evropské etnologie *Ochranu kulturního dědictví II. – činnost metodických center pro muzejní činnost zřizovaných MK ČR s důrazem na fungování MC pro muzea v přírodě*.

V osobě pracovníka MC ing. arch. Jana Krauta, který je zároveň doktorand a přednášející na fakultě architektury VUT v Brně, je zajištěn kontakt akademické sféry a muzeí v přírodě v problematice architektury, urbanismu a stavebních technologií.

Četné přednášky na téma obnovy Libušína a tradičních stavebních technologií a etice v památkové péči realizoval restaurátor Luděk Dvořák a to jak na domácí půdě, tak na řadě odborných setkání, částečně s T. Dostálem.

Radek Bryol uskutečnil přednášky k problematice muzeí v přírodě a ke vzdělávacím aktivitám patřily také četné specializované prohlídky areálů a expozic NMvP.





Národní  
muzeum  
v přírodě

Hanácké  
muzeum  
v přírodě

Výroční zpráva 2023



# HANÁCKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ

Hanácké muzeum v přírodě se nachází ve vesnické památkové rezervaci v obci Příkazy u Olomouce, jediné v Olomouckém kraji, ve kterém jsou situovány další pozoruhodné objekty.

Celý areál muzea je památkově chráněný. Jeho centrum tvoří hanácký statek s obytnou a hospodářskou částí z roku 1876. Interiér statku zahrnuje tradiční kuchyni, světnice, komory, dílnu, horní sýpky (v současnosti je zde zřízen výstavní prostor a depozitární zázemí muzea), letní kuchyni, prádelnu a chlěvy.

HMP je obklopeno hliněnými zídkami z první poloviny 19. století, které dokládají rozmach hliněného stavitelství v oblasti Hané. Pozoruhodná je míra dochování areálu jako celku, včetně zahrad s ovocnými stromy a čtyřmi špaletovými stodolami, z nichž ta nejstarší pochází z roku 1833. V roce 2022 obohatila areál muzea transferovaná roubená stodola z 16. století, jedna z nejstarších dřevěných staveb na území České republiky, která byla přenesena z obce Skalička u Hranic, v okrese Přerov.

HMP prezentuje řadu činností spjatých s původním hospodařením na zemědělské půdě. Návštěvníci zde mohou zhlédnout například interaktivní ukázky sklizně a výmlatu obilí nebo řemesla a podomáckou činnost typické pro život na hanáckém statku.

Muzeum je otevřeno od května do září a výjimečně také během zimních a jarních měsíců při programových akcích. V mimosezónním období je muzeum možné navštívit jen po předchozí domluvě. Prohlídky muzea je možné absolvovat pouze s průvodcem.

Název: Hanácké muzeum v přírodě  
Vedoucí: PhDr. Petr Vodešil, Ph.D.  
Adresa: Příkazy 54, 783 33 Příkazy

Telefon: +420 778 740 708  
E-mail: hanackemuzeum@nmvp.cz

Webové stránky: [www.nmvp.cz/prikazy](http://www.nmvp.cz/prikazy)  
Facebook: [www.facebook.com/hanackemuzeumvpriode](https://www.facebook.com/hanackemuzeumvpriode)  
Instagram: [www.instagram.com/hanackemuzeumvpriode](https://www.instagram.com/hanackemuzeumvpriode)  
GPS: 49,644919N,17.139198E



## SBÍRKOTVORNÁ A DALŠÍ ODBORNÁ ČINNOST

Sběrnou a výzkumnou oblastí HMP je severní a střední část etnografické oblasti Haná včetně jejího blízkého okolí (Litovelsko, Olomoucko, Přerovsko, Prostějovsko, Konicko, Mohelnicko, Uničovsko a Šternbersko). Jádrou oblastí muzejního sběru je Litovelsko a Olomoucko. Časově sbírka spadá do období od začátku 19. století do poloviny 20. století s případnými přesahy až do současnosti.

Sbírkové předměty jsou většinou národopisné povahy a lze je rozdělit do několika tematických skupin: domácnost a zpracování potravin, lidový nábytek, lidový textil, způsob obživy, zemědělství, řemesla a obchod, zábava a hry, zvykoslovné předměty, písemnosti a tisky.

### Akvizice, evidence, katalogizace a inventarizace sbírek

V roce 2023 se sbírka rozrostla o **161 ks** sbírkových předmětů zejména tradičních oděvních součástí a interiérového plošného textilu. Vedle koupí nebo darů pocházela podstatná část předmětů ze starých sběrů. Celková částka vynaložená na nákup sbírkových předmětů čítala **9 500 Kč**.

Nově nabyté předměty byly řádně zaevidovány do přírůstkové knihy muzea a rovněž zapsány do elektronické databázové evidence. Evidence a dokumentace předmětů byla prováděna dle Režimu zacházení se sbírkou a jednotlivými sbírkovými předměty HMP. K 31. 12. 2023 Sběrka Hanáckého muzea v přírodě obsahovala **614 inventárních položek**.

V říjnu 2023 proběhla řádná inventarizace vymezeného počtu (10 %) sbírkového fondu muzea – tj. **32 ks**. Byla nalezena všechna inventární čísla. S výsledkem inventarizace byli seznámeni členové Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost.

### Depozitáře a uložení sbírek, ošetřování sbírek

Hanácké muzeum v přírodě nedisponuje samostatným depozitářem. V současné době jsou sbírkové předměty ukládány do dvou vyhrazených místností v prvním patře v sýpkách Kameníčkova gruntu. Místnosti jsou vybaveny stacionárními otevřenými regály a zásuvkovými skříněmi. V roce 2023 zde bylo uloženo 161 ks sbírkových předmětů. Rozměrné sbírkové předměty jsou uloženy ve stodolách veřejnosti nepřístupných.

V roce 2023 za využití externích služeb došlo ke **konzervátorskému ošetření 200 ks** sbírkových předmětů na konzervátorském pracovišti Vlastivědného muzea v Olomouci. Jednalo se především o předměty, které jsou umístěny v expozicích Kameníčkova gruntu. Práce tohoto druhu byly podle dostupných dokumentů učiněny v Hanáckém muzeum v přírodě od roku 1990 poprvé.

### Fotoarchiv a fotodokumentace

V současné době je fotografická dokumentace sbírek pořizována především odborným pracovníkem muzea, částečně jsou hrazeny z rozpočtu muzea i externí služby. Digitální data jsou ukládána na externí úložiště a na velkokapacitním hard disku. Postupně jsou fotografie sbírkových předmětů přiřazovány k evidenčním kartám jednotlivých sbírkových předmětů.



Souběžně je svépomocí nebo externí službou dokumentována i vlastní činnost muzea. Postupně tak vzniká fotobanka fotografií s využitelností pro propagaci muzea a rovněž historickou dokumentaci aktivit odehrávajících se v muzeu.

### Služby badatelům

Vyžádané konzultace jsou směřovány především na oblast nehmotné tradiční lidové kultury a jsou zájemcům poskytovány především formou mailové korespondence nebo telefonickými hovory.

### Prezentace sbírkových předmětů

Sbírkové předměty jsou v současnosti prezentovány výhradně v prostorách Kameníčkova gruntu, kde tvoří expozici obydlí obyvatel statku – jsou jimi vybaveny kuchyň, světnice, výminek, síň, předsíň, oficírská komůrka, prádelna a maštal.

### Organizace konference

9. listopadu 2023 proběhla v Záloženském domě pod organizační záštitou Hanáckého muzea v přírodě a ve spolupráci s Hanáckým folklorním spolkem a obcí Příkazy **XVII. konference o lidové kultuře na Hané**. Na konferenci postupně zaznělo od 12 přednášejících celkem 13 příspěvků, které byly rozděleny do tří tematických bloků. Konference se zúčastnilo 77 posluchačů z řad pracovníků muzeí, archivů, památkové péče, z akademického prostředí, ale i členů folklorních souborů či laických badatelů a zájemců o hanáckou lidovou kulturu. V roce 2024 bude z konferenčních příspěvků sestaven a vydán sborník. Ke slavnostnímu „pokřtění“ publikace dojde 28. září 2024 v rámci putovní folklorní akce **XV. setkání Hanáků**, která se uskuteční v obci Příkazy.

## EXPOZICE A VÝSTAVY

### Stálé expozice

**Kameníčkův grunt** – v roce 2023 byla reinstalována expozice obytné části Kameníčkova gruntu ve výminku a hlavní světnici. Podkladem pro změnu byl archivní a terénní výzkum. Cílem změny bylo dosáhnout vyšší výpovědní hodnoty expozice pro návštěvníky. Další prostory zůstaly beze změny a realizace nové expozice se plánuje do budoucích let.

**Vínklárkova stodola** – zde byla v roce 2022 instalována nová expozice s využitím nejen hmotných sbírkových předmětů, ale i vizuálních a sluchových efektů. Expozice zůstává beze změn.

### Výstava

**Výstava Zranitelné stavební dědictví** – dne 17. 6. 2023 byla v prostorách sýpek v prvním patře Kameníčkova gruntu zpřístupněna výstava tematicky zaměřená na dokumentaci, záchranu a ochrany objektů lidového stavitelství dosud stojících v terénu, ale mnohdy chátrajících. Výstava prezentuje možné přístupy využití těchto staveb nejen jako památek, ale i k využití v současnosti s ohledem na zachování historických hodnot. Výstava je výstupem z vědecko-výzkumné činnosti pracovníků Metodického centra pro muzea v přírodě – Mgr. Radka Bryola, Ph.D. a Arch. Jana Krauta.



## NÁVŠTĚVNOST, PROGRAMY A AKCE PRO VEŘEJNOST

V roce 2023 navštívilo Hanácké muzeum v přírodě **5 402** návštěvníků.

V průběhu roku proběhlo osm tematicky zaměřených programů. V rámci jejich konání byly prezentovány tradiční rukodělné činnosti a výrobky vzešlé z nich. Na dětské návštěvníky bylo pamatováno dílničkami nebo dětskými hrami.

Dvě akce byly zcela nové – Národní muzeum se představuje a Podzim na hanáckém gruntu.

*Ostatké na Hané* - 11. 2. 2023

*Hanácké Velikonoce* - 8. 4. 2023

*Národní muzeum v přírodě vás zve* - 17. 6. 2023

*Lidové stavitelství a hanácké kroje* - 15. 7. 2023

*Žně na Hané* - 5. 8. 2023

*Koniny* - 17. 8. 2023

*Podzim na hanáckém gruntu* - 16. 9. 2023

*Hanácké Vánoce* - 2. 12. 2023

Hanácké muzeum v přírodě připravilo v roce 2023 několikadenní edukační program **Za prací a řemeslem na hanácký statek** (6. 6. – 28. 6. 2023) pro žáky prvního stupně základních škol. Při něm jsou děti nejen seznamovány s životem na statku v první polovině 20. století, ale jsou interaktivně zapojovány do vybraných činností – praní prádla, výroby hliněných cihel apod. Programu se zúčastnilo **400** dětí.

V rámci návštěvnické sezony Hanácké muzeum v přírodě realizovalo ve dnech 1. 6., 15. 7. a 7. 9. **Krojovou poradnu**, během níž byli zájemci z řad návštěvníků seznámeni s historií, materiály a výrobou hanáckého lidového oděvu. Návštěvníci byli interaktivně zapojováni a mohli si vyzkoušet některé výrobní postupy.

## INVESTIČNÍ ČINNOST A STAVEBNĚ REKONSTRUKČNÍ PRÁCE

Na období roku 2023 byly naplánovány tyto akce – oprava altánu, umístění plotu na stanovené místo i oprava hliněné zídky u čtvrté špaletové stodoly. Všechny tři akce proběhly podle plánu.

Při opravě altánu se postupovalo v souladu s vydaným závazným stanoviskem Odboru památkové péče Magistrátu města Olomouce. Došlo k výměně poškozených prvků dřevěné konstrukce, k výměně krytiny a k obnově barevného nátěru. Trhliny v základové konstrukci byly vyspárovány a schody byly znovu podezděny a osazeny. Nově byly zhotoveny vybrané prvky dřevěné konstrukce – štenýře, celý základový osmiboký věnec a věnec pod ramenáty střechy, výplně parapetů s ozdobnými lištami, některé paždíky a komplet konstrukce střechy (ramenáty a bednění).

Plot byl instalován na základě řádného vyměření specializovanou firmou, které je zachyceno v Protokolu o vytyčení hranic pozemku z 27. 9. 2023 (899-153/2023). Umístění plotu proběhlo v souladu se Závazným stanoviskem MMOL.



Oprava zídky u čtvrté špaletové stodoly proběhla na základě vydaného Závazného stanoviska MMOL. U zídky na parcele 65/3 došlo k plánovanému odstranění krytiny, odstranění laťování včetně ukotvení do zdiva, opravě a doplnění chybějícího zdiva (z nepálených cihel na hliněnou maltu). Bylo osazeno nové laťování a položena nepoškozená střešní krytina stejného typu a rozměru, jaká byla před opravou (krytina byla v muzeu k dispozici). U zídky na parcele 64/3 došlo k rozebrání zděného pultového zastřešení, k lokálnímu přezdění podkladního zdiva a k přezdění z plných pálených cihel na maltu vápennou. Došlo také k obnově pultového zastřešení ve shodné materiálové a tvarové podobě, a to z plných pálených cihel na vápenocementovou maltu. Plocha konstrukce zastřešení byla překryta tenkou vrstvou mazaniny z vápenocementové malty.

## ÚDRŽBA ZELENĚ A AREÁLU MUZEA

V březnu 2023 proběhla jarní etapa pravidelné údržby sadu HMP. Bylo provedeno 21 výchovných řezů, 2 průklesty a jedno zmlazení; rovněž proběhlo roubování. Na základě kladného rozhodnutí Odboru památkové péče MMOL byly v HMP pokáceny dva ořešáky inv. číslo 45 a 47, a to na pozemku parcel. číslo 62/3 a 63/2.







Národní  
muzeum  
v přírodě

Muzeum  
v přírodě  
Vysočina

Výroční zpráva 2023



# MUZEUM V PŘÍRODĚ VYSOČINA

Muzeum v přírodě Vysočina tvoří **expoziční celek Veselý Kopec, památková rezervace lidové architektury Betlém v Hlinsku** a samostatně stojící objekt **vodního kovacího hamru s mlýnicí ve Svobodných Hamrech**.

Expoziční celek Veselý Kopec budoval **od počátku 70. let. 20. století** tým dobrovolných pracovníků pod vedením Lud'ka Štěpána. Cílem bylo zachránit ohrožené lidové stavby Českomoravské vrchoviny a Železných hor. **Rok 1972**, kdy byla obnovena a veřejnosti částečně zpřístupněna památkově chráněná soukromá usedlost čp. 4, je považován za datum **založení Muzea v přírodě Vysočina**. V roce **1981** převzal nynější MPV (tehdy Soubor lidových staveb a řemesel Vysočina) **do své správy NPÚ** (dříve Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Pardubicích). V prosinci **2018** se MPV stalo součástí nově zřízené příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR – **Národního muzea v přírodě**.

Expozice osady v původním krajinném prostředí **na Veselém Kopci** dokumentuje jednotlivé typy domů a usedlostí, zemědělských a technických staveb i drobné objekty doplňující venkovská sídla z vymezené sběrné oblasti na území Pardubického kraje s přesahem do kraje Vysočina. Interiéry podávají **svědectví o životě a práci drobných a středních zemědělců od první poloviny 19. do poloviny 20. století**. Na Veselém Kopci se nachází celkem třicet expozičních objektů, hospoda a provozní objekt s pokladnou a zázemím pro zaměstnance. Celý areál je **od roku 2003 kulturní památkou**.

Architektonický a urbanistický celek **Betlém v Hlinsku** je součástí muzea v přírodě **od roku 1989**. Soubor staveb in situ leží v centru města Hlinska. Jedná se o celek roubených, poloroubených i zděných domků datovaných od druhé poloviny 18. do poloviny 19. století. Ačkoliv snahy o jeho záchranu se datují už do 60. let 20. století, památkové ochrany se soubor staveb dočkal až v **roce 1995**, kdy byl **prohlášen památkovou rezervací lidové architektury**. Expoziční objekty představují domácnosti a dílny drobných řemeslníků z oblasti Hlinecka, dále se zde nachází objekty pro výstavní a edukační činnost a dva provozní objekty muzea. Součástí areálu jsou také tkalcovská dílna, prodejny, restaurace, penziony, turistické informační centrum a obytné domky.

Expoziční areál **Veselý Kopec je veřejnosti přístupný sezónně**, a to od dubna do října a po dobu vánočních programů. Prohlídka Veselého Kopce je možná individuálně, nebo s průvodcem na základě předchozí rezervace.

Památková rezervace **Betlém v Hlinsku je otevřena celoročně**. Prohlídka je možná pouze s průvodcem, přičemž není nutná předchozí rezervace. Návštěvníkům jsou k dispozici dva okruhy: *Řemeslná obydlí* a *Expozice masopustních obchůzek a masek z Hlinecka*.

**Vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech je otevřen ve vybrané dny**, prohlídka je možná pouze s průvodcem.



Název: Muzeum v přírodě Vysočina  
Ředitelka: PhDr. Magda Křivanová  
Adresa: Příčná 350, 539 01 Hlinsko

E-mail: muzeumvysocina@nmvp.cz  
Telefon: správa muzea +420 469 326 415  
Veselý Kopec +420 469 333 175  
Betlém Hlinsko +420 469 311 429

Web: [www.nmvp.cz/vysocina](http://www.nmvp.cz/vysocina)  
Facebook: [Muzeum v přírodě Vysočina](#)  
Instagram: muzeum\_v\_prirode\_vysocina



## SBÍRKOTVORNÁ ČINNOST

MPV spravuje sbírkový fond etnografické povahy čítající **přes 5 600 ks** předmětů z oblasti lidového oděvu a textilu, domácnosti, zemědělství a hospodářství, řemesel, lidové výtvarné kultury, nábytku a dobových písemností pořizovaný v souladu s koncepcí sbírkotvorné činnosti MPV. Předměty pocházejí převážně ze sběrné oblasti muzea, která je vymezená spojnicí mezi městy Chrudim, Hlinsko, Polička, Litomyšl, Nové Město na Moravě, Žďár nad Sázavou a Vysoké Mýto. Z hlediska národopisného regionu je předmětem hlavního zájmu část Českého a Moravského Horácka.

**Etnografická podsbírk** byla v roce 2002 zapsána do CES. V současnosti je rozdělena do deseti skupin: *Domácnost, Hračky a loutky, Řemesla, Zemědělství a zpracování plodin, Religiozita, Písemnosti a tisky, Současná řemeslná tvorba, Textil, Zvykoslovné předměty a Ostatní*. Jejich správu zajišťují primárně kurátoři sbírky a podle svého zaměření další odborní pracovníci muzea.

MPV má k dispozici také tzv. pomocný sbírkový fond, který obsahuje předměty ze všech oblastí sběru a slouží především k doplnění expozic v areálu na Veselém Kopci a v památkové rezervaci Betlém Hlinsko, při edukačních programech pro školy a ostatní cílové skupiny a při programech určených široké veřejnosti.

### Akvizice

MPV získává nové předměty do sbírky především vlastním sběrem, darem od soukromých osob, v menší míře nákupem. V roce 2023 byl sbírkový fond rozšířen o 93 nových přírůstků. **K 31. 12. 2023 bylo evidováno 5 639 inventárních čísel.** Jednalo se především o předměty z oblasti domácnosti, textilu a řemesel. Současně se sbírkou byl rozšiřován také pomocný sbírkový fond muzea využívaný při tvorbě interiérových i exteriérových expozic areálů MPV či při edukačních a aktivizačních programech muzea.

### Evidence, katalogizace a revize sbírek

Řádná evidence sbírkových předmětů je prováděna každoročně podle interních předpisů muzea. O zařazení předmětu do sbírkového nebo pomocného sbírkového fondu v případě vlastního sběru a darů rozhodují odborní pracovníci muzea, v případě nákupu předmětů Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost. V uvedeném roce došlo k revizi části sbírky ze skupiny Domácnost, konkrétně 376 předmětů, což bylo 8,4 % z celkového počtu evidovaných předmětů.

### Depozitáře a uložení sbírek

MPV dosud nedisponuje odpovídajícím centrálním depozitářem. V roce 2023 se však podařilo získat formou bezúplatného převodu od GFŘ do správy NMvP objekt Wilsonova čp. 834 v Hlinsku, kde je do doby zahájení generální opravy objektu pro potřeby centrálního depozitáře již část sbírkového fondu provizorně uložena. Další sbírkové předměty, které nejsou trvale umístěné v expozicích na Veselém Kopci, v Betlémě v Hlinsku a ve Svobodných Hamrech, jsou uloženy ve vyhrazených prostorech muzea, tj. ve správním objektu MPV, Příčná čp. 350 a na půdách objektů v památkové rezervaci Betlém Hlinsko. Menší část předmětů je uložena v pronajatém prostoru v majetku města Hlinska na Adámkově třídě.



## Služby badatelům

Služby badatelům poskytuje MPV převážně formou konzultací zaměřených na oblast tradiční lidové kultury. Jedná se zejména o informace k masopustním občůzkám a maskám z Hlinecka, velikonočním a vánočním zvykům. Badatelé využívali jak osobních konzultací, tak možnosti telefonické či elektronické komunikace. Roste také zájem o poradenství v oblasti tradičních stavebních technologií a materiálů a ošetřování roubených konstrukcí. I k této problematice poskytovali odborní pracovníci informace formou telefonické a elektronické komunikace, případně návštěvou v místě.

## Prezentace sbírkových předmětů v areálech muzea

Prezentace sbírkových předmětů v expozičním areálu Veselý Kopec, v památkové rezervaci Betlém Hlinsko a v hamru ve Svobodných Hamrech vychází ze stávající koncepce expozičního záměru muzea. Expozice představují návštěvníkům práci a život drobných a středních zemědělců a řemeslníků prostřednictvím předmětů každodenní potřeby z oblasti domácnosti, zemědělství, řemesel i zábavy. Část předmětů je každoročně obměňována před zahájením návštěvnické sezóny, v průběhu velikonočních a vánočních programů a při každoroční tematické úpravě expozic na Veselém Kopcí v hlavní návštěvnické sezóně. V roce 2023 bylo návštěvníkům interpretováno téma **stolování v minulosti**.

Od června do října proběhla na Veselém Kopcí série komentovaných prohlídek, workshopů a programů, při kterých byly sbírkové předměty aktivně uplatňovány. Jednalo se např. o předměty z domácnosti při programu **Co se skrývalo v kredencích našich předků?** Na workshopu **O obilném zrnku** a v rámci programu **Vezmi cep, pojď na mlat** se mohli návštěvníci blíže seznámit se zemědělskými a hospodářskými stroji. Během workshopů **Sítování, Od řetízku k parádě a Plstění ovčí vlny** byly k vidění předměty z oblasti domácího textilu a lidového oděvu. Sbírkové předměty ze skupiny Řemesla, včetně jejich funkčnosti, byly prezentovány při programech **Kolo se točí a pšenice se mele, Mlynáři a sekerníci i Dne architektury**. Pro potřeby ukázek bělení lněného plátna v záhřivce byla vyrobena replika čepového škopku.

MPV vytvořilo v roce 2023 pro návštěvníky dvě nové výstavy a dvě stálé expozice, ve kterých se průřezově prezentovaly sbírkové předměty z etnografické podsbírk. V půdních prostorech statku z Mokrý Lhoty byla otevřena výstava **Příběhy z depozitáře** a v památkové rezervaci Betlém v Hlinsku mohli návštěvníci shlédnout výstavu **Probuzený poklad aneb výroba žinylkových textilií na Hlinecku**. Souběžně s nimi pokračovala i výstava k 50. výročí vzniku MVP s názvem **Půlstoletí s vámi**. Na podzim roku 2023 MPV otevřelo novou stálou expozici **Len na Veselém Kopcí** v původním objektu usedlosti čp. 4 u Pilných a v závěru roku stálou expozici lidových betlémů v domku čp. 466 v PR Betlém Hlinsko.

## Zápůjčky sbírkových předmětů

MPV průběžně zapůjčuje sbírkové předměty jiným muzeím, organizacím i soukromým osobám. V roce 2023 pokračovaly dlouhodobé zápůjčky nájemcům objektů v památkové rezervaci Betlém Hlinsko.

**Josef Fiedler** – doplnění interiéru tkalcovské dílny provozované vypůjčitelem v objektu čp. 361 - zapůjčeno celkem **6 ks** předmětů

**Petr Krampera** – doplnění interiéru obchodu s hudebními nástroji provozované vypůjčitelem v objektu čp. 162 – zapůjčeny celkem **2 ks** předmětů



## Péče o sbírky

Sbírkové předměty uložené v provizorních depozitárních prostorech byly zkontrolovány při inventarizaci určené části sbírky. Předměty trvale umístěné v expozicích prošly revizí před zahájením návštěvnické sezóny a byly pravidelně kontrolovány v jejím průběhu. Podle potřeby byly sbírkové předměty průběžně předávány do konzervátorské dílny. Vzhledem k tomu, že muzeum nedisponovalo v roce 2023 potřebným počtem konzervátorů, tak základní očistu a ošetření předmětů určených zejména k výstavním účelům prováděli dle pokynu konzervátora techničtí i odborní pracovníci muzea.

## DOKUMENTACE A DIGITALIZACE

### Fotoarchiv

Fotoarchiv vlastní činnosti muzea i archivní fotografie jsou tříděny časově, tematicky a místně dle jednotlivých expozičních areálů. Fotoarchiv je veden převážně v digitální podobě, klasické fotografie jsou uloženy v provizorních prostorech budoucího centrálního depozitáře.

### Fotodokumentace

Během roku 2023 byly průběžně pořizovány fotografie exteriérů expozičních areálů Veselý Kopec a Betlém Hlinsko a interiérů jednotlivých objektů včetně tematických rozšíření expozic (Velikonoce, Vánoce, lidová strava), dále dokumentační fotografie při jednotlivých aktivizačních programech a dokumentační fotografie vlastní činnosti muzea (např. dokumentace oprav objektů apod.). Vzhledem k absenci odpovídajícího technického vybavení a prostoru MPV v současné době neprovádí systematickou fotodokumentaci sbírkových předmětů. Potřebné zázemí včetně vybavení bude umístěno v budově chystaného centrálního depozitáře ve Wilsonově ulici v Hlinsku.

### Digitalizace a evidence sbírkových předmětů

MPV používá pro evidenci sbírkových předmětů program Bach Pro Muzeum – web, kromě sbírkových předmětů je program využíván také pro evidenci pomocného sbírkového fondu. Bach Pro Muzeum – web využívají zaměstnanci odborného oddělení muzea při každodenní práci se sbírkou, tj. k zaznamenávání lokace předmětů, vytváření podkladů pro inventarizaci, vyhledávání doplňujících informací o předmětech, upřesňování, případně doplňování dodatečně získaných informací.

## VÝSTAVY A EXPOZICE

Interiérové expozice v objektech MPV na Veselém Kopci jsou zaměřeny na prezentaci způsobu života a hospodaření drobných zemědělců v období od poloviny 19. století do poloviny 20. století. Expoziční objekty v památkové rezervaci Betlém Hlinsko jsou zacíleny na život a práci drobných řemeslníků v prostředí malého města. Každoročně probíhají částečné úpravy interiérových expozic formou výměny sbírkových předmětů, zejména z oblasti textilu a domácnosti. Během hlavní návštěvnické sezóny jsou interiéry objektů na Veselém Kopci upraveny k vybranému tematickému okruhu. Tematické výstavy v objektu statku z Mokré Lhoty (Veselý Kopec) a v domku čp. 178 (Betlém Hlinsko) jsou věnovány oblastem, jimž se muzeum věnuje v rámci odborné práce.



Výstavy a tematicky upravené expozice jsou také jedním ze způsobů prezentace odborné činnosti MPV.

## **Stálé expozice**

### ***Expozice vesnických masopustních masek a občůzek z Hlinecka***

Památková rezervace Betlém Hlinsko – domek čp. 362

Autorka: PhDr. Ilona Vojancová

Výtvarná realizace: Vojtěch Trocha a Mgr. Jana Kramperová

Stálá expozice představuje tradiční vesnické masopustní občůzky a masky z Hlinecka, jejich historii a současnost. Postihuje také proces tvorby nominace pro zápis do *Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO*. Expozice v českém a anglickém jazyce byla otevřena v roce 2012 ve spolupráci s městem Hlinsko, MK ČR a Pardubickým krajem. Uvedené subjekty poskytly finanční prostředky na její realizaci.

### ***Len na Veselém Kopci***

Expoziční areál Veselý Kopec – usedlost Pilných čp. 4

Autorka: PhDr. Magda Křivanová, Bc. Nikola Pospíšilová

Výtvarná realizace: Mgr. Jana Kramperová a Šárka Teplá

Stálá expozice v půdním prostoru nově rekonstruovaného objektu je zaměřená na pěstování a tradiční ruční zpracování lnu. Vznikla na základě výsledků výzkumu a několikaleté spolupráce Muzea v přírodě Vysočina s Nositelem tradice lidových řemesel v oboru tkalcovství Josefem Fidlerem z Hlinska. Návštěvníkům přibližuje dlouhou a složitou cestu lnu od vysetí semínka až po utkáni lněné tkaniny. Její součástí je funkční tkalcovská dílna s historickým tkalcovským stavem a ručním strojem na stáčení provazů. Expozici doplňuje krátký film dokumentující pěstování a zpracování lnu přímo na Veselém Kopci.

### ***Expozice lidových betlémů***

Památková rezervace Betlém Hlinsko – domek čp. 466

Autorka: Bc. Nikola Pospíšilová, PhDr. Ilona Vojancová

Výtvarná realizace: Mgr. Jana Kramperová a Šárka Teplá

Stálá expozice prezentuje návštěvníkům rozličné typy lidových betlémů pocházejících ze sbírky MPV a zároveň představuje jejich výrazné autory. Mezi nejvýznamnější patří mechanický betlém od Rudolfa Frinty z Nového Města nad Metují, jehož základ byl dokončen v 50. letech 20. století.

## **Vlastní výstavy**

### ***Půlstoletí s vámi***

Veselý Kopec – statek z Mokré Lhoty

Autoři: Mgr. Pavel Bulena, PhDr. Magda Křivanová, Bc. Nikola Pospíšilová, PhDr. Ilona Vojancová

Výtvarná realizace: Mgr. Jana Kramperová, Šárka Teplá

Datum trvání: 7. 4. – 31. 10. 2023

Výstava k 50. výročí založení Muzea v přírodě Vysočina mapuje počátky péče o lidové stavitelství v okolí Veselého Kopce, vznik muzea i půlstoletí jeho existence představením významných událostí z historie MPV, zajímavých předmětů sbírkového fondu a osobních vzpomínek odborných pracovníků MPV i osobností spjatých s muzeem.



### ***Příběhy z depozitáře***

Veselý Kopec – púda statku z Mokré Lhoty

Autorka: Bc. Nikola Pospíšilová

Výtvarná realizace: Mgr. Jana Kramperová, Šárka Teplá

Datum trvání: 13. 5. – 31. 10. 2023

Výstava věnovaná půlstoletí sbírkotvorné činnosti Muzea v přírodě Vysočina. Jejím cílem je představit návštěvníkům příběhy zdánlivě obyčejných předmětů vypovídajících o práci a životě našich předků.

### ***Probuzený poklad aneb výroba žinylkových textilií na Hlinecku***

Betlém Hlinsko – Pickův dům čp. 178

Autoři: PhDr. Magda Křivanová, Bc. Nikola Pospíšilová

Výtvarná realizace: Mgr. Jana Kramperová, Šárka Teplá

Datum trvání: 23. 6. – 31. 10. 2023

Výstava k 5. výročí zápisu ruční výroby žinylkových textilií na Hlinecku na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky byla připravená ve spolupráci s Nositelem tradice lidových řemesel Josefem Fidlerem v oboru tkalcovství a módní návrhářkou Beátou Rajskou. Návštěvníkům představila nejen bohatou historii, ale také znovuoživení tradiční ruční výroby žinylkových textilií v Hlinsku a jejich využití v soudobé módě. Výstava následně doznala i putovní podoby včetně anglické mutace.

### ***Masopustní obchůzky na Hlinecku***

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR – Atrium

Autor: PhDr. Ilona Vojancová

Výtvarná realizace: Mgr. Jana Kramperová

Datum trvání: 4. – 19. 10. 2023

Putovní výstava představuje tradiční masopustní masky z Hlinecka, jejich vývoj a současnou podobu.

### ***Výstavy zapůjčené nebo realizované ve spolupráci s jinými institucemi***

#### ***Výstava prací výtvarného oboru ZUŠ Hlinsko***

Betlém Hlinsko – Pickův dům čp. 178

Autoři: pedagogové ZUŠ

Instalace: Mgr. Jana Kramperová a pedagogové ZUŠ

Datum trvání: 9. 5. – 11. 6. 2023

Výstava prací žáků ZUŠ Hlinsko vytvořených ve školním roce 2022–2023. Výstava byla připravena ve spolupráci MPV a ZUŠ Hlinsko.

## **PROGRAMY PRO VEŘEJNOST A AKCE MUZEA**

V průběhu roku MPV zrealizováno všechny plánované aktivizační programy. Po prodlevě v předchozích letech, zapříčiněné mimořádnou epidemiologickou situací, se v únoru opět uskutečnily v plném rozsahu programy **Masopust** na Veselém Kopci (skupina z obce Studnice) a **Rozloučení s masopustem** v Hlinsku (děti z MŠ, ZŠ a SŠ, skupina místní části Blatno). Největšímu zájmu návštěvníků se těšila čtyřdenní akce **Velikonoce na Veselém Kopci** (7. – 10. 4.), kterou byla zahájena hlavní návštěvnická sezóna 2023 na Veselém Kopci. Druhou nejnavštěvovanější akcí byly již tradičně **Vánoce na Veselém Kopci** (2. – 10. 12.) zakončené adventním jarmarkem. Během





programu **Mlynáři a sekerníci** (16. – 17. 9.) měli návštěvníci Veselého Kopce možnost poprvé vidět **první experimentální bělení lněného plátna v jediné dochované záhřivce v ČR**, které muzeum uskutečnilo ve spolupráci s externími pracovníky (PhDr. Radim Urbánek, Ing. Jan Doubek, Mgr. Rudolf Šimek).

Zájemcům o tradiční plodinu zdejšího regionu – len přadný – muzeum nabídlo od května do října v areálu na Veselém Kopci speciální komentované prohlídky **Len na Veselém Kopci I a II** o historii pěstování a zpracování lnu, doplněné ukázkami ručního zpracování Nositelem tradice v oboru tkalcovství Josefem Fidlerem.

Dle plánu se uskutečnil první ročník společného programu s Muzeem loutkářských kultur Chrudim, na který zřizovatel – ministerstvo kultury – poskytl dotaci ve výši 0,5 mil. Kč. Projekt zahájil 16. 3. program **Veselá sobota**, kdy se MPV se představilo s tvořivými dílnami a edukačními programy v Chrudimi. 20. 5. následovala akce **Loutky míří na Veselý Kopec**, při které bylo pro návštěvníky připraveno několik loutkových představení a workshop pro děti. Během prázdnin se každou sobotu představilo MLK v PR Betlém s programem **Loutky na Betlémě**, jenž návštěvníkům zpestřilo prohlídku o možnost účastnit se workshopu s výrobou vlastní loutky nebo si zahrát s loutkami divadlo dle vlastní fantazie. 23. 9. proběhly v Hlinsku **Loutkohrátky na Betlémě**, kdy se loutky a s nimi spojené výtvarné dílničky na den přestěhovaly do expozičních objektů v Betlémě. Závěrečným programem **Veselá sobota II.** představilo MPV v Chrudimi adventně zaměřené workshopy pro všechny věkové skupiny.

## Akce pro veřejnost

**Masopust** – 4. 2. 2023

**Rozloučení s masopustem** – 21. 2. 2023

**Velikonoce na Betlémě** – 24. 3. – 23. 4. 2023

**Velikonoce na Veselém Kopci** – 7. – 10. 4. 2023

**Hrnčířská sobota** – 14. 5. 2023

**Den architektury** – 27. 5. 2023

**Kolo se točí a pšenice se mele** – 10. – 11. 6. 2023

**Veselokopecký jarmark** – 15. – 16. 7. 2023

**Vezmi cep, pojd' na mlat** – 12. – 13. 8. 2023

**Posvícení** – 2. 9. 2023

**Mlynáři a sekerníci** – 16. – 17. 6. 2023

**Betlémská muzejní noc** – 15. 9. 2023

**Bramborová sobota** – 7. 10. 2023

**Vánoce na Veselém Kopci** – 2. – 10. 12. 2023

**Betlém vánoční** – 13. – 31. 12. 2023

## PROGRAMY PRO ŠKOLY A JINÉ ZÁJMOVÉ SKUPINY

MPV nabízí v památkové rezervaci Betlém Hlinsko pro školy i veřejnost edukační programy pod souhrnným názvem **Živá historie**, které postihují širokou paletu oblastí lidové kultury a prezentují zajímavá témata lidových zvyků, tradic, řemesel i tradičních zemědělských a rukodělných technik. Tyto programy je možné navštívit celoročně po předchozí objednávce.

V roce 2023 tvořily nabídku následující programy: *Avatar aneb Proč chránit nehmotné dědictví; Betlém školám; Betlém vánoční; Historie budování Muzea v přírodě Vysočina; Jak se dříve stavělo aneb Od stromu až k domu; Lidová strava aneb Co člověku šmakuje, tím se*



*neotráví; Masopust držíme; Povídky, pověsti a vyprávění; Rodokmen aneb Zpět ke kořenům; Svit, měsíčku, svit, at' mi šije nit; Šáteček růžový, fěrtoušek kmentový – povídání o lidovém oděvu; Tajemství staré půdy; Velikonoce na Betlémě a Za císaře pána! Na frontách 1. světové války.* Nejnavštěvovanějšími programy byly tradičně *Betlém školám; Betlém vánoční; Jak se dříve stavělo aneb Od stromu až k domu; Masopust držíme a Velikonoce na Betlémě.* V závěru roku provedli pracovníci Oddělení odborné činnosti zhodnocení stávající nabídky. Výsledkem bylo rozhodnutí o redukci počtu stávajících edukačních programů, úpravě zaměření programů a přípravě nové strategie jejich propagace.

Na hlavní návštěvnickou sezónu během letních měsíců muzeum připravilo pro rodiče s dětmi prázdninové aktivity, a to poznávací hru pro dětské návštěvníky a deset typů workshopů a komentovaných prohlídek, které se uskutečnily ve třiceti termínech v obou expozičních areálech.

V památkové rezervaci Betlém Hlinsko se jednalo o workshopy:

*Korále z klokočí* (4., 11., 18., 25., 26. července a 1., 8., 15., 22., 29. srpna)

*Loutky na Betlémě* (1., 8., 15., 22., 29. července a 5., 12., 19., 26. srpna).

Program *Veselý Kopec patří dětem a jejich rodičům* nabídl následující komentované prohlídky a workshopy:

*Co se skrývalo v kredencích našich předků?* (25. – 26. července, 29. – 30. srpna)

*Hrajeme si s papírem* (27. – 29. června, 15. – 18. srpna)

*Necování* (19. – 20. září)

*O obilném zrnku* (24. – 25. srpna)

*Od řetízku k parádě* (11. – 12. července)

*Plstění ovčí vlny* (9. – 11. srpna)

*Stolečku, prostři se* (13. července, 1. srpna)

*Třebas chaloupka dřevěná, jen když v ní štěstí přebývá* (19. – 20. července)

## ODBORNÁ KNIHOVNA

### Knihovní fond

Odborná knihovna MPV slouží především potřebám stálých i sezónních zaměstnanců a není veřejnosti běžně přístupná. Výjimku tvoří např. studentské práce zabývající se tradiční lidovou kulturou regionu nebo odbornou činností MPV. V roce 2023 knihovní fond čítal 672 knihovních jednotek, nižší počet knihovních jednotek oproti roku 2022 je dán revizí knihovního fondu s cílem aktualizovat knihovnu dle současných potřeb muzea. Vedle vlastního knihovního fondu je oddělenou součástí příruční knihovny muzea také 143 knihovních jednotek v dlouhodobé výpůjčce z Odborné knihovny NPÚ, Územního odborného pracoviště v Pardubicích. Fond je veden v knihovním systému Tritius.

## REGIONÁLNÍ PRACOVIŠTĚ PRO TRADIČNÍ LIDOVOU KULTURU

MPV naplňuje činnost regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu Pardubického kraje od roku 2003. V rámci tohoto úkolu úzce spolupracuje s odborem kultury, sportu a cestovního ruchu Krajského úřadu. Po odborné stránce je rozvíjena spolupráce s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici a Ministerstvem kultury.



V roce 2023 byla tato spolupráce intenzivnější, neboť **MPV se podílelo na přípravě metodických změn vedení celostátního i krajských seznamů nemateriální kultury.** V rámci Pardubického kraje regionální pracoviště zpracovalo a předložilo **nominační návrh** na zápis *Stavění a kácení máje na území Pardubického kraje* do krajského seznamu. Na přípravě podkladů k nominaci spolupracovali pracovníci některých regionálních muzeí. Koordinaci identifikace a celkového zpracování vedlo MPV (Mgr. Lenka Jedličková). Zápis uvedeného jevu byl schválen a na krajský seznam zapsán jako jedenáctý v pořadí. Ve spolupráci s příslušným odborem Krajského úřadu byla dokončena dvouletá práce týkající se změn metodiky pro předkládání nominačních návrhů na krajský seznam a nominací pro udělení titulu Nositel tradice Pardubického kraje. Zastupitelstvo Pardubického kraje schválilo navrženou metodiku, podle níž již budou zpracovány návrhy pro rok 2024. Regionální pracoviště se věnovalo redokumentaci *masopustních obchůzek na Hlinecku*, v závěru roku zpracovalo implementační zprávu v souvislosti se zápisem obyčeje na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky (PhDr. Ilona Vojancová). Pro krajský seznam byla provedena pravidelná redokumentace jevu *Tradiční výroba dýmek na Prosečsku a Vesnických masopustních obchůzek a masky na Hlinecku*. Ze závěrečné zprávy vyplynuly skutečnosti, které budou uplatněny v nominačních návrzích pro rok 2024. Byla doplněna výstava *Mozaika tradiční lidové kultury Pardubického kraje a brožury věnované oceněným jevům a řemeslníkům. Ocenění řemeslníci se průběžně účastnili aktivizačních programů MPV.* Odborní pracovníci MPV pokračovali v identifikaci statků TLK – pokračující výzkumy lidové stravy, tvorba lidových řemeslníků a jejich vztah k řemeslným jarmarkům.

## ZEMĚDĚLSTVÍ A KULTURNÍ KRAJINA

MPV dbá při prezentaci života našich předků také o zachování co nejpřirozenějšího prostředí vypovídajícího o původní krajině, byť památková rezervace Betlém Hlinsko leží v centru města, podobně vodní kovací hamr ve Svobodných Hamrech ve středu obce. Expoziční areály se nacházejí na rozhraní Chráněných krajinných oblastí Žďárské vrchy a Železné hory, v areálu Veselý Kopec je lokalita s výskytem chráněných živočichů a rostlin.

Pracovníci muzea během roku **pravidelně sekají travnaté plochy** v areálu Veselý Kopec, vybrané části areálu jsou ponechány jako přírodní louky s výskytem travin a kvetoucích rostlin. Společně s externí firmou se v průběhu roku prováděly **omlazovací a výchovné řezy vysoké zeleně a keřového porostu** v PR Betlém Hlinsko a v expozičním areálu Veselý Kopec. Ve spolupráci s Metodickým centrem pokračovaly na Veselém Kopcí výchovné a omlazovací řezy stávajících ovocných dřevin a probíhala kontrola nových ovocných stromů vysázených v předchozích letech.

### Chov zvířat

MPV se v současné době nevěnuje vlastnímu chovu hospodářských zvířat z důvodu přetrvávajících nevyhovujících podmínek pro tuto činnost a chybějícího úvazku zaměstnance, který by se o zvířata staral.



## Pěstování rostlin

**Květinové předzahrádky** s tradičními druhy rostlin navazující na expoziční obytné objekty v areálech Betlém Hlinsko a Veselý Kopec představují další způsoby prezentace života našich předků. Předzahrádka usedlosti z Hlinecka v areálu Veselý Kopec seznamuje pomocí informačních tabulek také s neznámějšími bylinami. Typické **hrnkové rostliny** (např. rozmarýn, lichořeřišnice, fialka a pelargonie) mohou návštěvníci spatřit v oknech expozičních obytných objektů. V areálu Veselý Kopec se také nacházejí dvě expoziční políčka, na nichž byly **vysety dvě odrůdy lnu přadného**. U obou odrůd bylo opět provedeno hodnocení kvality vlákna a kvality stonku, jež jsou součástí **aplikovaného výzkumu pěstování a ručního zpracování lnu na Hlinecku**. Vypěstovaný len je používán v rámci komentovaných prohlídek o lnu a dále jako příže pro ruční tkaní.

## INVESTIČNÍ ČINNOST A STAVEBNĚ REKONSTRUKČNÍ PRÁCE

Prováděné stavebně-rekonstrukční práce vycházely z plánovaných i aktuálních potřeb muzea v souladu s Akčním plánem 2023 v oblasti obnovy a údržby objektů ve všech areálech MPV. Část prací byla realizována prostřednictvím dodavatelů, běžné opravy a údržbu expozičních a provozních objektů spadajících do správy MPV zajišťovali pracovníci Oddělení technické údržby.

### Opravy expozičních objektů

Hlavní akcí roku 2023 bylo dokončení **generální opravy usedlosti čp. 4 in situ na Veselém Kopci**, zejména dokončení úpravy půdního prostoru k instalaci stálé expozice lnářství a tkalcovské dílny. V souladu se Smlouvou o dílo byla dle projektové dokumentace dokončena také oprava hospodářských částí usedlosti. Ve stálé expozici bylo instalováno nové výstavní osvětlení. Celkovou rekonstrukci objektu doplnil nový tyčkový plot předzahrádky, impregnace roubení komor, bednění pavlače a střechy nad přístavky. V areálu Veselý Kopec byla dokončena **výměna částí šindelové krytiny** na objektech usedlosti z Lezníku, vstupním objektu a výměnku ze Širokého Dolu (hospoda). Na objektu statku z Mokré Lhoty se provedla dílčí **výměna** prasklých a doplnění chybějících **pálených střešních tašek** a u objektu chalupy bezzemka dílčí oprava šindele a došků. Probíhala **impregnace střech** expozičních objektů dle schváleného harmonogramu – hájenka, záhřívka, sekernická dílna, stupník a Žejdlíkova truhlárna. V objektech chalupy z Dolního Újezdu, olejny a výměnku bylo provedeno vícenásobné **ošetření konstrukčních prvků proti dřevokaznému hmyzu**. Expoziční objekt hájenky doplnil krmelec. Pokračovaly práce na **zprovoznění technologie vodní pily**. Jednalo se o opravu pojezdu, prkenné podlahy včetně impregnaci stávajícího řeziva, vyždění 4 pilířů pro fixaci konstrukce, doplnění příčných nosných trámů. Dle požadavku revizní zprávy byl komín vodní olejny z Damašku opatřen nerezovou vložkou a opraveno topeniště kamen na pražení lněného semene. Objekt tak lze bezpečně využívat pro ukázkové lisování oleje. V půdních prostorách statku z Mokré Lhoty a č.p. 4. došlo k opravě stávající elektroinstalace. Nevyhovující klasická stropní světla byla nahrazena **výstavním LED osvětlením** s možností regulace světla. V polygonální stodole bylo nainstalováno pohybové čidlo a neekonomické halogenové reflektory nahrazeny LED osvětlením.



V průběhu roku 2023 uskutečnili pracovníci Oddělení technické údržby v areálu PR Betlém **opravy plotů zahrádek** u domků čp. 361, 362, 158 (vyrovnání sloupků, výměna poškozených tyček a ráhen, impregnace, osazení nové branky). **Oprava spár roubení** se provedla u domků čp. 134, 180. Vlivem povětrnostních podmínek bylo nutné opravit část **omítky** soklu u domku čp. 318, nátěr podezdívky a soklu u domků čp. a 161, 162, 466.

V nově zpřístupněné stálé expozici lidových betlémů **v domku čp. 466** bylo osazeno **nové výstavní LED osvětlení**. Dílčí **oprava elektroinstalace** proběhla v objektech čp. 178, 362, u domků čp. 62 a 134 byly vyměněny rozvaděče. Dle plánu údržby probíhaly další drobnější práce v obou expozičních areálech a na objektu vodního kovacího hamru ve Svobodných Hamrech.

### **Ostatní opravy a stavební práce v areálech**

Pracovníci Oddělení technické údržby pravidelně prováděli na Veselém Kopci čištění vodní cesty k mlýnu, menší opravou prošlo kamenné koryto přepadu z nádrže. Standardně probíhaly opravy omítek, topenišť, dřevěných hrazení, laviček, kamenných tarasů, značení prohlídkových tras a zpevnění komunikačních ploch.

### **Projekční a inženýrská činnost**

V roce 2023 byla v souladu s dlouhodobou koncepcí rozvoje muzea zpracována projektová dokumentace na akci **Výstavba veřejných toalet ve spodní části expozičního areálu Veselý Kopec**. Následně muzeum obdrželo společný souhlas se stavebním záměrem stavby, která proběhne v roce 2024. PD navázala na již dříve zhotovenou PD *Prodloužení vodovodní přípojky do objektu Mokrý Lhota v areálu Veselý Kopec*, která je součástí projektu. V souvislosti s tím OŽP MÚ Hlinsko udělil souhlas s trvalým odnětím půdy z ZPF pro účely realizace stavby.

Na základě předložené PD získalo muzeum Rozhodnutí o schválení stavebního záměru na akci **Stavba transferované roubené stodoly v expozičním areálu Veselý Kopec**, v červnu OŽP MÚ Hlinsko udělil souhlas s vynětím půdy z ZPF pro realizaci stavby. V prosinci NMvP uzavřelo s vlastníkem objektu kupní smlouvu na konstrukci roubené stodoly. V závěru roku muzeum obdrželo také kolaudační souhlas stavby *Odvodnění a úprava náhonového systému v areálu Veselý Kopec*.

### **Archiv stavební dokumentace**

Archiv stavební dokumentace se nachází ve správním objektu MPV v Hlinsku. Z jednotlivých stavebních zásahů a údržby expozičních objektů MPV je pořizována dokumentace formou zápisu do Listu stavebních zásahů a obrazových příloh. Průběžně probíhá pasportizaci objektů obou expozičních areálů dle stávající metodiky NMvP.





Národní  
muzeum  
v přírodě

Muzeum  
v přírodě  
Zubrnice

Výroční zpráva 2023



# MUZEUM V PŘÍRODĚ ZUBRNICE

Muzeum v přírodě Zubrnice, jediné svého typu v Ústeckém kraji, leží v malebné kopcovité krajině Českého středohoří. Nachází se uprostřed živé vesnice a klade si za cíl prezentovat život v Sudetech v období první poloviny 20. století.

Počátky muzea jsou spojeny s osobou PhDr. Františka Ledvinky, který ve spolupráci s pracovníky Muzea v Ústí nad Labem vystihl nebezpečí zániku jedinečného souboru objektů lidové architektury v Zubrnících. Impulzem pro vytvoření muzea byla plánovaná demolice místního kostela, které však pracovníci muzea dokázali v roce 1974 zabránit. Samotné muzeum bylo návštěvníkům otevřeno v roce 1988, do roku 2018 spadalo pod správu Národního památkového ústavu, nyní je pod správou Národního muzea v přírodě.

Ačkoliv je zmiňovaný kostel využíván pro potřeby muzea na základě nájemní smlouvy, další historické objekty v centru obce jsou v majetku muzea a do současných let jsou doplňovány transfery ze sběrné oblasti muzea. V jádru obce tak leží první areál muzea – **Historická vesnice**. Vedle něho je další součástí muzea tzv. **Mlýnské údolí**, kde původně na 12 km dlouhém úseku Lučního potoka stávalo 27 vodních mlýnů. Návštěvníkům je zpřístupněný vodní mlýn Týniště 27 z roku 1803. Třetím areálem je **železniční nádraží** s expozicí historického provozu dráhy.

Muzeum přibližuje život, práci a kulturu původních obyvatel v autentickém prostředí. V průběhu celého roku jsou pro návštěvníky připraveny výstavy, edukační programy tematické dny a kulturní akce, kdy expozice ožívají řemeslníky, folklorními soubory a divadelními vystoupeními.

Muzeum v přírodě je otevřeno od dubna do října a po dobu masopustních, velikonočních a vánočních programů. Vyjma domu z Loubí jsou možné pouze komentované prohlídky s průvodcem.

Název: Muzeum v přírodě Zubrnice  
Ředitelka: Ing. Věra Kmoníčková  
Adresa: Zubrnice 74, 400 02 Ústí nad Labem

E-mail: [muzeumzubrnice@nmvp.cz](mailto:muzeumzubrnice@nmvp.cz)  
Telefon: +420 475 228 267

Web: [www.nmvp.cz/zubrnice](http://www.nmvp.cz/zubrnice)  
Facetou: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100057493906147>



## SBÍRKOTVORNÁ A DALŠÍ ODBORNÁ ČINNOST

Muzeum dokumentuje zejména **oblast východní části Českého středohoří** vymezenou městy Ústí nad Labem, Děčín, Ústěkem a jejich přilehlé okolí s hranicemi východně k České Kamenici a České Lípě. Směrem na západ je oblast ohraničena v Podkrušnohoří městy Teplice, Bílina, Most a jejich okolím. Severně je ukončena státní hranicí a jižně jazykovou hranicí bývalých Sudet.

Nad rámec vytyčené oblasti věnuje muzeum zvláštní **pozornost předmětům základního školství a vesnického obchodu**. Specifickým odvětvím je **soustředění sbírek mlynářské povahy a dalších technických provozů**.

Sbírkotvorná činnost pokrývá období od konce 18. století do 60. let století dvacátého. Časově neomezený je sběr materiálu týkajícího se přímo historie a současnosti obce, jejího bezprostředního okolí a vlastního muzea. Pro získávání předmětů je určitým omezujícím faktorem historický vývoj regionu – výměna obyvatel a ztráta kulturní kontinuity.

Z hlediska způsobu života a obživy je pro muzeum stěžejní dokumentace ovocnářství, chmelařství a mlynářství. Jedná se především o movité doklady venkovského stylu bydlení, hospodaření, zemědělství, řemesel, ale i vyspělé a různorodé produkce severočeského drobného průmyslu. Specifickým odvětvím je sbírka školních pomůcek, zejména školních závěsných obrazů.

K 31. prosinci 2023 bylo celkem ve sbírkové evidenci zapsáno **8239** ks předmětů.

### Akvizice

V roce 2023 se sbírkový fond muzea rozrostl o 204 ks sbírkových předmětů. Podstatnou část akvizice tvořil početný soubor sbírkových předmětů charakteru zboží do kupeckého krámu, díky němuž v následujícím roce doplní nově vznikající expozici vesnického obchodu v objektu čp. 74.

### Evidence, katalogizace a revize sbírek

Sbírkové předměty jsou v MPZ evidovány v přírůstkové knize a v elektronickém databázovém souboru Bach. V roce 2023 bylo do evidenčních záznamů zapsáno celkem 204 ks předmětů.

### Depozitáře a uložení sbírek

Sbírkky jsou uloženy ve dvou hlavních prostorách, které jsou zabezpečené EZS a pojímají převážnou část sbírkového fondu MPZ. Jedná se zejména o malovaný nábytek, lidové umění, školní obrazy a pomůcky, předměty vztahující se k řemeslům a vybavení domácností. Rozměrné sbírkové předměty – zemědělské stroje, vozy, vybavení mlýnů jsou umístěny v hospodářských objektech, které jsou veřejnosti nepřístupné.

### Péče o sbírky

Péče o sbírkové předměty probíhá příležitostně vlastními silami, specializovaná pozice konzervátora není v muzeu pro tyto účely zřízena. Průběžně dochází alespoň k základní očištění a ošetřování předmětů proti dřevokaznému hmyzu.





## Prezentace sbírkových předmětů

Sbírkové předměty jsou v MPZ prezentovány formou stálých expozic. Sbírky jsou rovněž využívány k doplňování nebo tvorbě nových expozic. (viz kapitola Výstavy, expozice).

## Fotoarchiv

Fotodokumentace vlastní činnosti i archivní fotografie procházejí procesem systematizace a jsou zatím ukládány na externí úložiště. V následujících letech bude proces završen navedením fotografií do systému Bach včetně zapsání jejich dokumentace.

## Digitalizace a evidence sbírkových předmětů

V roce 2023 pokračoval proces digitalizace, digitalizováno bylo celkem 52 předmětů z toho 32 formou tradičního „plochého“ snímkování a 20 předmětů bylo digitalizováno formou 3D. Do této kategorie byly vybrány předměty různého charakteru představující široký rozptyl sbírky, např. vosková modlitební kniha, kované obětiny spojené s německojazyčným prostředím, historické modely lidového stavitelství z regionu, školní pomůcky v podobě oradel. Torza soch ze zubrnického kostela a pomníku sv. Jana Nepomuckého nebo vzácný cechovní džbán. Nejatraktivnějším předmětem byla ručně vyřezávaná víceúčelová police s válečnými a venkovskými motivy z roku 1922. Předměty digitalizované klasickou formou byly převážně závěsné školní obrazy.

# VÝSTAVY A EXPOZICE

## Výstavy

### **Roman Řezáč – Obrázky z doby zaniklé**

Dům z Loubí

15. 4. 2023 – 14. 7. 20237

Autor: MgA. Karel Konopka

Věnovaná kolorovaným kresbám zaniklých míst rodné obce Romana Řezáče, potomka vystěhovaných Němců a spolupracovníka MPZ.

Z cyklu současného umění byly v průběhu návštěvnické sezony realizovány 4 výstavy:

### **Václav Rezek – Labyrint srdce a ráj světa**

Dům z Loubí

15. 4. 2023 – 14. 7. 2023

Autor: MgA. Karel Konopka

Výstava věnovaná umělci, který žije a tvoří v nedalekých Sovoluskách, kde se mimo malby zachycující zdejší krajinné motivy, věnuje také oživení místního kulturního života v rámci sousedské komunity, a to především formou divadla, a to jak s herci-místními ochotníky, tak i autorské loutkové tvorbě.



### **Jiří Bartůněk – Už nevím**

Kostel Maří Magdaleny  
15. 4. 2023 – 21. 7. 2023  
Autor: MgA. Karel Konopka

Pedagog, malíř, vizuální umělec a nestor ústecké výtvarné scény, který drží krok s mladou generací, představil svůj neotřelý a přemýšlivý přístup k médiu malby. Jeho zařazení do výstavního cyklu naplňuje postupné představení významných uměleckých osobností širšího ústeckého okruhu.

### **Výtvarná skupina Spolu**

Dům z Loubí a exteriéry muzea  
22. 7. 2023 – 31. 10. 2023  
Autor: MgA. Karel Konopka

Výstava děl skupiny Spolu, která tvoří nespoutána pravidly obrazy, sochy a jiná umělecká díla.

### **Michal MICL Novotný – Dva obrazy**

Kostel sv. Maří Magdaleny  
**23. 8. 2023 – 31. 10. 2023**  
Autor: MgA. Karel Konopka

Novotný se se svou pestrou barevností a nevšedním přístupem k figuře a námětům přibližuje hned několika pojmům, které zahýbaly dějinami umění 20. století. Lze v něm vyčíst pop artovou či surrealistickou inspiraci, vždy však přetavenou v jeho vlastní osobitý styl.

## **Expozice**

### **Chmel, který stavěl domy**

Dům čp. 61 – půdní prostory  
Od 28. 4. 2023 – dosud  
Autor: MgA. Karel Konopka

Je instalována v autentických půdních prostorách, kde se s chmelem pracovalo a její lehce netradiční pojetí se neomezuje pouze na samotné artefakty spojené s pěstováním a zpracováním chmele, ale dotýká se i příběhů lidí, kteří za využitím zdejší krajiny stáli, ale museli ji po roce 1945 opustit.

### **Pokoj veterána**

Dům čp. 61 – první patro  
Autoři: Mgr. Radek Andonov a MgA. Karel Konopka

V roce 2023 mimo plán tvorby výstav a expozic byla nabídka návštěvníkům obohacena o novou instalaci pokoje veterána z první světové války v jedné z místností objektu čp. 61 v areálu Historická vesnice. K realizaci byly použity výlučně sbírky MPZ.



## PROGRAMY PRO VEŘEJNOST A AKCE MUZEA

Programová nabídka MPZ skýtá kulturní akce a programy, které vyplývají z ročního rodinného, hospodářského a zvykoslovného cyklu a náboženských tradic. V roce 2023 muzeum návštěvníkům nabídlo celkem 7 jednodenních nebo dvoudenních pořadů.

Masopust	4. 2. 2023
Velikonoce v Zubrnících	1. – 2. 4. 2023
Zubrnický jarmark	6. 5. 2023
Poutní procesí ke sv. Maří Magdaléně	22. 7. 2023
Dožínky v muzeu	9. 9. 2023
Podzim na vesnici	14. – 15. 10. 2023
Vánoce v Zubrnících	9. – 10. 12. 2023

Vedle těchto celodenních aktivit zpestřuje MPZ nabídku návštěvníkům víkendovými workshopy, které vede tradiční řemeslník a návštěvníci nejenže mohou shlédnout proces výroby předmětu, ale bývají i zapojováni do zkoušení. V roce 2023 se uskutečnily workshopy paličkování a pletení ošatek.

## PROGRAMY PRO ŠKOLNÍ A ZÁJMOVÉ SKUPINY

MPZ věnuje velký prostor edukačním programům pro školní nebo zájmové skupiny dětí včetně mateřských škol. Dětské návštěvníci jsou zapojováni do interaktivit, které přibližují život na vsi v první polovině 20. století. V roce 2023 muzeum uskutečnilo pět edukačních programů

Velikonoce	14. – 30. 3. 2023
Letnice a jarní zvyky	16. – 25. 5. 2023
Povinnosti a hrátky o století zpátky	13. – 22. 6. 2023
Z políčka do pece	3. – 11. 10. 2023
Advent a Vánoce	15. 11. – 15. 12. 2023

## INVESTIČNÍ ČINNOST A STAVEBNĚ REKONSTRUKČNÍ PRÁCE

### Investice

V jarních měsících započala významná investiční akce hrazená z prostředků MK ČR – transfer a výstavba objektu stodoly ze Zadní Lhoty. Objekt byl několik let deponován v depozitářích MPZ v demontovaném stavu. Na základě výběrového řízení byl vybrán externí dodavatel. K 31. 12. 2023 bylo připraveno místo stavby a vybudovány kamenné základy. Stavba bude pokračovat ještě v roce 2024.

Ze zařízení byla pořízena hydraulická štípačka na dřevo.



## Opravy a údržba

V průběhu roku 2023 byly provedeny tyto opravy a údržbové práce na objektech muzea:

- Oprava výplní roubených objektů a jejich opětovné nalíčení vápnem
- Objekt Zemědělská usedlost čp. 61 byl ošetřen proti biotickým škůdcům plynováním
- Výmalba třídy Národní školy
- Pokládka podlahy v Říhovně v prvním patře
- Instalace doškové střechy na špýcharu z Lochočic
- Výměna stříšky na ohradě u mlýna čp. 27
- Oprava kamenné zídky u kůlny na vozy v areálu Říhovny

## ZEMĚDĚLSTVÍ A KULTURNÍ KRAJINA

MPZ se rozkládá na 20 hektarech pozemků, z nichž je třeba intenzivně pečovat cca o 1,1 ha půdy. Kromě ukázky tradičních způsobů hospodaření zajišťuje muzeum péči o zeleň návštěvnických okruhů a běžnou údržbu zemědělských dvorů. Součástí intenzivně obhospodařovaných ploch jsou i předzahrádky, bylinková zahrádka, ukázkové políčko, tyčová chmelnice a prutník.

V areálu se nacházejí dva staré sady s původními odrůdami jabloní a hrušní, kde vysokokmenné stromy v sadech místní hospodáři rozesazovali s velkými odstupy. Tento prostor byl využíván k pěstování plodin, píce nebo k pastvě. Každoročně dochází k ořezávání těchto stromů, v roce 2023 byly sadařské zásahy provedeny na stromech genofondové plochy A. Proběhl odběr roubů z vybraných stromů. Rouby jsou následně zapěstovány na vysokokmenné podnože.

Ačkoliv úroda jablek byla v letošním roce špatná, vybraná jabloň k pomologickému popisu zaplodila dostatečně, takže i tato akce byla realizována. V plném rozsahu byl splněn odborných zásah na neovocných stromech a kácení 2ks stromů z lana, kvůli bezpečnosti. Sekání ploch v areálu MPZ externistou bylo realizováno v plném rozsahu.





Národní  
muzeum  
v přírodě

Valašské  
muzeum  
v přírodě

Výroční zpráva 2023



# VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ

Valašské muzeum v přírodě je nejstarší a zároveň nejrozsáhlejší složkou NMvP. O jeho vznik se v roce 1925 zasloužili členové rožnovského muzejního spolku, zejména sourozenci Alois a Bohumír Jaroňkové. Základem muzea se tehdy staly roubené stavby přenesené z rožnovského náměstí, které dnes tvoří areál Dřevěné městečko. Již sami zakladatelé si uvědomovali, že městská část muzea dostatečně nevypovídá o způsobech života na celém Valašsku, a proto usilovali o realizaci vesnického areálu. Záměr na vybudování Valašské dědiny vznikl na počátku 50. let a o desetiletí později byla zahájena výstavba prvních horských usedlostí a hospodářských staveb. Cílem bylo vytvořit co nejpravdivější obraz valašské dědiny zasazené do rázovité valašské kulturní krajiny. Dřevěné městečko a Valašska dědina byly na počátku 80. let doplněny o třetí technický areál zvaný Mlýnská dolina s funkčními historickými stavbami poháněnými vodou. Čtvrtým areálem muzea se v roce 1995 staly **Nebyla nalezena položka obsahu**. Pustevny se zvoničkou a s objekty Maměnka a Libušín, které byly na konci 19. století vystavěny podle návrhů architekta Dušana Samo Jurkoviče a dnes jsou národní kulturní památkou. Od ledna 2021 se další součástí Valašského muzea v přírodě stala druhá národní kulturní památka – Mikuláščíkovo fojtství v Jasenné. V současné době muzeum buduje již pátý areál vedle Valašské dědiny zvaný Kolibiska, jehož náplní bude prezentace archaického života na pastevců na salaších s roztroušenou zástavbou obytných a hospodářských objektů.

Muzeum je otevřeno téměř celoročně s výjimkou vybraných dní v měsíci listopadu. Dřevěné městečko je možné si prohlédnout samostatně nebo s průvodcem. V Mlýnské dolině se mohou návštěvníci pohybovat v organizovaných skupinách s průvodcem, zatímco do Valašské dědiny je vstup možný individuálně a výklad poskytují ve vybraných objektech demonstrátoři – průvodci v dobovém oděvu.

Název: Valašské muzeum v přírodě  
Ředitel: Ing. Bc. Jindřich Ondruš  
Adresa: Palackého 147, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

E-mail: [muzeum@nmvp.cz](mailto:muzeum@nmvp.cz)  
Telefon: +420 571 757 111

Web: [www.nmvp.cz/roznov](http://www.nmvp.cz/roznov)  
Facebook: [www.facebook.com/VMPRožnov](https://www.facebook.com/VMPRožnov)



## SBÍRKOTVORNÁ A DALŠÍ ODBORNÁ ČINNOST

V souladu se zřizovací listinou a koncepcí sbírkotvorné činnosti shromažďuje VMP sbírku movitých i nemovitých dokladů k dějinám lidové kultury, národopisu, řemesel a zemědělství, se zvláštním zřetelem na dějiny lidové architektury z oblastí výskytu roubeného domu karpatského typu na území České republiky (moravské a slezské regiony a jejich přechodové oblasti). Časově je sbírkotvorná činnost ohraničena rokem 1989 s dílčími přesahy vybraných skupin předmětů až do současnosti.

Sbírka VMP je zapsaná v CES od roku 2002 a tvoří ji **čtyři oborové podsbírky**:

- Etnografická
- Jiná – Dokumentace muzea v přírodě
- Písemnosti a tisky
- Jiná – Fojtství Jasenná.

Kromě sbírkových fondů spravuje VMP také tzv. **studijní fondy**, jejichž prostřednictvím jsou sbírkové předměty a znalosti o životě předků dále zhodnocovány. Jedná se např. o fond stavebně-technické dokumentace, rukopisy nebo fond ÚLUV. Odbornému zpracování sbírkových fondů se věnuje deset odborných pracovníků zařazených jako kurátoři a dokumentátoři.

### Akvizice

Každoročně je sbírka VMP rozšiřována o nové přírůstky – předměty jsou získávány darem, převodem nebo vlastní činností. V roce 2023 Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost zasedl celkem třikrát a doporučil zařazení **celkem 680 ks předmětů** do sbírkových fondů muzea. Jednalo se o předměty zejména ze skupin textil, textilní pomůcka, domácnost, zemědělství, živnosti a řemesla, zvykosloví.

### Evidence, katalogizace a inventarizace sbírek

V roce 2023 bylo řádně zaevidováno všech 680 ks nových přírůstků do přírůstkové knihy a do elektronické evidence Bach. **K 31. 12. 2023 bylo evidováno ve všech čtyřech podsbírkách celkem 142 612 inventárních čísel včetně nových přírůstků.** Přírůstky byly v rámci katalogizace opatřeny druhostupňovou dokumentací a jejich karty byly založeny do příslušných kartoték.

V roce 2023 proběhla dle platných legislativních norem řádná inventarizace sbírkového fondu, **revize byla provedena u 14 177 ks sbírkových předmětů.**

### Depozitáře a uložení sbírek

VMP disponuje několika samostatnými depozitárními objekty, které jsou vybaveny EZS a EPS, jsou v nich nastaveny optimální podmínky pro uchovávání sbírkových předmětů a tyto podmínky jsou neustále monitorovány. Tyto depozitáře však nepostačují celému objemu sbírkových fondů, z tohoto důvodu je část sbírek dosud uložena v dočasných prostorách, převážně ve velkých originálních transferovaných hospodářských objektech v areálech muzea. Tyto objekty jsou veřejnosti nepřístupné.

Většina trojrozměrných sbírkových předmětů (cca 75 %) je uložena v Centrálním depozitáři ve Frenštátě pod Radhoštěm. Na konci roku 2023 byla dostavěna a zkolaudována nová depozitární budova, která je napojena na stávající depozitář, a právě zde budou od roku 2024 postupně ukládány rozměrné sbírkové předměty z dočasných prostor.



Dvourozměrné sbírkové předměty podsbírky Písemnosti a tisky jsou uloženy v depozitáři v samostatném depozitáři Oddělení dokumentace.

Množství každoročně ukládaných sbírkových předmětů navazuje na provedené konzervační a restaurátorské zásahy. Kromě ošetření přírůstků probíhá také opětovná konzervace některých předmětů např. při přesunu z dočasných depozitárních prostor do Centrálního depozitáře, nebo u předmětů využívaných k prezentaci formou výstav nebo muzejních programů.

V roce 2023 bylo po konzervaci, fotodokumentaci a zpětném navrácení zápůjček uloženo do depozitářů **na 2500 ks** předmětů.

## Služby badatelům

Badatelské služby jsou poskytovány na základě žádosti badatelů, jejich zpracování a zpřístupnění sbírkových fondů se řídí Badatelským řádem. Prvotní informace o sbírkovém fondu lze získat prostřednictvím online katalogu sbírek na webových stránkách <https://nmvp.cz/roznov/e-studovna/online-katalog-sbirek> formou základních informací. V roce 2023 badatelsky navštívilo VMP **14** badatelů.

Množství dotazů je řešeno odbornými pracovníky prostřednictvím telefonických nebo mailových odpovědí.

## Prezentace sbírkových předmětů v areálech muzea

Expozice v objektech v areálech VMP jsou vybaveny téměř **7000 ks** sbírkových předmětů. Expozice vypovídají o životě našich předků nejen v obytných částech domů, ale i v hospodářských staveních nebo v exteriérových expozicích.

Nově byla v roce 2023 realizována nová expozice v objektu Hájovery – byt, kancelář a dílna polesného – celkem čítá **1023 ks sbírkových předmětů**.

## Zápůjčky sbírkových předmětů

VMP zapůjčuje sbírkové předměty institucím výlučně za účelem jejich výstavních či dalších muzejních prezentačních aktivit. V roce 2023 bylo zapůjčeno celkem **441 ks** sbírkových předmětů.

## Péče o sbírky

Oddělení péče o sbírky (dále jen OPS) ošetřilo v průběhu roku **1894 ks** sbírkových předmětů. Více než polovinu představuje rekonzervace sbírkových předmětů, necelou čtvrtinu pak tvořily konzervátorsko-restaurátorské zásahy na sbírkových předmětech z akvizic. Mimo akvizice v roce 2023 konzervátoři věnovali svou pozornost především sbírkovým předmětům určeným pro expozici Hájovery – celkově bylo pro tuto expozici v letech 2022–2023 připraveno **1023 ks** sbírkových předmětů. **154 ks** sbírkových předmětů bylo ošetřeno a připraveno pro instalaci výstavy Jaroňci – Umění a srdce Valaška a **30 ks** předmětů pro výstavu Slavín – Srdce a duše Valaška.

## Práce v areálech

Každoročně je pozornost konzervátorů-restaurátorů věnována taktéž samotným návštěvnickým areálům. V rámci přípravy na sezonu je každý sbírkový předmět v areálových expozicích podroben kontrole a základnímu ošetření. V případě, že předmět vyžaduje rozsáhlejší zásah, je převezen na centrální pracoviště. V roce 2023





bylo základně zrevidováno a ošetřeno všech **6000 ks sbírkových předmětů** – vyjma expozice Hájovny.

## DOKUMENTACE A DIGITALIZACE

### Fotoarchiv

Ve fotoarchivu Oddělení dokumentace je shromažďován obrazový materiál dokumentačního charakteru – negativy a pozitivy, diapozitivy, skeny a digitální fotografie.

**Fond N** fond negativy obsahuje převážně dokumentaci vymezenou sběrnou oblastí VMP – terénní výzkumy, vlastní činnost VMP, částečně sbírkové předměty VMP, zahraniční muzea v přírodě, zahraniční terénní výzkumy, reprofoto

**Fond P** obsahuje negativy dokumentace sbírkových předmětů VMP

**Fond Diapozitivy** – obsahuje dokumentaci sbírkových předmětů a aktivit VMP – dnes už se nerozrůstá

**Fond Dg** fond digitálních fotografií – dokumentuje jak sbírkové předměty, tak aktivity VMP, dokumentaci terénních výzkumů

**Fond Dg sbírek** – obsahuje skeny a digitální fotografie sbírkových předmětů

K 31. 12. 2023 obsahovaly jednotlivé fondy evidenčních položek:

Fond N	160 319 ks
Fond P	71 725 ks
Fond diapozitivy	2 739 ks
Fond Dg	6 675 ks
Fond Dg sbírek	142 632 ks

V roce 2023 byla prováděna běžná provozní činnost – evidence nových přírůstků, jejich převod do elektronické podoby (doplňování textových a obrazových metadat). K 31. 12. 2023 bylo takto zpracováno dalších 5% z celkového objemu fondů N, P, Diapozitivy, Dg a Dg sbírek. Cíleně probíhala fotodokumentace sbírkových předmětů. Výsledná obrazová data byla spárována v systému BachProMuzeumWeb. Standardně probíhaly excerptce fotografií a diapozitivů, které tematicky se tematicky vztahovaly k propagaci VMP a NMvP, publikační činnosti a požadavky badatelům.

### Fotodokumentace

Fotodokumentace sbírkových předmětů přírůstků dle požadavků odborných kurátorů byla prováděna ve fotoateliéru v Centrálním depozitáři ve Frenštátě pod Radhoštěm. Dvourozměrné sbírkové předměty byly skenovány na digitalizačním pracovišti Oddělení dokumentace.

Probíhala i fotodokumentace vlastní činnosti VMP v jednotlivých expozičních areálech týkající se především programových akcí, výstav, expozic, oprav expozičních objektů, zásahů v areálech a výstavby nového areálu Kolibiska.



## Digitalizace

Digitalizace probíhá v souladu s Konceptí dokumentace a evidence movitého kulturního dědictví v digitální podobě a Směrnicí k tvorbě a správě digitální dokumentace VMP. V průběhu roku 2023 byly tyto dva materiály aktualizovány s platnosti na NMvP.

Činnost byla zaměřena na pořizování nových obrazových a textových metadat a jejich spárování a doplňování v elektronické evidenci odborného programu na zpracování sbírek – SW Pro Muzeum Web společnosti Bach systems s.r.o. Při spárování dat bylo z celkového objemu fondů spravovaných fotoarchivem zpracováno dalších 5% položek.

V roce 2023 rovněž Oddělení dokumentace realizovalo projekt z programu **NPO I – Digitalizace sbírkových fondů Valašského muzea v přírodě s celkovými náklady 3 151 000 Kč**. Prostřednictvím tohoto grantu bylo dovybaveno digitalizační pracoviště VMP v oblasti hardware a rovněž bylo zdigitalizováno **500 ks** sbírkových předmětů – kraslic.

## VÝSTAVY A EXPOZICE

Hlavním těžištěm prezentace v muzeích v přírodě jsou komplexní instalace v historických objektech, jejich hospodářském zázemí nebo v celé krajinné kompozici. Tato možnost je zásadně odlišuje od tzv. kamenných muzeí. Přesto muzeum využívá i možnost instalace klasických výstav, aby postihlo další skutečnosti, které v areálech z určitých důvodů prezentovat nelze. K tomu využívá vstupního objektu zv. Sušák, kde je k dispozici několik výstavních sálů, dále Dům pod Strání a historický objekt Panská sýpka z Horní Suché v Dřevěném městečku. V nich jsou instalovány stálé expozice, které trvaly i v roce 2023 a vedle toho jsou využívány na prezentaci ročních nebo i kratších výstavních počinů.

### Stálé expozice

#### **Městečko pod Radhoštěm**

*Sušák, přízemí, od roku 2010*

*Autor: doc. PhDr. Daniel Drápala, Ph.D.*

Rozsáhlá expozice podává výklad o dějinách Rožnova pod Radhoštěm a VMP.

#### **Jak jde kroj, tak se stroj**

*Sušák, první patro, od roku 2016*

*Autorka: Mgr. Lenka Drápalová*

Rozsáhlá expozice zacílena na prezentaci valašského tradičního oděvu od poloviny 18. století po polovinu století dvacátého.

#### **Valašská dědina – opravdu zmizelý svět?**

*Dům pod Strání, první patro, od roku 2016*

*Autoři: Ing. Šárka Kramolišová, Mgr. Petr Lidák, Mgr. Radek Bryol, Ph.D., PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.*

Konfrontační expozice pomáhá návštěvníkům lépe vnímat prostředí, do něhož vstupují v areálech VMP a dovoluje mu srovnání života našich předků a nás v současnosti.



## Výstavy realizované v roce 2023

### Jaroňci – Umění a srdce Valašska

Sušák, první patro (od 18. 5. 2023)

Autorky: Mgr. Lenka Kučerová a Mgr. Kamila Valoušková

Výstava věnovaná sourozencům Julii, Bohumírovi a Aloisovi Jaroňkovým, kteří se významnou měrou zapsali do kulturního života na Moravě, ale především ovlivnili historii v městě Rožnově pod Radhoštěm a stali se iniciátory založení VMP.

### Slavín – Srdce a duše Valašska

Dřevěné městečko – Panská sýpka (od 16. 12. 2023)

Autorka: Mgr. Kristýna Pinkrová

Za VMP garant: Mgr. Zdeněk Cvikl

Výstava věnovaná vybraným významným osobnostem, které svou tvorbou nebo profesním odkazem proslavili Valašsko a zároveň jejich ostatky jsou uloženy na čestném pohřebišti ve VMP na Valašském Slavíně.

### Tematická výstava ve věžičce Libušína

Pustevny – Libušín (od dubna 2023)

Autorky: Mgr. Lenka Kučerová, Olga Holišová

Výstava zaměřená na prezentaci Pusteven jako místa v Beskydech a jejich významu.

### Úroda z polí, zahrad a sadů aneb Valašský hortikomplex

Dřevěné městečko – Janíkova stodola

Autor: Miroslav Románek, Luděk Ondruch

Tematicky zaměřená na prezentaci původních zemědělských plodin pěstovaných v minulosti na Valašsku.

## Výstava převzatá

### Modrotisk i jinak

Sušák, první patro, 1. 2. – 11. 6. 2023)

Garantka za VMP: Mgr. Helena Cviklová

Výstava věnovaná moderním podobám užití modrotisku z tvorby umělců hradeckého kraje.

## PROGRAMY PRO VEŘEJNOST A AKCE MUZEA

Na přípravě níže uvedených programů se podíly všechny útvary VMP. V roce 2023 se uskutečnilo 30 programů.

### Přehled programů uskutečněných v roce 2023

Masopust	11. 2. 2023
Velikonoce na Valašsku	8. 4. – 10. 4. 2023
Regionální přehlídka dětských valašských souborů	28. 4. 2023
Stavění máje	1. 5. 2023
Koncert ke Státnímu svátku	8. 5. 2023
Jaro na dědině	20. 5. 2023
Slabikář řemesel	27. 5. 2023
Kácení máje	28. 5. 2023



Noc kostelů	2. 6. 2023
Koncert k 75. výročí Folklorního souboru Radhošť	17. 6. 2023
Svatojánský podvečer	23. 6. 2023
Zvonečkový jarmark	5. 7. – 6. 7. 2023
Rožnovské slavnosti (festival)	6. 7. – 9. 7. 2023
Pekařská sobota	15. 7. 2023
Romská píseň (festival)	22. 7. 2023
Anenská pouť	23. 7. 2023
Dny řemesel a setkání kovářů	29. 7. – 30. 7. 2023
Jánošíkov dukát (festival)	4. 8. – 6. 8. 2023
Starodávny jarmark	12. 8. – 13. 8. 2023
Kouzelná nitka	19. 8. 2023
Myslivosti zdar	26. 8. 2023
Z druhé strany Radhoště	27. 8. 2023
Podzim na poli a v chalupě	23. 9. 2023
Muzicírování se Soláněm	10. 9. 2023
Běh rodným krajem Emila Zátopka	16. 9. 2023
Podzimní putování s broučky	22. 9. 2023
Jsme stále mladí	28. 9. 2023
Večer při svíčkách	2. 12. 2023
Mikulášský podvečer	5. 12. 2023
Vánoce na dědině	6. 12. – 15. 12. 2023
Vánoční jarmark	9. 12. – 10. 12. 2023
Živý betlém	16. 12. – 17. 12. 2023
Štěpánská koleda	26. 12. 2023

## Náboženské obřady

Květná neděle

Bohoslužba v evangelickém kostele

Mše svatá k výročí posvěcení kostela sv. Anny

Vzpomínka na ThDr. Vladimíra Petřeka

Mše svatá za zesnulé pochované na Valašském Slavíně a dušičková pobožnost na hřbitově

Roráty – ranní mše svatá

Mše svatá – Svátek sv. Jana Evangelisty

## PROGRAMY PRO ŠKOLY A JINÉ ZÁJMOVÉ SKUPINY

K tradiční programové nabídce VMP patří výchovně-vzdělávací programy. Jejich cílem je nejen předat specifické znalosti, ale i praktické vyzkoušení různých aktivit, proto se jedná téměř výhradně o akce pro objednané skupiny. Koncepce nabídky vychází z cyklu výročních obřadů a obyčejů, čerpá z tradičních pracovních činností typických pro život na Valašsku v minulosti nebo navazuje na konané výstavy.

V roce 2023 se uskutečnilo 9 programů, příměstský tábor a dílny pro veřejnost.



## Přehled edukačních programů a aktivit

V zimě na dědinu	7. 2. – 9. 2. 2023
Barvíř modrotisku	28. 2. – 2. 3. 2023
Vítání jara	28. 3. – 30. 3. 2023
Velikonoce na Valašsku	3. 4. – 5. 4. 2023
Obecná škola	2. 5. – 4. 5. 2023
Jak Valaši chovali včely	13. 6. – 15. 6. 2023
Příměstský tábor	
Za zvířátky na dědinu	12. 9. – 14. 9. 2023
Co vařily naše babičky	10. 10. – 12. 10. 2023
O vánočním stromečku a betlému	28. 11. – 30. 11. 2023

## ZEMĚDĚLSTVÍ A KULTURNÍ KRAJINA

Jednou ze specifických činností VMP je snaha o vytvoření co nejvěrnějšího obrazu minulosti a ten předávat návštěvníkům. Nejinak je tomu i v případě rekonstrukce historického prostředí a modelu krajiny v rámci expozičních areálů. Údržbu zemědělských a zelených ploch zajišťuje Zemědělské oddělení, jehož hlavním úkolem je péče o jednotlivé areály muzea, zeleň, sadovnické úpravy, sezónní výsadby, rekultivační práce, prořezávky porostů a udržování pozemků přiléhajících k muzeu, jejichž celková výměra je 80 ha. Nedílnou součástí práce zemědělského oddělení je prezentace tradičního zemědělství na Valašsku, která probíhá především v areálu Valašská dědina.

### Chov zvířat

VMP chová tradiční plemena hospodářských zvířat:

- **Ovce valašky** – jedná se o udržovací chov původního národního plemene, které je zapsáno v Evropské genové knize a v rámci ČR tvoří tzv. genetický zdroj Národního programu pro uchování a využití genetických zdrojů hospodářských a užitkových zvířat.
- Z hovězího dobytka prezentuje VMP chov plemen **Český strakatý skot a Česká červinka**
- VMP chová pár koní – valacha plemene **Slezský norik** a klisnu plemene **Norik**.
- Mezi drobná hospodářská zvířata náleží **koza domácí bílá**, hrabavá a vodní **drůbež a králíci**.

### Pěstování rostlin

Rostlinná výroba je zaměřena zejména na prezentaci pěstování tradičních zemědělských plodin, tzv. starých a krajových odrůd, na prezentaci tradičního způsobu hospodaření, včetně zajištění krmivové základny pro chovaná zvířata.

V tzv. vzorkovně jsou pěstovány tradiční plodiny: obiloviny, okopaniny, luštěniny, technické plodiny, aromatické a léčivé byliny a hrnkové rostliny.

### Ostatní činnosti

Vedle běžných provozních záležitostí v roce 2023 Zemědělské oddělení rekultivovalo prostředí v areálu Dřevěného městečka v rámci příprav na oslavy 100. letého výročí založení VMP – byly připraveny zcela nové záhonové plochy poblíž expozičních objektů



a byly osázeny především cibulovinami a dalšími trvalkami. V roce 2024 se v těchto rekultivačních pracích bude pokračovat.

## INVESTIČNÍ ČINNOST A STAVEBNĚ REKONSTRUKČNÍ PRÁCE

### Investiční činnost

#### Výstavba depozitáře ve Frenštátě pod Radhoštěm

Registrační číslo: CZ.06.3.33/0.0/0.0/17\_099/0007885

Identifikační číslo: EDS/SMVS 134V711000024

Realizace: 2020–2023

Předpokládané náklady: 177 mil. Kč vč. DPH

EU IROP 50 mil. Kč dotace

MK ČR 127 mil. Kč.

Harmonogram prací byl sestaven na základě stavu dosaženého k 31. 12. 2022, kdy byla realizována hrubá stavba depozitáře. V roce 2023 byly provedeny tyto práce:

- Instalační práce – hrubé rozvody vody, napojení do dešťové kanalizace, hrubé trubní rozvody a trubní koridory, trubní rozvody a hrubá montáž strojovny TČ, hrubá kabeláž silnoproudých a slaboproudých rozvodů
- Provádění povrchových úprav – vnitřní omítky, keramické obklady a dlažby
- Realizace čistírny odpadních vod a napojení na stávající kanalizaci
- Realizace propojovacího krčku mezi stávajícím a novým depozitem
- Propojení instalací stávajícího a nového depozitu - vodovod, požární vodovod, slaboproudé rozvody
- Provádění povrchových úprav po instalacích, omítky a hrubé podlahy
- Kompletace střešního pláště včetně hydroizolace a klempířských prvků
- Propojení technologie požární nádrže
- Provádění instalačních prací
- Slaboproudé rozvody a jejich rozvaděče
- Realizace podlah a soklů
- Osazování vnitřních výplní otvorů
- Montáž výtahu a zvedacích plošin
- Osazování a dopojování vrat
- Provádění kompletačních instalačních prací
- Hrubé terénní úpravy kolem objektu
- Realizace chodníkových ploch kolem objektu
- Realizace pojízdných příjezdových zpevněných ploch k objektu
- Realizace terénních úprav
- Realizace výsadby kolem objektu
- Konečné povrchové práce, malby, nátěry
- Osazování a kompletace výplní otvorů
- Konečné kompletace instalací a jejich revize
- Montáž regálových systémů a mobiliáře
- JTÚ kolem objektu a zatravnění

PŘEDÁVACÍ ŘÍZENÍ včetně dokladové části pro kolaudaci

**Objekt byl zkolaudován 26. 10. 2023.**



### **Zabezpečení sbírek Národního muzea v přírodě**

Identifikační číslo: KU-CH1-009  
Předpokládané náklady: 36,5, mil. Kč  
Dotace EHP-Norské fondy: 23 816 150 Kč  
Spolufinancování MK ČR: 2 679 835 Kč  
Doba realizace: 2021–2024

Výkopové práce, kontrola původních a pokládka nových chrániček pro optické kabely  
Instalace detektorů poplachového zabezpečovacího a tísňového systému, stavební práce  
a instalace nové serverovny.

Na objektu Maměnka zadavatelem byly přidány kamery na zadní trakt budovy, který  
není viditelný z veřejných přístupových komunikací. V této části budovy jsou umístěny  
skladové prostory a lyžárna pro ubytované.

Celkem bylo v roce 2023 nainstalováno 2 450 elektronických jednotek (čidla, objektové  
ústředny, linkové moduly, klávesnice,...) v 90 objektech NMvP.

Souběžně s technickou realizací probíhalo zpracování Podnikatelské strategie a vývoj  
SW pro Virtuální pult.

Uskutečnila se studijní cesta 4 pracovníků NMvP do Norska za účelem seznámení se se  
zabezpečovacími systémy, které jsou používány našimi partnery Roros Kommune.

Projekt bude ukončen k 30. 4. 2024.

### **NMvP-VMP, Rekonstrukce vodovodního a požárního řadu ve všech areálech VMP**

Projekt: IZ MK ČR  
Doba realizace: 2021–2024  
Předpokládané náklady: 42 mil. Kč

Byly dokončeny práce v areálu Kolibiska II včetně požárních nádrží a rekonstrukce  
tlakové čerpací stanice ve vodojemu a bylo započato s rekonstrukcí v areálu Dřevěného  
městečka.

### **NMvP-VMP, Projekt parkoviště před vstupní budovou**

Projekt: IZ MK ČR  
Doba řešení: 2023  
Předpokládané náklady: 7 000 000 Kč

Byla provedena rekonstrukce zpevněných ploch před vstupním objektem do Valašského  
muzea v přírodě a HZS Rožnov pod Radhoštěm, včetně odvodnění pomocí realizace  
nové dešťové kanalizace, odlučovače lehkých kapalin a retenční nádrže s regulovaným  
odtokem. Parkoviště bylo zkolaudováno.



## Dostavba areálu KOLIBISKA

V roce 2023 pokračovaly práce na výstavbě objektů v nově vznikajícím areálu VMP Kolibiska.

Byl dokončen transfer objektu **Chalupa čp. 56 – Komorní Lhotka**.

Byl dokončen transfer objektu **Chlív z Morávky** a tato stavba byla již osazena na připravené místo v areálu Kolibiska.

Byla vybudována komunikace v novém areálu v délce 355 m.

Dále probíhala výstavba objektů, jejich kolaudace proběhne v roce 2024:

Košařiska Horní Lomná

Zimovisko z Nýdku

Šarmanův chlív z Nového Hrozenkova

Náklady: 7 mil. Kč vč. DPH, financováno z rozpočtu NMvP.

Ke všem realizovaným objektům bylo provedeno napojení na systém EPS, EZS a NN.

## Obnova a údržba památkově chráněných objektů muzea

V roce 2023 byly provedeny tyto opravy:

**Objekt Hamru v Mlýnské dolině** – proběhla generální oprava hlavní nádrže, výměna lamfeštů, výměna hamerního kola a oprava hamerní hřídele

**Objekt Mlýna v Mlýnské dolině** – byla opravena a seřízena hřídel

### Výměna šindelové krytiny na objektech:

- Stodoly a sklípky u Šturalovy usedlosti v areálu Valašské dědiny
- Srubek v Dřevěném městečku u Radnice
- Hamr v Mlýnské dolině
- II. etapa výměny šindelové krytiny na objektu Janíkovy stodoly vč. tepelné izolace v hodnotě 3 mil. Kč z dotace MKČR
- Oprava šindelové krytiny na parkánovém plotě v délce 350 bm

Během roku byly dále prováděny mnohé drobné průběžné opravy na oplocení, hrazení ohrad, ploty zahrádek, opravy hliněných podlah, pecí, komínů, omítek, výmalby, údržba komunikací, čištění propustků a příkopů, výměna podlah dřevěných můstků a zábradlí.





## SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AV ČR	Akademie věd České republiky
ČES	Centrální evidence sbírek
ČNS	Česká národopisná společnost
ČR	Česká republika
ČRo	Český rozhlas
ČT	Česká televize
ČTK	Česká tisková agentura
DKRVO	Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace
DM	Dřevěné městečko
EPS	Elektronická požární signalizace
EZS	Elektronický zabezpečovací systém
HMP	Hanácké muzeum v přírodě
CHKO	Chráněná krajinná oblast
MC	Metodické centrum pro muzea v přírodě
MD	Mlýnská dolina
MFSF	Mezinárodní festival slovenského folkloru
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
MPV	Muzeum v přírodě Vysočina
MPZ	Muzeum v přírodě Zubrnice
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŠ, ZŠ	Mateřská škola, Základní škola
NAKI	Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje
NMvP	Národní muzeum v přírodě
NPÚ	Národní památkový ústav
NÚLK	Národní ústav lidové kultury
OPS	Oddělení péče o sbírky
OS	Organizační složka
PD	Projektová dokumentace
PR	Public relations
SR	Slovenská republika
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
ÚLUV	Ústředí pro lidovou uměleckou výrobu
ÚOP	Územní odborné pracoviště
ÚTAM	Ústav teoretické a aplikované mechaniky
VD	Valašská dědina
VMP	Valašské muzeum v přírodě
VR	Vědecká rada



Výroční zpráva za rok 2023 Národní muzeum v přírodě  
Zveřejněna dne 28. 6. 2024

Připravila: Mgr. Lenka Drápalová

Spolupracovali:

Ing. Bc. Jindřich Ondruš, generální ředitel

Ing. Věra Cáblová, náměstkyně generálního ředitele pro ekonomiku

Ing. Milan Gesierich, technický náměstek generálního ředitele

Ing. Jaroslav Polášek, náměstek generálního ředitele pro provoz

Ing. Věra Kmoníčková, ředitelka Muzea v přírodě Zubrnice

PhDr. Magda Křivanová, ředitelka Muzea v přírodě Vysočina

PhDr. Petr Vodešil, Ph.D., vedoucí Hanáckého muzea v přírodě

a další pracovníci Národního muzea v přírodě

Grafický návrh: Břetislav Vašek

Výroční zpráva je zveřejněna na [www.nmvp.cz](http://www.nmvp.cz)

